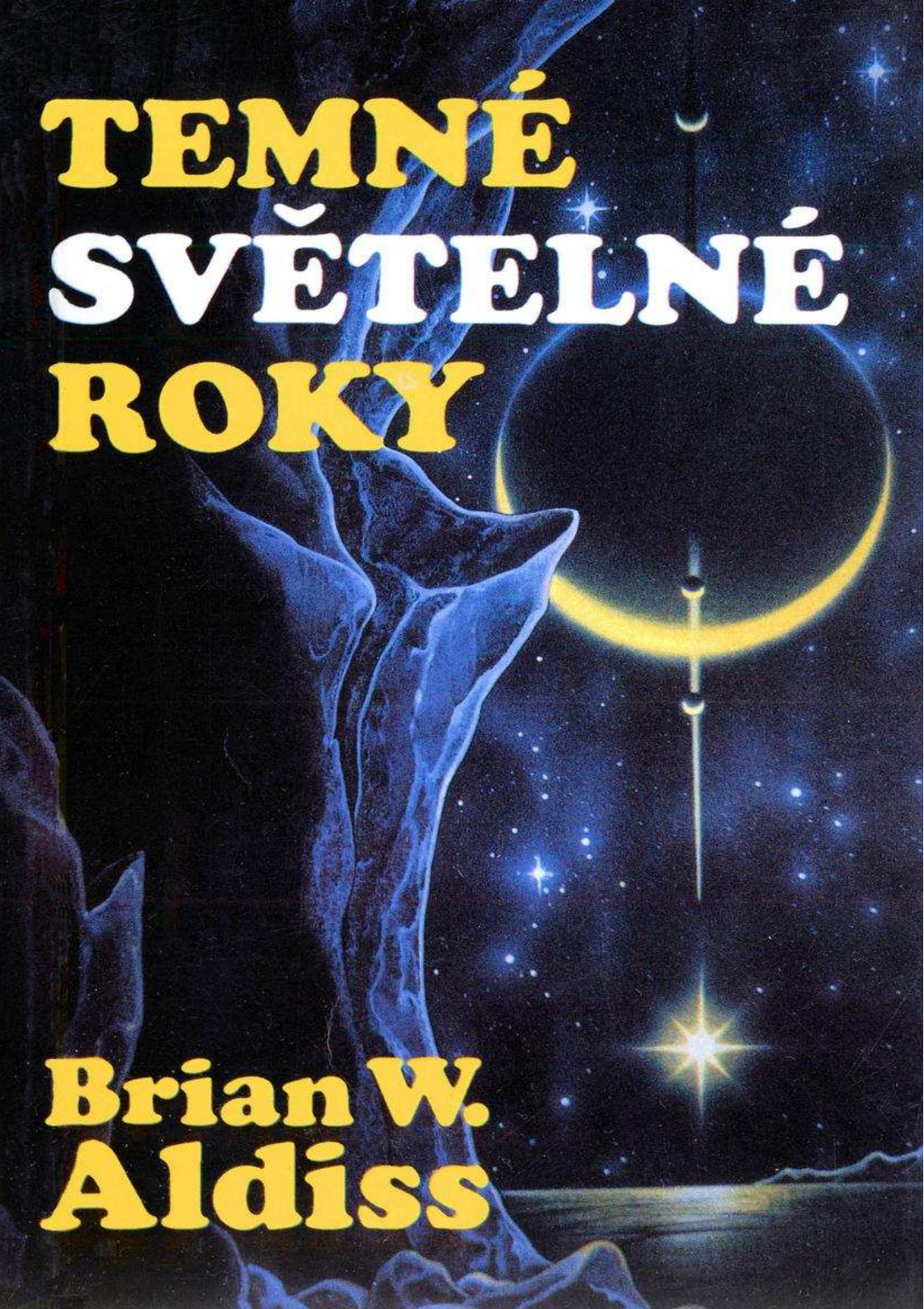

The background of the cover is a dark, starry night sky. A large, bright yellow crescent moon is positioned in the upper right. A vertical line of light, possibly a comet or a distant star, extends from the bottom towards the center, passing through the crescent moon. In the lower left, there are jagged, dark, rocky formations. The title is written in large, bold, yellow and white letters at the top, and the author's name is in large, bold, yellow letters at the bottom.

TEMNÉ SVĚTELNÉ ROKY

**Brian W.
Aldiss**

UTODI

jsou bytosti podobné mohutným zvířatům. Disponují fyzickými a mentálními silami, jež se nepodobají ničemu, co znají lidé. Nejlépe se cítí uprostřed bláta a neporušené přírody. Jejich svět je směsicí podivuhodné filozofie a neméně podivné technologie.

Konfrontace těchto ETA, kteří neznají bolest a žijí tisíc let, s násilnou a agresivní lidskou rasou jakoby předurčuje osud Země.

Temné světelné roky jsou klasickou SF a bezpochyby patří k vrcholům žánru. Není divu. Brian Aldiss se řadí k autorům s největší představivostí a každá jeho kniha je literárním skvostem.

TEMNÉ SVĚTELNÉ ROKY

**Brian W.
Aldiss**

Název originálu: **THE DARK LIGHT YERS**

Ilustrace na obálce: **Graham F. Wildridge**

Grafická úprava obálky: **Petr Bauer**

Překlad: **Naděžda Paboučková**

Redakce: **Helena Šebestová, Magda Novotná**

Copyright © 1964 by B.W.Aldiss

All Rights Reserved

Copyright © 1993 for the Czech translation by N. Paboučková

Copyright © for Cover by G.F. Wildridge via Agentur Schlück

Copyright © 1994 for the Czech edition by **Laser**

ISBN 80-85601-73-7

První kapitola

Z půdy prudce rašila nová stébla trávy v jemně zelených kabátcích. Na stromech vyrážely jazyky zeleně ze silnějších i slabších větví, jako by je zahalovaly. Brzy by místo vypadalo, jako když se pozemské dítě pokouší nakreslit vánoční stromky v době, kdy jaro opět otisklo svou stopu v rostlinách a stromech jižní polokoule Dapdrofu.

Příroda, nebyla na Dapdrofu o nic víc přívětivá než kdekoli jinde. Dokonce i když vysílala teplejší větry přes jižní hemisféru, stejně většinu větrů od severu namáčela do monzunu nesoucího led.

Starý Aylmer Ainson, opírající se o berle, stál ve dveřích, škrábal se nenuceně na lebce a hleděl upřeně na pučící stromy. Nejtenčí větve se trochu tráslly, především proto, že vál silnější vítr.

Tento efekt tíže byl způsoben gravitací. Větve, (jako všechno ostatní na Dapdrofu,) vážily třikrát víc než na Zemi. Ainson byl již dlouho zvyklý na tento jev. Jeho tělo se vyznačovalo kulatými zády a vpadlou hrudí, jak se také přizpůsobilo přitažlivosti. Také mozek se mu během tohoto procesu trochu zakulatil.

Naštěstí nebyl sužován dychtivostí po rekapitulaci minulosti, která zabíjela tolik lidských bytostí před dosažením středního věku. Pohled na mladé zelené listí v něm probudil jen neurčitou nostalgii, a ta v něm vyvolala pouze nepatrnou vzpomínku na to, že dětství mu uběhlo mezi listovím, které by více odpovídalo teplým dubnovým západním větrům-větrům, které byly nadto vzdálené sto světelných let. Uvolněně stál ve dveřích, aby užíval nejbohatší přepych člověka, jasně myslící mozek.

Lenivě pozoroval Quequo, utoda-ženu, když kráčela mezi záhony se salátem a pod ammpovými stromy, aby ulehla na blátivou podušku. Ammpové stromy byly věčně zelené, nepodobné ostatním stromům v Ainsonově ohradě. V korunách stromů odpočívali velcí

bílí ptáci se čtyřmi křídly, kteří se právě rozhodli odletět. Zatímco se na ně Ainson díval, zatřepetali křídly jako obrovští motýli a jejich stíny sklouzávaly přes dům, který míjeli.

Ale dům již byl potřísněn jejich stíny. Ainsonovi přátelé porušili bělost zdí rozptýlenou hrstkou křídel a těl, která se hnala směrem vzhůru. Zatoužili vytvořit umělecké dílo, jaké je napadlo snad jednou za století. Zdálo se, že pohyb tohoto modelu plného života způsobil, jako by se dům s nízkými okapy bouřil proti gravitaci; to ovšem bylo pouze zdání, protože jaro našlo neoplastické střešní trámy prohnuté a podpurné zdi jakoby ohnuté v kolenou.

Bylo to čtyřicáté jaro, které Ainson viděl plynout přes své políčko v Dapdrofu. Uzárlý zápach z hnojiště nyní pouze voněl domovem. Když se ho nadechl, jeho gorg (neboli požírač parazitů) mu poškrábal hlavu.

Aby mu Ainson vrátil kompliment, vztáhl ruku a zalechtal tvora podobného ještěrce na lebce. Uhádl, co gorg ve skutečnosti chce, ale protože vyšlo pouze jedno slunce, bylo v tu hodinu příliš chladno, než aby se připojil k Snok Snok Karn a Quequo Kifful s jejich gorgy k povalování v blátě.

„Je mi chladno, když stojím tady venku. Půjdu si dovnitř lehnout,“ zavolal na Snok Snoka v utodském jazyce.

Mladý utod vzhlédl a protáhl dva ze svých údů na znamení pochopení. To bylo uspokojivé. Dokonce i po čtyřicetiletém studiu shledával Ainson jazyk utodů plný záhad. Nebyl si jist tím, zda neřekl: „Proud řeky je studený a já půjdu dovnitř, abych si ho uvařil.“ Nebylo lehké správně reprodukovat zvuk jejich pisklavých výkřiků; měl jen jeden zvukový otvor na osm Snokových. Švihl berlemi a vešel.

„Jeho řeč se stává méně zřetelnou, než byla dříve,“ poznamenala Quequo. „Bylo dost obtížné ho naučit komunikovat. Není výkonným mechanismem, tento Dvounožec. Asi jsi upozoroval, že se pohybuje pomaleji než před lety.“

„Také jsem si toho všiml, matko. Sám si na to stěžuje. Stále více hovoří o jevu, který nazývá bolestí.“

„Je velmi těžké vyměňovat si názory s Pozemšťany, protože jejich slovníky jsou tak omezené a jejich hlasový rozsah minimální,

ale podle toho, co se mi snažil vysvětlit onehdy v noci usuzuji, že kdyby byl utodem, bylo by mu dnes skoro tisíc let.“

„Tak musíme očekávat, že se brzy vyvine do mršinového stavu.“

„To je to, co oznamovala houba na jeho lebce tím, že se změnila na bílo.“

Konverzace byla vedena jazykem utodů, zatímco Snok Snok ležel proti obrovské symetrické hmotě těla své matky a namácel se do nádherného bahna. Jejich grorgové šplhali kolem nich, lísalí se a vrhali se na ně. Zápach, zesílený jemnou září slunce, byl nádherný. Jejich kaly, které vytékaly do bláta, poskytovaly cenné oleje, které se jim vsakovaly do kůží a zvláčňovaly je.

Snok Snok Karn byl mohutný utod, kolohnátský potomek dominantního druhu těžkopádného světa na Dapdrofu. Byl už ve skutečnosti dospělý, ačkoli stále bezpohlavní, a líným okem své mysli viděl sebe samotného jako samce na několik dalších desetiletí. Mohl změnit pohlaví, když Dapdrof měnil slunce. Na tuto událost, periodické entropické sluneční orbitální zrušení daného pořádku, byl Snok Snok dobře připraven. Většinu svého zdlouhavého dětství se blíže seznamoval s výchovnými cvičeními, která ho připravovala na tuto chvíli. Quequo se velmi dobře vyznala ve výchově a v prohlubování vědomostí. Poskytovala jim vše ze svého velkého a mateřského zájmu, protože zde žili oba dva s Dvounožcem Ainsonem odloučení od světa.

Malátně natáhl končetinu, nabral si hmotu slizu a bláta a hodil si ji přes svou hrud'. Pak se upamatoval na dobré způsoby a spěšně postříkal trochou směsí matčina záda.

„Matko, myslíš si, že se Dvounožec připravuje na esod?“ zeptal se Snok Snok a natáhl si končetinu k hladkému boku. Dvounožcem nazývali Aylmera, esod byl vhodný způsob, jak se přenést přes entropickou sluneční orbitální změnu.

„To je těžké říci, když je jazyková bariéra taková, jaká je,“ řekla Quequo a mžourala skrz bláto. „Pokoušeli jsme se o tom hovořit, ale bez úspěchu. Musím se o to znovu pokusit, oba se musíme pokusit. Byl by to pro něho vážný problém, kdyby nebyl připraven – mohl by být přeměněn do mršinného stavu. Ale určitě se tato věc stává i na planetě Dvounožců.“

„Nebude to nyní dlouho trvat, že matko?“

Když se nenamáhala odpovédět, protože grorgové jí pobíhali vesele nahoru a dolů po páteři, přemýšlel Snok vleže o oné době, ne tak vzdálené, kdy Dapdrof změnil své nynější slunce, Šafránového Smavce, za Žlutého Mračouna. To bude těžké období a on by potřeboval být divokým a silným samcem. Potom možná přijde Vítaná Bílá, šťastná hvězda, slunce, pod kterým se narodil a které zodpovídalo za jeho línou, slunnou a dobrou povahu. Za existence Vítané Bílé si mohl dovolit převzít péči a radosti mateřství a vychovat a vzdělávat syna podobného právě jemu.

Ach, život byl báječný, když jsi o něm hluboce přemýšlel. Skutečnosti týkající se esodu se mohly někomu zdát prozaické, ale pro Snoka jako prostého venkovského chlapce to znamenalo nádheru přírody (byl také prostě vychován, bez sklonů k tomu, aby se přidal k duchovenstvu a vyplul do království hvězd). Sluneční teplo, které procházelo jeho osmi sty padesáti librami hmotnosti, obsahovalo poezii bez parafrází. Nadzvedl se k jedné straně a jako malý hold matce se vyprázdnil do hnojiště. Učiň jiným, abys byl jimi sám hnojen.

„Matko, bylo to proto, že se duchovenstvo odvážilo opustit světy Tří Sluncí a že se setkal s Dvounohými Pozemšťany?“

„Ty jsi dnes ráno upovídaný. Proč nejdeš dovnitř a nepohovoříš si s Pozemšťanem? Vždyť víš, jak tě baví jeho verze o tom, co se přihodí ve hvězdných královstvích.“

„Ale matko, která verze je pravdivá, jeho nebo naše?“

Než odpověděla, zaváhala. Byla to strašně těžká otázka, ale pouze přes ni se dalo dospět k pochopení věcí světa. Řekla: „Existuje často několik verzí pravdy.“

Nechal její poznámku bez povšimnutí.

„Ale bylo to duchovenstvo, které odešlo za Tří Slunce a tam se prvně setkal s Pozemšťany, že?“

„Proč klidně neležíš a nevyzráváš?“

„Cožpak jsi mi neřekla, že se setkali na světě zvaném Grudgrodd jen několik let poté, co jsem se narodil?“

„Ainson ti o tom už dávno vyprávěl.“

„Byla jsi to ale ty, kdo mi říkal, že z toho setkání mohou vzniknout potíže.“

~ ~ ~

První setkání mezi utodem a člověkem se uskutečnilo deset let po narození Snok Snoka. Jak řekl Snok Snok, odehrávalo se toto setkání na planetě, kterou jeho rasa nazývala Grudgrodd. Kdyby se tak bylo stalo na jiné planetě, bylo by se to týkalo jiných protagonistů a výsledek celé záležitosti by byl asi jiný, než byl. Kdyby někdo – Ale nemá význam zabývat se podmiňovacím způsobem. V dějinách neexistují žádná „kdyby“, pouze v myslích pozorovatelů, kteří je posuzují, a nikdo nebude zkoumat všechny naše činy, protože příležitost se velmi liší od statistického klamu, který vynalezl člověk. My můžeme pouze konstatovat, že události mezi člověkem a utodem se sběhly takovým či onakým způsobem.

Tento příběh bude zaznamenávat všechny tyto události s tak malým komentářem, jak jen to bude možné a ponechá čtenáři na vůli, aby se upamatoval na to, že to, co řekla Quequo, se vztahuje k člověku jako cizímu tvorovi: pravdy dosahují stejného množství forem jako lži.

Grudgrodd vypadal pro první utody, kteří tuto planetu prozkoumávali, dost snesitelně.

Utodská archa hvězdného království přistála v širokém údolí, které bylo nehostinné, skalnaté, chladné a pokryté až po kolena sahajícími bodláky, ale přinejmenším se podobalo některým ze zaostalých míst, na které se narazilo na severní polokouli Dapdrofu. Jeden pár grorgů byl vyslán ven vstupním otvorem, za půl hodiny se vrátil neporušený, ale těžce lapal po dechu. Co na tom záleželo, místo bylo obyvatelné.

Obřadní bláto bylo vyhazováno ze dna archy a Posvátný Světoobčan byl přinucen se vyprázdnit před palubním otvorem, aby tím vykonal rituální obřad plodnosti.

„Myslím si, že je to chyba,“ řekl. V utodském jazyce znamenala „chyba“ Grudgrodd, (pokud atonální chrochtání může být vůbec přeloženo do pozemského jazyka) a od té doby byla planeta nazývána Grudgrodd.

Světobčan vystoupil, stále ještě se sklony k protestům, doprovázen svými třemi Občany a planeta byla prohlášena za kolonii Tří Sluncí.

Čtyři kněží horlivě pobíhali kolem a čistili objekt v bodláčí na okraji řeky. Pracovali se svými šesti končetinami rychle, dvěma vyprazdňovali bláto z prohlubně, aby umožnili vodě z jedné strany prýstit dovnitř, zatímco další dvě sešlapávaly zbytek bláta do bohaté melasy.

Světobčan stál na okraji jícnu, nezúčastněně pozoroval práci (pozdvíženými očima) a argumentoval vehementně, jak jen utod dokázal, o právech a úskalích přistání na planetě, která nepatří Třem Sluncím. Tři Občané mu odporovali tak důrazně, jak jen uměli.

„Posvátné Cítění je zcela jasné,“ řekl Světobčan. „Jelikož jsme děti Tří Sluncí, nesmí se naše vyprazdňování dotknout planet, které nejsou osvětlené Třemi Slunci.“ Natáhl končetinu dopředu, kde se jim nad okrajem mraku objevila velká fialová koule, velká jako plod ammpového stromu. „Je to náhrada za slunce – Šafránového Smavce? Považuješ ho za Vítanou Bílou? Můžeš ho zaměnit za Žlutého Mračouna? Ne, ne, přátelé, toto fialové neštěstí je vetřelcem a my tady plýtváme naší látkou.“

První Občan řekl: „Každé slovo, které říkáš, je nezvratné. Ale my zde nejsme zcela dobrovolně. Zabloudili jsme ve zmatcích hvězdného království, které nás odnesly přes několik tisíc drah nebeských těles. Náhodou se stala právě tato planeta naším nejbližším útočištěm.“

„Jako obvykle mluvíš pouze pravdu,“ řekl Světobčan. „Ale my jsme zde nemuseli přistát. Let po dobu jednoho měsíce by nás byl vrátil zpět ke Třem Sluncím a Dapdrofu nebo k jedné z jeho sesterských planet. Zdá se mi to od nás trochu bezbožné.“

„Myslím si, že si s tím nemusíš dělat velké starosti, Světobčane,“ řekl druhý Občan. Měl silnou, šedavě zelenou kůži bytosti narozené v době, kdy se esod skutečně konal a chodil snad proto nejlehčeji z celého duchovenstva. „Podívej se na to takhle. Trojí Slunce, kolem nichž obíhá Dapdrof, vytváří pouze tři ze šesti hvězd v Domovské Hvězdokupě. Těchto šest hvězd mezi sebou ovládá osm světů, které jsou schopné podporovat život, jak je nám

známo. Po Dapdrofu považujeme ostatních sedm světů za zcela zbožné a pro utody vhodné, ačkoli některé z nich – Buskey, například – obíhají kolem jedné ze tří menších hvězd hvězdokupy. Takže kritériem toho, co je utodů hodno, není ten fakt, že musí obíhat kolem jednoho ze Tří Sluncí. Nyní se ptáme –“

Ale Světoobčan, který byl lepším řečníkem než posluchačem, jak příslušelo utodovi v jeho postavení, přerušil krátce svého společníka.

„Příteli, už se netažme. Já jsem pouze poznamenal, že se nám to zdálo trochu bezbožné. Neznamenal to žádnou kritiku. Ale my nastolíme precedens.“ Poškrábal nezaujatě svého grorga.

„S jistými výhradami,“ řekl třetí Občan jménem Blug Lugug, „souhlasím s každým slovem, které jsi vyřkl, Světoobčane. Ale my nevíme, zda nastolíme precedens. Naše dějiny jsou tak dlouhé, že se mohlo stát, že mnoho a mnoho posádek vypuštěných do hvězdného království a na nějakou vzdálenou planetu si založilo novou bažinu na počest utodammpů. Proto, jestliže se dobře rozhlédneme kolem, můžeme dokonce najít utody usídlené i tady.“

„Naprosto mě přesvědčuješ. V Revolučním Věku by se taková věc mohla lehce stát,“ řekl Světoobčan s úlevou. Natáhl všech šest svých údů a obřadně jimi zamával, aby obsáhl zemi a oblohu. „Prohlašuji, že toto všechno je země patřící Třem Sluncím. Ať začne vyprazdňování těla.“

~ ~ ~

Byli šťastni. Stávali se ještě šťastnějšími. A kdo by nebyl šťastný? V klidu a hojnosti, začali si připadat jako doma.

Světle fialové slunce zmizelo v nemilosti a skoro ihned vyplul zpod obzoru zářivý satelit jako sněhová koule. Nesl s sebou poněkud nakloněný prachový kruh a rychle se vyhoupl na oblohu. Osm utodů se neobávalo vzrůstajícího chladu noci, protože byli na velké změny teploty zvyklí. Povalovali se ve svém nově vybudovaném blátivém útulku. Jejich šestnáct sloužících grorgů se válelo s nimi a pevně se lepilo přísavnými prsty na hostitele, když se utodi ponořili.

Pomaloučku se nasávali pocit nového světa. Vstřebával se jim do těl a vytvářel významy, které nebylo možno přeložit do jejich termínů.

Na obloze nad nimi zazářila domácí hvězdokupa, šest hvězd, které byly uspořádány do tvaru – jak prohlásil nejméně vzdělaný duchovní – jednoho z grálů, které zaplavovaly rozbouřená moře Smeksmeru.

„Nemuseli jsme se obávat,“ řekl šťastně Světoobčan. „Trojí Slunce na nás zde stále ještě svítí. Vůbec nemusíme spěchat zpátky. Na konci týdne snad zasadíme několik ammpových semen a pak se vydáme k domovu.“

„...nebo na konci přespršního týdne,“ řekl třetí Občan, pohodlně si bahnící v lázni.

Aby dovršil jejich spokojenost, poskytl jim Světoobčan náboženský proslov. Leželi a poslouchali jeho rozpravu; volně proudila ze všech osmi otvorů. Vysvětloval, jak ammpové stromy a utodi byli závislí jeden na druhém, jak plodnost jednoho souvisela s plodností druhého. Kladl důraz na význam slova „plodnost“, než poukázal na to, že jak stromy, tak utodi – obojí bylo manifestací jednoho ducha – záviseli na sluneční plodnosti, která k nim proudila z jakéhokoliv místa Trojího Slunce, kolem kterého se pohybovali. To světlo bylo trusem slunce, které ho činilo trochu absurdním a zároveň zázračným. Nikdy se nemuseli povyšovat a nafukovat. Cožpak nebyli dokonce i jejich bohové utváření ve tvaru výkalu?

Třetímu Občanovi se monolog velmi líbil. Co je nejbližší, uklidňuje nejvíce.

Ležel tak, že ukazoval pouhou špičku jednoho frňáku nad bobtnajícím povrchem bláta a hovořil svým do bláta ponořeným hlasem skrz otvory ockpu. Jedním z blátem zapatlaných očí hleděl na tmavou část jejich archy hvězdného království, která byla krásně cibulovitá a černě se odrážela proti obloze. Ach, život byl krásný a bohatý, i když tak daleko od milovaného Dapdrofu. Až přijde příští esod, bude muset skutečně změnit pohlaví a stát se matkou. Dlužil to svému původu, ale i když – Ano, jak často slýchával od matky, že veselé myslí je všechno veselé. S láskou myslel na svou matku a spoléhal se o ni. Měl ji rád a od té doby, co změnila pohlaví a stala se Posvátným Světoobčanem, byl na ni hrdý.

Pak zavrnl všemi otvory.

Za archou zazářila světla.

Třetí Občan na to upozornil své spollečníky. Všichni se podívali směrem, kterým ukazoval.

Nejen světla. Nepřetržitý vrčivý zvuk.

Nejen jedno světlo, čtyři kulaté zdroje světla, které prořezávaly tmou, a páte světlo, které se nepokojně pohybovalo kolem jako tápající končetina. Dorazilo na archu, kde se zastavilo.

„Domnívám se, že se blíží forma života,“ řekl jeden z duchovních.

Když domluvil, viděli už vše mnohem zřetelněji. Údolím směrem k nim mířily dva podsadité tvary.

Z těchto těles vycházelo vrčení. Dostaly se k arše a zastavily se. Hluk ustal.

„Jak zajímavé. Jsou větší než my,“ řekl první Občan.

Z obou bachratých předmětů vyšplhaly menší tvary. Nyní světlo, které oblévalo archu, obrátilo své oko na bahniště. Současne změnili utodi své vidění na pohodlné radiační pásmo, aby se vyhnuli oslnění. Viděli čtyři menší tvary štíhlé formy, seřazené na břehu.

„Jestliže vyrábějí své vlastní světlo, musí být dosti inteligentní,“ řekl Světoobčan. „Které jsou podle tvého mínění formy života – ty dva podsadité předměty s očima, nebo ty čtyři tenké věci?“

„Snad ty tenké věci jsou jejich gorgové,“ mínil duchovní.

„Bylo by od nás jenom zdvořilé, kdybychom vyšli a podívali se,“ řekl Světoobčan. Zvedl svůj objem a pomalu se sunul ke čtyřem postavám. Jeho spollečníci povstali, aby ho následovali. Slyšeli hluky vycházející z postav na břehu, které nyní couvaly.

„Jak potěšující!“ vykřikl druhý Občan a spěchal, aby se dostal dopředu. „Věřím, že se pokusí jejich primitivním způsobem o komunikaci!“

„Jaké štěstí, že jsme přišli!“ řekl třetí Občan; tím ale vůbec nemínil Světoobčana.

„Zdravíme vás, tvorové!“ vykřikli dva duchovní.

Přesně v tom okamžiku postavy na břehu pozvedly zbraně vyrobené na Zemi a zahájily palbu.

Druhá kapitola

Kapitán Bargerone zaujal charakteristický postoj. To znamená, že stál velmi tiše, ruce mu visely sklesle dolů podél švů nebesky modrých krátkých kalhot a obličej měl bez jakéhokoli výrazu. Byl to projev sebekontroly, kterou musel během letu několikrát uplatnit, zvláště když byl nucen diskutovat se svým vrchním průzkumníkem.

„Přejete si, abych to, co říkáte, bral vážně, Ainsone?“ zeptal se. „Nebo se pouze snažíte oddálit start?“

Vrchní průzkumník Bruce Ainson polkl. Byl to nábožensky založený muž a tiše vzýval Všemohoucího, aby zvítězil nad tímto bláznem, který neviděl nic jiného než svou povinnost.

„Ti dva tvorové, které jsme zajali minulou noc, se nesporně pokoušeli se mnou komunikovat, pane. V definicích vesmírného průzkumu stojí, že cokoli se pokusí s člověkem komunikovat, musí být považováno přinejmenším za lidskou bytost, dokud nebude prokázán opak.“

„Je to tak, kapitáne Bargerone,“ řekl průzkumník Phipps a nervózně zamrkal, když povstal, aby podpořil svého šéfa.

„Nemusíte mě poučovat o všedních pravdách, pane Phippsi,“ řekl kapitán. „Já se jen dohaduji, co míníte *pokusem o komunikaci*. Nemíjí pochyb o tom, že když po vás ty kreatury hodily zelí, mohl by být jejich čin vykládán jako pokus o komunikaci.“

„Pane, ti tvorové mi nehodili zelí,“ řekl Ainson. „Stáli klidně na druhé straně mřížoví a hovořili se mnou.“

Levé kapitánovo obočí se vyklenulo jako fleret, když šermířský mistr zkouší jeho pružnost.

„Hovořili, pane Ainsone? Pozemským jazykem? Portugalsky nebo snad svahilsky?“

„Svým vlastním jazykem, kapitáne Bargerone. Sérií hvizdů, chrochtání a vrčení, které se často dostaly nad hladinu slyšitelnosti.“

Nicméně je to zřejmě jazyk, a může být mnohem komplexnější než náš.“

„Na čem stavíte tuto dedukci, pane Ainsone?“

Vrchní průzkumník nebyl touto otázkou překvapen, ale vrásky v jeho drsném a starostlivém obličejí se prohloubily.

„Na pozorování. Naši lidé překvapili osm těchto tvorů, pane, a ihned šest z nich zastřelili. Měl jste si přečíst zprávu hlídky. Druzí dva tvorové byli tak překvapení, že mohli být lehce chyceni do sítě a přivezeni sem na *Mariestopes*. Za těchto okolností by se jakákoli forma života snažila vzbudit soucit a usilovala by o propuštění. Nebo, jinými slovy řečeno, snažně by prosila. Bohužel jsme se doposud nesetkali s jinou formou inteligentního života, která by byla v dosahu Země. Všechny lidské rasy prosí stejným způsobem, třeba tak, že používají gest a také slovních argumentů. Tito tvorové nepoužívají gesta; jejich jazyk je určitě tak bohatý a výstižný, že nemají potřebu používat mimiku, dokonce i když prosí za své životy.“

Kapitán Bargerone zoufale a jemně zafuněl.

„Můžete si tedy být jistý, že o své životy neprosili. Je to, co oni udělali, jiné, než co by udělali psi zavření do klece?“

„Myslím, že byste měl jít dolů a sám se na ně podívat, pane. Možná, že by vám to pomohlo vidět věci v jiném světle.“

„Viděl jsem ty špinavé tvory minulou noc a necítím potřebu je opět spatřit. Uznávám ovšem, že znamenají cenný objev. To jsem také řekl vůdci hlídky. Budou vyloženi na londýnské Exozoo, pane Ainsone, jakmile se vrátíme zpátky na Zemi. Pak s nimi můžete mluvit, kdykoliv si budete přát. Ale jak jsem řekl, v první řadě je nutné, abychom ihned opustili tuto planetu. Nemohu vám už dovolit další čas na průzkum. Laskavě si uvědomte, že *Mariestopes* je soukromá loď společnosti, nikoli armádního sboru, a my že máme harmonogram, kterého se musíme držet. Promarnili jsme celý týden na této bídné hroudě, aniž bychom našli živáčka, který by byl větší než myši trus. A už vám tady nemohu povolit dalších dvanáct hodin.“

Bruce Ainson se napřímil. Phipps za jeho zády nepozorovaně udělal náznak gesta.

„Pane, pak musíte odjet beze mě. A bez Phippse. Bohužel nikdo z nás nebyl včera v noci na hlídce. A teď je důležité, abychom prozkoumali místo, kde byli ti tvorové zajati. Vždyť musíte pochopit, že by celý cíl expedice byl ztracen, kdybychom neměli ani ponětí o jejich prostředí. Znalost je důležitější než jízdní řád.“

„Je válka, pane Ainsone, a já mám své rozkazy.“

„Pak budete muset odjet beze mne, pane. Nevím, jak by se to líbilo USGN.“

Kapitán znal způsob, jak povolit, aniž by se zdál poražený.

„Odjíždíme za šest hodin, pane Ainsone. Co budete vy a vaši podřízení dělat do té doby, je vaší záležitostí.“

„Děkuji vám, pane,“ řekl Ainson nejdůrazněji, jak jen mohl.

Spěchali z kapitánovy kanceláře, aby stihli výtah na vylodovací palubu, a potom sestoupili po rampě na povrch planety, která byla prozatímne označována 12B.

Kantýna mužstva byla ještě v provozu. S neomylným instinktem vkročili dovnitř, aby našli ty členy sboru průzkumníků, kteří se podíleli na událostech předešlé noci. Kantýna byla smontována z dílů tvarovaného plastiku a servírovala syntetická jídla, tolik oblíbená na Zemi. U jednoho stolu seděl mladý muž, původem Američan, se svěží tváří a červenou šíjí. Jmenoval se Hank Quilter a nejvnímavější z jeho přátel ho označovali jako muže, který si moc dovoluje. Seděl nad syntetickým vínem, (které nebylo vyrobeno z něčeho tak nízkého, jako je hrozen, který roste z obyčejné půdy a uzrává nešlechtěnými prvky) a přel se. Jeho hrubý, ale veselý obličej ožil, když se posmíval názoru Gingera Duffielda, hubeného lodního právníka.

Ainson bez okolků přerušil konverzaci. Quilter vedl hlídku minulou noc.

Když Quilter vyprázdnil sklenici, přivedl hubeného mladíka, který se jmenoval Walthamstone a také patřil k hlídce. Ti čtyři teď přešli přes demontovanou motorovou sekci, kterou mechanici právě připravovali na odlet, aby se vydali na cestu do vnitrozemí.

Ainson posunkem přivolal vůz a s Walthamstonem u volantu odjeli; Phipps přitom rozděloval zbraně. Potom prohodil: „Bargerone nám nedal moc času, Bruce. Co si myslíš, že najdeme?“

„Chci prozkoumat místo, kde byli ti tvorové zajati. Samozřejmě bych chtěl najít něco, co by přimělo Bargerona pokorně se podrobit.“ Zachytil Phippsův varovný postranní pohled na muže hlídky a řekl ostře: „Quiltere, vy jste byl minulou noc ve službě. Prst na spoušti vás trochu svrběl, že? Myslel jste si, že jste na Divokém Západě?“

Quilter se obrátil, aby pohlédl na svého nadřízeného.

„Kapitán mi dnes ráno prokázal čest,“ odpověděl.

Aniž by si všímal jeho odpovědi, řekl Ainson: „Ta zvířata asi nevypadají inteligentně, ale pokud je člověk vnímavý, může k nim *cítit* jisté sympatie. Nejeví ani paniku, ani jakýkoli druh strachu.“

„To by mohlo být spíš znakem hlouposti než intelligence,“ řekl Phipps.

„Hm, předpokládám, že je to možné. Pořád totéž – další věc, Gussie, kterou je nutno zkoumat. Ať jsou tihle tvorové jací jsou, nepodobají se velkým zvířatům, která jsme objevili na jiných planetách. Ach, ano, vím, že jsme našli pouze několik tuctů planet poskytujících útočiště jakémukoli druhu života – vrhněte se na ně, cestě ke hvězdám není ještě třicet let. Ale zdá se, jako by planety s nízkou gravitací plodily lehké, vysoké bytosti, a těžké planety objemné a nemotorné bytosti. Všechny tyto znaky jsou ovšem výjimkou z pravidla.“

„Chápu, co myslíš. Tento svět nemá o mnoho víc hmoty než Mars, pouze naše břicha jsou stavěná jako břicha nosorožců.“

„Všichni se povalovali v blátě zrovna jako nosorožci, když jsme je našli,“ namítl Quilter. „Jak by mohli mít nějakou inteligenci?“

„Neměl jsi je takhle postřílet. Musí být vzácní, protože jinak bychom je už byli našli předtím jinde na 12B.“

„Vy pořád nepřestáváte přemýšlet, i když ty nosorožce stejně nechápete,“ řekl Quilter mrzutě.

„Ano, vím.“

Hlučně pochodovali přes tichou planinu. Ainson se pokusil vyvolat si pocit štěstí, který prožíval při první vycházce na planetě, kam před ním lidská noha nevstoupila. Nové planety vždycky násobily jeho radost ze života, ale celé potěšení měl zkažené touto výpravou a jako obvykle jinými lidmi. Mýlil se, když se nalodil na loď společnosti. Život na vesmírných lodích Armádního sboru byl

mnohem živější a jednodušší. Bohužel však anglo-brazilská válka zaměstnávala všechny lodě Armádního sboru. Musely se účastnit manévřů ve sluneční soustavě a nezabývaly se takovými mírovými podniky, jako je průzkum. Nicméně určitě si nezasloužil takového kapitána, jako je Edgar Bargerone.

Škoda, že Bargerone neodletěl a nenechal ho tady samotného, přemýšlel Ainson. Pryč od lidí, ve styku – vyvolal si otcovu frázi – ve styku s přírodou!

Lidé se vrátí na 12B.

Ta bude mít zakrátko, stejně jako Země, problémy s přelidněním. Konečně kvůli kolonizaci ji prozkoumávali. Místa pro první komunity už byla na druhé straně tohoto světa vyznačena. Za několik let budou muset ti nejchudší pod tlakem ekonomické nutnosti opustit vše, co jim bylo na Zemi drahé a budou převezeni na planetu 12B. (Ale do té doby už pro ni vymyslí hezký a svůdný koloniální název; Clementine nebo něco podobně neškodného.)

Ano, pustí se s vervou vlastní svému druhu do této neudržované planiny a přemění ji na spoustu blátivých farem a domků. Plodnost je prokletím lidské rasy, přemýšlel Ainson. Lidstvo se strašně rychle rozmnožovalo. Plodná bedra Země musela ještě jednou ejakulovat a dát život nechtěnému potomstvu na panenských planetách, které byly v očekávání – ano, v očekávání čeho jiného?

Bože, čeho jiného? *Musí* existovat něco jiného, nebo bychom my všichni mohli zůstat v hezky zeleném, neškodném pleistocénu.

Ainsonovy hořké myšlenky přerušil Walthamstoneův výrok: „Tam je řeka. Jen za roh a jsme tam.“

Zatočili kolem nízkých šterkových náspů, ze kterých vyrůstaly trnité stromy. Nad nimi oparem tlumeně prozařovalo světle fialové slunce. Rozhazovalo odlesky listů milionu milionů bodláků, které tiše rostly po celé délce cesty k řece a na její druhé straně, až kam oko dohlédlo. Pouze jeden bod v krajině – jeden velký, hrubý, podivný tvar – poutal jejich pozornost.

„Támhle –“ řekl Phipps společně s Ainsonem. Upřeně hleděli jeden na druhého. „To vypadá jako jeden z těch netvorů.“

„Ta blátivá díra, kde jsme je chytili, je právě na druhé straně,“ řekl Walthamstone. Narazil na porost bodláků a zastavil se ve stínu

nejasně se rýsujícího předmětu, opuštěného a záhadného jako kus liberijské dřevorezby, ležící na krbové římse někde ve Skotsku.

Vytáhli ručnice, vyskočili a rozběhli se.

Stáli na okraji prohlubně plné bláta a zkoumali ji. Jedna strana kruhu zasahovala do šedivého okraje řeky. Bláto samo bylo hnědé a těstovitě zelené, hojně žíhané červenou tam, kde se pět velkých mrtvol naposled válelo v bezstarostném stavu smrti. Šesté tělo se zvedlo a obrátilo hlavu k nim.

Hejno much poděšeně vzlétlo. Quilter zdvihl ručnici a obrátil svůj nemilosrdný obličej na Ainsona, protože ho chytil za paži.

„Nezabíjej ho,“ řekl Ainson. „Je zraněný. Nemůže nám ublížit.“

„To nemůžeme s jistotou předpokládat. Nech mě ho oddělat.“

„Quiltere, řekl jsem: ne! Obrátíme ho na záda a vezmeme na loď. Raději bychom měli také sebrat ty mrtvé. Pak je můžeme pitvat a studovat jejich anatomii. Nikdy by nám na Zemi neodpustili, kdybychom takovou příležitost promarnili. Vy, Walthamstone, vyjmete sítě z kufru a vytáhnete těla nahoru.“

Quilter se díval střídavě na hodinky a na Ainsona.

„Pohněte sebou,“ přikázal Ainson.

Walthamstone váhavě a schlíple vykročil, aby vykonal to, co mu bylo nařízeno. Na rozdíl od Quiltera nebyl z rodu hrdinů. Quilter našpulil ret a následoval ho. Zatáhli sítě a stáli na okraji blátivé kaluže, zahleděli se do ní, a než odešli splnit rozkaz, chvíli pozorovali stopy exodu předešlé noci. Quiltera pohled na masakr uklidnil.

„A my jsme je zastavili!“ řekl. Byl to svalnatý mladý muž se světlými vlasy úhledně ostříhanými nakrátko; v Miami zanechal svou milou, starou bělovlasou matku, jejíž jediné jmění bylo každoroční výživné.

„Ano. Jinak by nás byli dostali,“ řekl Walthamstone. „Dva jsem zastřelil. Nejspíš ty, co leží nejbliž.“

„Já jsem zabil také dva,“ řekl Quilter. „Všichni se váleli v blátě jako nosorožci. Člověče, vždyť by se dostali k nám!“

„Jsou to špinaví tvorové, když se na ně podíváš. Oškliví. Horší než cokoli jiného u nás na Zemi. Cožpak nejste alespoň trochu rádi, že jsme je zastřelili, že, Quile?“

„Bud’ my nebo oni. Neměli jsme na vybranou.“

„Máš pravdu.“ Walthamstone si zamnul bradu a podíval se obdivně na svého přítele. Musel si přiznat, že Quilter je docela chlapík. Zopakoval Quilterovu větu: „Neměli jsme na vybranou.“

„K čertu, chtěl bych vědět, jak byli asi dobří.“

„I já. Ale my je zastavili, že?“

„Bud’ my nebo oni,“ zopakoval Quilter. Mouchy opět vzlétly, když se brouzдал blátem ke zraněnému nosatci.

Zatímco se odvíjela tahle filozofická šarvátka, přikradl se Ainson k věci, která označovala místo masakru. Nejasně se nad ním rýsovala. Byl dojatý. Její tvar, podobný tvaru těch bytostí, měl v sobě víc než jen velikost, která by ho mohla ohromit. Bylo v něm něco, co na něho zapůsobilo esteticky. Bylo to asi těch sto světelných let odtud a bylo to – neříkej, že krása neexistuje – krásné.

Vyšplhal do toho krásného předmětu. Smrděl až do nebe. A k tomu byl také určený. Pětiminutová prohlídka ho nenechala na pochybách: bylo to – ano, vypadalo to jako přerostlé semeno a mělo to image přerostlého semene, ale byla to – kapitán Bargerone to prostě musí vidět: byla to kosmická loď.

Kosmická loď vysoko naložená hnojem.

Třetí kapitola

Během roku 1999 se na Zemi přihodilo mnohé.

Dvacetileté matce v Kennedyville na Marsu se narodila paterčata. Roboti byli poprvé vyráběni ve světových sériích. Nový Zéland vypustil svou vlastní vesmírnou loď. Španělská královna spustila na vodu první španělskou nukleární ponorku. Na Jávě se odehrály dvě jednodenní revoluce, na Sumatře šest a v Jižní Americe sedm. Brazílie vyhlásila válku Velké Británii. Sjedená Evropa porazila Rusko ve fotbalu. Japonská filmová hvězda se provdala za perského šacha. Statečná celotexaská expedice, pokoušející se o přechod osvětlenou stranou Merkuru, zahynula do posledního muže. Sjedená Afrika postavila první rádiem řízenou velrybí farmu. Trochu prošeďivělý australský matematik jménem Buzzard vrazil jednou v květnu do pokoje své manželky ve tři hodiny ráno a zvolal: „Mám to, mám to, přišel jsem na princip transponenciálního letu!“

Během dvou let bylo do rakety bez posádky zabudováno zkušební transponenciální řízení, raketa byla vypuštěna a vedla si úspěšně. Nikdy ji nedostali zpátky.

V tomto příběhu není místo na vysvětlování formulací TP. Tiskař rozhodně odmítá sázet tři stránky matematických symbolů. Stačí říci, že oblíbené téma science fiction se stalo náhle skutečností; k největšímu zděšení a následujícímu bankrotu všech autorů SF. Díky Buzzardovi se nestaly propasti vesmíru bariérami, ale branami k planetám. Do roku 2010 se dostanete z New Yorku na Procyon pohodlněji a rychleji, než vám trvalo před sto lety dostat se z New Yorku do Paříže.

To je důvodem, proč je pokrok tak zdlouhavý. Zdá se, že ho nikdo není schopen vyjmout z té jednotvárné staré exponenciální křivky.

A mimo jiné to znamená, že přestože do roku 2035 výlet mezi B12 a Zemí trval méně než čtrnáct dní, zůstalo pořád ještě dost času na psaní dopisů.

Nebo – v případě kapitána Bargerona, když skládal kabelogram TP svým ministrům na Ministerstvo námořnictva – na kabelogram.

POZICE TP: 355073x 6915 (B12). VÁŠ KABELOGRAM Ex97747304 ODEVZDÁN. VÁŠ PŘÍKAZ PŘIZPŮSOBEN ZDEJŠÍM TVORŮM ZAJATÝM NA PALUBĚ A ZNÁMÝM JAKO MIMOZEMŠŤANÉ (ZKRÁCENĚ ETA).

SITUACE ETA JE NÁSLEDUJÍCÍ. Z POČTU TŘÍ ZADRŽENÝCH DVA NAŽIVU A V DOBRÉM STAVU. OSTATNÍ MRTVOLY PITVÁNY KE STUDIU ANATOMIE. PŮVODNÍ DOMNĚNKA – POUHÁ ZVÍŘATA. VRCHNÍ PRŮZKUMNÍK AINSON OKAMŽITĚ VYSVĚTLIL SITUACI. NAŘÍDIL JSEM POKRAČOVAT SE SKUPINOU V PRŮZKUMU MÍSTA ZAJETÍ ETA.

TAM NALEZEN DŮKAZ INTELIGENCE. ZAJIŠTĚNA VESMÍRNÁ LOĎ ZVLÁŠTNÍ VÝROBY. PO PŘEROZDĚLENÍ DŮLEŽITOSTI NÁKLADU VZATA NA PALUBU. MALÁ LOĎ PRO OSM ETA. BEZPOCHYBY PATŘÍ ETA. TOTÉŽ BLÁTO VŠUDE, TÝŽ ODPORNÝ SMRAD. DŮKAZY NASVĚDČUJÍ, ŽE ETA ZKOUMALI B12.

NAŘÍZENO AINSONOVI A ČLENŮM JEHO SKUPINY – CO NEJDŘÍVE KOMUNIKOVAT S ETA. VĚŘÍM, ŽE JAZYKOVÝ PROBLÉM VYŘEŠÍ PŘED PŘISTÁNÍM.

EDGAR BARGERONE, KPT. MARIESTOPES

Ostatní pisatelé na palubě *Mariestopes* měli také mnoho práce.

Walthamstone těžkopádně smolil dopis jedné své tetě na vzdálené západní předměstí Londýna nazývané Windsor:

Milá stará teto Flo–

Chystáme se nyní domů, abychom tě navštívili, jak to vypadá s tvým revmatismem, doufám, že se lepší. Neonemocněl jsem vesmírnou nemocí na této cestě. Když se loď dostane do obrátek TP, jestli víš, co je to, cítíš se trochu nevolně po několik hodin. Můj

kamarád Quilt říká, že je to z toho důvodu, že všechny naše molekuly se stávají negativními. Ale pak se cítíš dobře.

Když jsme zastavili na jedné planetě, která nemá jméno, protože jsme byli první, Quilt a já jsme měli příležitost jít na hon. To místo se hemží velkými divokými špinavými zvířaty, skoro tak velkými jako loď. Žijí v dírách s blátem. Zastřelili jsme jich tucty. Dva jsme dostali živé na palubu té naší staré bárky, říkáme jim nosatci a jmenují se Gertie a Mush. Jsou špinaví. Musím čistit jejich klec, ale oni nekousají. Vydávají mnoho drsných zvuků.

Jako obvykle je jídlo špatné. Nejen otrava, ale i malé porce. Pozdravuj sestřenici Madge, jsem zvědav, zdali již ukončila své vzdělání. Kdo vyhrává válku s Brazílií, doufám, že my!!!!

Doufám, že se ti daří stejně jako mně, tvůj milující synovec

Rodney

Augustus Phipps skládal milostný dopis portugalské dívky čínského původu. Nad kavalcem měl pověšený její obrázek, na kterém vypadala extrémně čínsky. Během psaní se na něj Phipps často díval.

Miláčku Ah Chi,

naš skvělý starý autobus už míří k Macau. Mé srdce, jak víš, je stále obráceno – nedělám si legraci – k tomu pěknému místu, kde jsi na dovolené, a je báječné vědět, že brzy budeme spolu (a ne pouze v duchu).

Doufám, že tenhle výlet nám přinese slávu a bohatství. Protože na této galaktické šíji jsme našli zvláštní druh života a přivezeme dva žijící vzorky domů. Když na tebe myslím, jak jsi útlá, sladká a neposkvrněná ve svém čínském oděvu, dívám se, proč potřebujeme na naší planetě taková špinavá, ošklivá zvířata, ale vědět se musí sloužit.

Zázrak nad zázraky! Předpokládá se, že jsou inteligentní – podle mého nadřízeného – a my se zabýváme tím, že se pokoušíme s nimi mluvit. Ne, nesměj se, i když si vzpomínám, jak hezký je tvůj úsměv. Jak toužím po okamžiku, kdy budu moci s tebou hovořit, s mou sladkou a vášnivou Ah Chi, a ovšem nejen mluvit. Musíš mi dovolit

...

[Dvě stránky vynechány.]

Do té doby, než budeme moci opět dělat tu samou věc,

tvůj oddaný
zbožňující
obdivující
chvějící se
Augustus

V té době dole ve společné jídelně lodi *Mariestopes* zápasil také Quilter s problémem komunikace s dívkou.

Ahoj miláčku!

V době, kdy píši, mám namířeno zpátky přímo do Dodge City tak rychle, jak mne jen světelné vlny ponесou. Je tu se mnou také kapitán a kamarádi. Ale nechám je plavat, až se dostanu do 1477 Rainbow.

Pod skvělým exteriérem tady nahoře je tvůj chlapec značně našťavaný. Ta zvířata, nosatci, o kterých ti píši, jsou nejšpinavější tvorové, které jsi kdy viděla a o kterých jsem ti ani ve svých dopisech nemohl vyprávět. Myslím, že je to proto, že ty, zrovna jako já, jsi, jak vím, byla vždy hrdá na to, že jsi moderní a čistotná, ale tihle tvorové jsou vážně horší než zvířata.

Kvůli tomu končím ve sboru průzkumníků. Na konci výletu dám výpověď a přeju do Vesmírného sboru. Místa ve Vesmírném sboru se určitě dají sehnat. Příkladem je kapitán Bargerone, který přišel odnikud. Jeho otec je správcem nebo něčím podobným v činžovním domě. Ano, to je demokracie – myslím, že se o něco podobného sám pokusím, snad pro to získám i přímluvu kapitána. Proč ne?

Miláčku, zdá se, že jsem napsal všechny novinky ze svého okolí. Až se dostanu domů, můžeš se vsadit, že budu s tebou.

Tvůj nejmilovanější a neustále na Tebe myslící

Hank

Ve své kabině na palubě B psal vrchní průzkumník Bruce Ainson své ženě střízlivě:

Na palubě lodi *Mariestopes* 6/7/2035

Moje nejmilejší Enid,
jak často se modlím, aby tvoje těžká zkouška s Aylmerem už skončila. Udělala jsi pro toho chlapce všechno, co jsi mohla, nikdy si nic nevyčítej. Je hanbou tvého jména. Jen bůh sám ví, co se z něho stane. Obávám se, že smýšlí stejně sprostě, jak je sprostý ve svých osobních zvycích.

Lituji, že musím být pryč tak dlouho, zvláště když ti náš syn působí tolik starostí. Ale je mi útěchou, že mne nakonec tento výlet odměnil. Vypátrali jsme větší formu života. Za mého vrchního dozoru byla přivedena dvě živoucí individua na palubu lodi. Nazýváme je ETA.

Budeš zřejmě ještě více překvapena, když ti řeknu, že tato individua, navzdory jejich podivnému vzezření a zvykům, vykazují inteligenci, ba více než to, zdá se, že jsou cestující vesmírnou rasou. Zajistili jsme vesmírnou loď, která jim nepochybně patří, ale jestli ji skutečně řídí, je do dneška nerozřešeno. Snažím se s nimi komunikovat, ale prozatím bez úspěchu.

Dovol, abych ti popsal ETA – nosatce, jak je nazývá posádka, a dokud se nenajde lepší pojmenování, bude to stačit. Nosatci chodí po šesti končetinách. Každá je uzpůsobená jako chapavé ruce, široce roztažené, všechny mají šest prstů; první a poslední jsou obrácené proti sobě a mohou být pokládány za palce. Nosatci jsou velmi obratní. Když končetiny nepoužívají, mohou je vtáhnout do kůže jako želva a pak jsou stěží viditelné.

Se vtaženými končetinami je nosatec symetrický a tvarovaný přibližně jako dva dílky pomeranče, které k sobě přiléhají, mělká křivka představuje páteř tvora, plnější křivka břicho a dvě vybouleniny dvě hlavy. Ano, naši zajatci se zdají dvouhlaví, hlavy vytvářejí vrchol a nemají krk, ačkoliv se mohou otáčet o několik stupňů. Do každé hlavy jsou zasazeny dvě oči, malé a tmavé s nízko položenými víčky, která sklouzávají nahoru, aby zakryla oči během spánku. Pod očima jsou otvory, které nejsou stejné, jeden je ústy nosatce a druhý řítí. Mají také několik otvorů na různých koncích těla, to jsou asi vyústění dýchacích trubic. Exobiologové pitvají těch několik mrtvol, které máme na palubě. Až dostanu jejich zprávu, budou mnohé věci jasnější.

Naši zajatci disponují širokou škálou zvuků, které sahají od pískání a výkřiků k chrochtání a mlaskání. Obávám se, že všechny otvory mohou přispívat k této škále zvuků, přičemž některé z nich, jak jsem přesvědčen, přesahují zvukový práh slyšitelnosti. I když doposud žádný z našich zkušebních vzorků není komunikativní, jsou všechny tyto zvuky, které na sebe vysílají, automaticky nahrávány. Jsem si ale jist, že jsou stále ještě pod vlivem šoku ze zajetí, a že na Zemi, po nějakém čase a ve vhodném prostředí, kde je můžeme chovat mnohem hygieničtěji, brzy získáme pozitivní výsledky.

Jako vždy jsou dlouhé cesty nudné. Vyhýbám se kapitánovi, jak jen mohu, protože je to nepříjemný člověk. Má jen národní školu a Cambridge, ale o tom jsem ti už všechno napsal. Zabývám se sám našimi dvěma ETA. Přes své nepříjemné zvyky jsou fascinující; tato vlastnost bohužel chybí mým lidským společníkům.

S úctou tvůj manžel
Bruce

Dole na hlavní rampě, v bezpečné vzdálenosti od místa, kde se psaly dopisy, rozebírali muži různých profesí vesmírnou loď ETA na kousky. Třísku po třísce. Podivná loď byla vyrobena ze dřeva, dřeva neznámé pevnosti, neznámé pružnosti, dřeva pevného a trvanlivého jako ocel. Dřevo na vnitřní straně – loď měla tvar lusu – vyráželo rozmanité větvičky jako rohy. Na těchto větvičkách rostl nižší druh parazitní rostliny. Jedním z triumfů týmu botaniků bylo odhalení, že tato zeleň není obdobou přírodního listí rašícího z větví podobajících se rohům, ale parazit, který na nich vyrůstá.

Odhalili také, že tento parazit je žrout, který ze vzduchu absorbuje kysličník uhličitý a vylučuje kyslík. Odškrábli kousky parazita z rohovitých větví a pokusili se nechat jej vyrůst v mnohem vhodnějších podmínkách. Rostlina zanikla. Při následujících sto třiceti čtyřech pokusech stále ještě umírala, ale muži z botanického týmu byli známi svojí houževnatostí.

Vnitřek lodi byl naplněn špínou jistě bohaté konzistence, tvořenou hlavně blátem a výkaly. Pokud bychom srovnávali tuto špinavou malou loď se zářivě čistou lodí *Mariestopes*, nebylo by pro žádné rozumné individuum – a rozumná individua existují dokonce i mezi těmi, kdo jsou uvězněni na dlouhých cestách vesmírem –

představitelné, že oba letouny byly vyrobeny ke stejnému účelu. Však se také mnozí členové posádky – a zvláště ti, kteří se vychloubali svým rozumem – hlasitě smáli, že tento artefakt není nic jiného než často používaný záchod.

Ale když pod nánosem nečistoty našli pohon lodi, umlčelo to kolem devadesáti osmi procent posměváčků. Pod blátem se nacházel pokroucený výtvar, motor, který nebyl větší než nosatec. Hověl si v dřevěném trupu lodi, připevněný bez viditelných svárů a šroubů. Byl vyrobený ze substance, která se navenek podobala porcelánu. Neměl pohyblivé části a keramik, který ho zkoumal, povolil jen s urputnými protesty jeho přemístění do technologických laboratoří, kde nakonec tuto věc odvrtili a násilím oddělili od kostry lodi.

Dalším objevem byl trs velkých ořechů, které se dotýkaly dvou vrcholů ochranného opláštění s takovou přilnavostí, že by vzdorovala i tomu nejlepšímu plameni autogenu. Alespoň někteří říkali, že jsou to ořechy, protože vláknitá skořápka, která je pokrývala, napovídala, že se jedná o plody kokosové palmy. Ale když pochopili, že výčnělky vyrůstající z ořechů působí jako zpevňovače stěn spojené s pohonem, prohlásilo několik mudrců, že tyto ořechy jsou palivovými nádržemi.

Další objev prozatím výzkumy ukončil. Řemeslník, otloukající ztuhlý nános špíny, objevil pohřbeného mrtvého ETA. Nato se muži seběhli a začali vztekle hulákat.

„Chlapi, jak dlouho to ještě máme snášet?“ vykřikl znalec předpisů Ginger Duffield, vyskočil na krabici s náradím a ukazoval vztekle bílé zuby a černé pěsti. „Tohle je loď společnosti, ne loď Armádního sboru, a my nemusíme snášet staré způsoby zacházení. V předpisech není nic, co by říkalo, že musíme čistit hroby a močály cizích tvorů. Skládám náradí, dokud nedostaneme příplatek za špinavou práci a žádám, abyste se ke mně připojili.“

Na jeho slova začali remcat i další naverbovaní muži.

„Ano, přinut'me společnost, aby zaplatila!“

„Kdo si myslí, že jsme!“

„Necháme je, ať si sami vyčistí tydle smradlavý díry!“

„Víc peněz! A za polovinu času, chlapi!“

„Zavři hubu, Duffielde, ty rudohnědej buřiči!“

„Co říká seržant?“

Seržant Warrick si lokty razil cestu shlukem mužů. Zastavil se a pohlédl na Gingera Duffielda, jehož ostrý a zlostný vzhled pod jeho upřeným pohledem nijak neroztál.

„Duffielde, znám takový týpky, jako jsi ty. Tys’ měl zůstat na Promrzlý, abys pomohl vyhrát válku. Nepřejem si tady žádný odborářský taktiky. Slez z bedny a nech nás zase dělat. Trochu špíny neuškodí těm tvým liliově bílým ručičkám.“

Duffield mluvil velmi klidně a uhlazeně.

„Já nevyhledávám žádné potíže, seržante. Proč bychom to měli dělat, to je všechno, co říkám. Nevíme, jaká nebezpečná nemoc číhá v téhle malé bahnité díře. Chceme za tu nebezpečnou práci peníze. Proč bychom měli riskovat krky za společnost? Co pro nás kdy společnost udělala?“ Jeho řečnickou otázku doprovázelo souhlasné mumlání, ale Duffield se tvářil, jako by to nezpozoroval. „Co budou dělat, až se vrátíme domů? A proč? Chtějí vystavit na odiv tuhle bednu se smradlavými cizími tvory, každý se přijde podívat, očenichávat a vyhazovat za to prachy. A oni z toho a z těchhle zvířat vytřískají jmění. Proč bychom z toho neměli mít také kousek? Jděte na palubu C a přiveďte sem velitele, aby nás viděl. Hej, seržante, a nestrkejte nos do našich problémů, jo?“

„Duffielde, vy nejste nic jiného než věčný buřič, ale to je váš problém,“ řekl seržant zlostně. Protáhl se shlukem mužů a namířil na palubu C. Posměšky ho doprovázely ještě v chodbě.

O dvě hodiny později vstoupil do klece se dvěma ETA Quilter vyzbrojený hadicí a kartáčem. Ti roztáhli končetiny, odvalili se k vzdálenému konci ohraničeného prostoru a beznadějně ho pozorovali.

„To je poslední úklid, který vám provedu, chlapi,“ řekl jim Quilter. „Na konci téhle hodiny se přidám k těm venku, abych demonstroval solidaritu s Vesmírným sborem. A potom, pokud se mě týče, můžete spát v hovnech hlubokých jak Pacifik.“

S humorem, který jeho nezkrotné mládí milovalo, na ně obrátil hadici.

Čtvrtá kapitola

Vydavatel novin *Windsor Circuit* stiskl tlačítko obrazového panelu a zamračil se na obličejové svých šéfredaktorů, které se objevily na obrazovce.

„Adriane, kde k čertu vězíte? Snažte se dostat k tomu zatracenému kosmodromu, jak jsem vám nařídil. *Mariestopes* tu bude do půl hodiny.“

Levá tvář Adriana Buckera se zkroutila bolestí. Naklonil se blíž k obrazovce, takže jeho nos ztmavl, zrak se zamlžil a řekl: „Nebud' takový, Ralphe. Mám na palubě svého člověka, kterému můžeš horlivě naslouchat.“

„Já nechci tvého člověka, chci vidět tebe a ihned dole u vesmírného přístavu, kamaráde.“

Buckerovi bolestí pulzovala tentokrát pravá tvář. Začal rychle mluvit.

„Poslyš, Ralphe. Budu v hospodě Angel's Head přímo u Temže. Mám tam starou známou jménem Florence Walthamstoneová. Žije celý svůj život ve Windsoru, pamatuje si, kdy Velký Park byl parkem a ještě další podobné věci. Její synovec Rodney Walthamstone je na palubě *Mariestopes*. Právě mi ukázala dopis, ve kterém jí popisuje ta cizí zvířata, která s sebou přivázejí, a já jsem si myslel, že kdybychom uveřejnili její fotku s citátem z dopisu a nadepsali to třeba: *„Náš rodák pomáhá při zájímání netvorů“* – vypadalo by to –“

„Dost, už jsem slyšel dost. Tahle záležitost je největší událost za posledních deset let a ty si myslíš, že potřebujeme místního člověka, aby nám pomohl? Dej té bábě dopis zpátky a poděkuj jí za nabídku, zaplať za ni drink, lehce ji pohlad' po vrásčité tváři a pak sejdi k tomu zatracenému kosmodromu a udělej interview s Bargerem a já budu mít dost materiálu a reklamy pro noviny.“

„OK, OK, Ralphe, ať je po tvém. Byla doba, kdy jsi byl přístupnější mým návrhům.“ Když se Bucker přestal procházet kolem dokola, dodal: „A právě mám jeden, který bych mohl uskutečnit.“

Vyklouzl z boxu a razil si cestu skupinou udělaných mužských, kteří pilně napájeli sebe i manželky, k vysoké staré ženě, která seděla vtlačená do rohu baru.

„Byl váš vydavatel našťvaný?“ zeptala se.

„Stavěl se na zadní. Podívejte se, slečno Walthamstoneová, je mi líto, ale musím dolů ke kosmodromu. Snad bych s vámi mohl udělat zvláštní interview později. Mám vaše telefonní číslo. Nenamáhejte se nám volat, protože vás zavoláme sami, jasné? Těšilo mne, že jsem vás poznal.“

Když do sebe hodil zbytek drinku, řekla: „Ach, ale měl byste mě nechat zaplatit za tento, pane –“

„To je od vás milé, velmi milé, jestli na tom trváte, slečno Walthamstoneová. Tak nashledanou.“

Vrhl se mezi ostatní hosty, plnící si žaludky. Zavolala na něho jménem a on se uprostřed vřavy vztekle otočil.

„Promluvte si s Rodneyem, až ho uvidíte. Rád vám řekne kdykoli cokoli. Je to milý chlapec.“

Vybojoval si cestu ke dveřím, mumlaje „Promiňte, promiňte,“ dokolečka jako kletbu.

Příletový prostor na kosmodromu byl přeplněný. Domorodci a cizinci zaplnili každé volné místo. Ve vyhrazeném prostoru stáli představitelé různých vlád včetně ministra pro záležitosti Marťanů a zástupci různých úřadů včetně ředitele londýnské Exozoo. Za hrazením hrála do pochodu kapela známého pluku, oblečená do lesklých dobových uniforem, Suppého „Lehkou kavalerii“ a výběr z irských melodií. Byla nabízena zmrzlina, prodávány noviny a kapsy se vyprazdňovaly. *Mariestopes* proklouzávala útvarem nimbostratů a usadila se na vzdálenějším okraji přistávací plochy.

Začalo pršet.

Kapela neúnavně pokračovala ve stylu dvacátého století přednesem skladby „Sentimentální cesta“, aniž by vnesla trochu optimismu do celého ceremoniálu. Jak je to u takových oficialit

obvyklé, byla i tahle značně nudná a hlavně zdlouhavá. Postřikování celého trupu lodi dezinfekčními roztoky také nějakou dobu trvalo. Poklop se konečně otevřel, malá postava v kombinéze se objevila v otvoru, halasně pozdravována davem, a opět zmizela. Asi tisíc dětí se zeptalo rodičů, zda je to kapitán Bargerone, a bylo jim řečeno, aby se neptaly tak hloupě.

Konečně se objevila rampa podobná váhavému jazyku a líně se hnula blíž. Transport – tři malé autobusy, dvě nákladní auta, ambulance, různá vozidla na zavazadla, soukromé auto a několik vojenských aut z různých částí přístavu – se seřadil u velké lodi. Řada lidí se skloněnými hlavami se značně unaveně sunula dolů po rampě, aby se vnořila do proudu vozidel. Zástup aplaudoval; přišel, aby je přivítal.

V přijímací hale zmodral vzduch kouřem meskalinu pánů od tisku, než se k nim kapitán Bargerone dostavil. Blesky fotoaparátů zacvakaly a roztančily se, když se na ně pousmál.

Obklopen svými důstojníky hovořil klidně a věčně velmi dobrou angličtinou – Bargerone byl Francouz – o tom, jak daleko ve vesmíru byli a kolik světů navštívili a jak oddaná byla posádka (až na jednu stávku na cestě domů, kterou vyprovokoval jeden z nich). Svou řeč zakončil tím, že na velmi útulné planetě, o které velkoryse rozhodli USGN, že se bude jmenovat Clementina, zabili a zajali velká zvířata se zajímavými charakteristickými znaky. Některé z nich popsal. Zvířata mají dvě hlavy, v každé z nich mozek. Oba dva mozky váží dohromady dva tisíce gramů – o čtvrtinu více než lidský mozek. Tato zvířata, ETA nebo nosatci, jak je nazvala posádka, mají šest končetin, které jsou ukončeny nepochybnými ekvivalenty rukou. Bohužel, stávka zabránila studiu těchto pozoruhodných tvorů, ale je zde důvod k předpokladu, že mají svůj vlastní jazyk a že navzdory jejich ošklivosti a hrozným zvykům se musí považovat více nebo méně – ale, samozřejmě nikdo si tím nemůže být jist a bude to asi trvat mnoho měsíců pečlivého výzkumu, než si budeme jisti – za inteligentní formu života, která je rovnocenná člověku, z planety, která je člověku doposud neznámá. Dva exempláře jsme uchovali v zajetí a přijdou ke studiu do Exozoo.

Když proslov skončil, obštoupili Bargerona reportéři.

„Říkáte, že tito nosatci nežijí na Clementině?“

„Máme důvod předpokládat, že ne.“

„Jaký důvod?“

„– Úsměv pro *Subud Times*, prosím, kapitáne.“

„Domníváme se, že tam byli na návštěvě, právě tak jako my.“

„Myslíte tedy, že cestovali ve vesmírné lodi?“

„V určitém smyslu ano. Ale mohli být vzati na expedici jako experimentální zvířata – nebo tam být uskladnění jako prasata kapitána Cooka na Tahiti, nebo kde to vlastně bylo.“

– „Jestli dovolíte, kapitáne, více z profilu.“ –

„Tedy, viděli jste jejich vesmírnou loď?“

„Eh, ano, my si myslíme, že vlastně máme... eh, jejich vesmírnou loď v rukou.“

„Neříkejte, kapitáne, to je ohromné! Proč ty tajnosti? Zajistili jste tedy jejich vesmírnou loď, nebo ne?“

– „A tudy, pane.“ –

„Domníváme se, že ano. To znamená, že má vybavení vesmírné lodi, ale nemá přirozeně, hmm – řízení TP, ale zajímavé ovládání, ano, zní to hloupě, ale chápejte, trup je vyrobený ze dřeva. Ze dřeva vysoké hustoty.“ Kapitán Bargerone si otřel obličej.

„Ach, to není možné, kapitáne, žertujete...“

Ve shluku fotografů, aparátů a reportérů se Adrian Bucker nemohl dostat do blízkosti kapitána. Lokty si razil cestu k vysokému nervóznímu muži, který stál za Bargeronem a mračil se z jednoho z dlouhých oken na davy, které se v lehkém dešti motaly kolem.

„Mohl byste mi říci, co si myslíte o těch cizích tvorech, které jste přivezli na Zem, pane?“ zeptal se Bucker. „Jsou to zvířata nebo lidé?“

Jako by sotva poslouchal, střelil po něm Bruce Ainson upřeným pohledem a nepřestal zkoumat zástupy lidí venku. Domníval se, že zachytil letmý pohled svého nanicovatého syna Aylmera, který se tvářil jako zpráskaný pes, když se prodíral shlukem lidí.

„Svině,“ řekl.

„Myslíte tím, že vypadají jako svině, nebo se snad tak chovají?“

Průzkumník se obrátil a upřeně se zadíval na reportéra.

„Jsem Bucker z *Windsor Circuit*, pane. Moje noviny by zajímalo všechno, co byste nám mohl říci o těchto netvorech. Vy se domníváte, že jsou to zvířata, mám pravdu?“

„Co byste řekl o lidstvu, pane Bucklere, jsou to civilizované bytosti nebo zvířata? Setkali jsme se už někdy s novou rasou, aniž bychom ji nezkazili nebo nezničili? Podívejte se na Polynésany, jihoameričany, americké Indiány, Tasmance...“

„Ano, pane, chápu, co myslíte, ale řekl byste, že tito cizí tvorové –“

„Ach, mají inteligenci jako kterýkoli savec, ano, jsou to savci. Ale jejich chování nebo nedostatek chování je matoucí; ovšem nesmíme o nich přemýšlet antropomorficky. Mají estetické cítění nebo vědomí? Jsou schopni být demoralizováni, jako byli Eskymáci a Indiáni? Nebo jsou snad schopni sami nás demoralizovat? Budeme si muset položit mnoho zvědavých otázek, než budeme umět jasně chápat tyto nosatce. To je můj názor na tuto záležitost.“

„To je velmi zajímavé. To, co říkáte, znamená, že musíme vyvinout nový způsob myšlení, že?“

„Ne, ne, ne. Sotva bych si mohl myslet, že je to problém, o kterém bych mohl diskutovat s představitelem novin, ale člověk vkládá příliš velkou důvěru ve svůj intelekt. To, co potřebujeme, je nový způsob cítění, uctivější... Já jsem u těch dvou nešťastných tvorů, které jsme zajali, něčeho dosáhl tím, že jsem získal jejich důvěru; i přes to, že jsme vyvraždili jejich druhy a udělali z nich zajatce. A co se s nimi nyní stane? Stanou se předmětem podívání v Exozoo. Ředitel, Sir Mihaly Pasztor, je mým starým přítelem, promluví si s ním.“

„Krucí, lidé chtějí vidět ta zvířata! Jak můžeme vědět, že mají stejné city jako my?“

„Pane Buckete, váš názor je snad názorem hloupé, bláznivé většiny. Promiňte, musím podat technickou zprávu.“

Ainson pospíchal z budovy, před níž byla právě v tom okamžiku shromážděna skupina lidí, která ho těsně sevřela. Beznadějně tam uvízl, zatímco nákladní auto pomalu projelo kolem, doprovázeno pozdravy, pokřikováním a výkřiky přihlížejících. Mřížemi na zádi

auta se na ně upřeně dívali dva ETA. Nevydali ani hlásku. Byli velcí a šediví, bytosti současně ubohé i hrozné.

Jejich upřený pohled spočinul na Bruce Ainsonovi. Nedali na sobě znát, že ho poznávají. Ainson pocítil chlad, odvrátil se a začal se prodírat spoustou mokrých přšiplášťů.

~ ~ ~

Loď se vyprazdňovala a byla vyprazdňována. Jeřáby zarývaly své velké zobáky do vnitřností lodi a objevovaly se se sítěmi plnými krabic, beden, dopravních klecí a kanystrů. Přihrnuly se splaškové kontejnery a vysávaly odpad ze zažívacích trubic kovového netvora. Pouštění žilou po malých kapkách. Velká loď *Mariestopes*, podobná velrybě, uvízla na mělčině, bezmocná, zakotvená daleko od rodných hvězdných hlubin.

Walthamstone a Ginger Duffield následovali Quiltera k jednomu z potrubních východů. Quilter se rychle vylodil, aby stihl ionosférický letoun na druhém konci přístavu, který ho měl za hodinu a půl dopravit do USA. Odmlčeli se, udiveně se rozhlíželi a vdechovali cize chutnající vzduch.

„Podívej se na to, nejhorší počasí v kosmu,“ stěžoval si Walthamstone. „Říkám ti rovnou, že zůstanu tady, dokud se nezlepší.“

„Vezmi si taxíka,“ navrhl Duffield.

„To nestojí za to. Moje teta bydlí jen půl míle odtud. Kolo mám támhle v kancelářích P.T.O. Odjedu, až přestane pršet, jestli přestane.“

„Cožpak ti P.T.O. dovolila nechat si kolo mezi lety u ní?“ zeptal se se zájmem Duffield.

V obavách, aby se nedostal do něčeho, co slibovalo pravou anglickou konverzaci, urovnal si Quilter na zádech vak s výzbrojí a řekl:

„Podívejte, chlapi, pojd'te do letecké kantýny a dejte si se mnou jedno silné a chutné britské syntetické pivo, než odejdu.“

„Měli bychom raději oslavit skutečnost, že jsme právě opustili Průzkumný sbor,“ řekl Walthamstone. „Jdeme, Gingere?“

„Orazítkovali tvoji platební knížku „Vyplaceno“ a podepsal jsi ji úředně?“ zeptal se Duffield.

„Já jsem ji pouze podepsal na základě stálých letů,“ vysvětlil Quilter. „Všechno perfektně legálně, Duffielde, ty starý kasárníku. Už sis někdy odpočinul?“

„Znáš moji zásadu, Hanku. Dávej si pozor a nemůžeš se mýlit; mohou si s tebou dělat, co chtějí. Před nedávnem jsem znal jednoho starého velitele lodi, který zapomněl převzít svých 535 čistých od proviantního důstojníka ještě předtím, než byl demobilizován, a dostali ho nazpátek. A chytili ho na dalších pět let. Slouží teď na Charonu a pomáhá vyhrát válku.“

„Půjdeš na to pivo, nebo ne?“

„Raději půjdu,“ řekl Walthamstone. „Asi tě už nikdy neuvidíme, až tě ta kočka v Dodge City, o které jsi mi vyprávěl, dostane. Od takového druhu děvčat bych se klidil na míle daleko.“

Na zkoušku vyšel ven do jemného mrholení. Quilter šel za ním a ohlédl se zpátky přes rameno na Duffielda.

„Jdete nebo nejdete, Gingere?“

Duffield se tvářil chytrácky.

„Neopustím tu loď, dokud nedostanu zaplacení, kamaráde,“ řekl.

~ ~ ~

Průzkumník Phipps byl doma. Objal rodiče a pověsil si kabát do haly. Rodiče stáli za ním a snažili se vypadat nespokojeně; dokonce i tehdy, když se usmívali. S těmi kulatými zády vypadali opotřebovaně a přivítali ho s brčením, tak, jak to dobře znal. Mluvili střídavě. Dva monology, které nikdy nebyly dialogem.

„Pojď do obývacího pokoje, Gussie. Je tam tepleji,“ řekla matka. „Můžeš nachladnout, když jsi teď odešel z lodi. Dám ti hned šálek čaje.“

„Byly potíže s ústředním topením. Teď v červnu ho normálně už nepotřebujeme, ale letos je na tohle roční období neobvykle chladno. Dá spoustu práce sehnat někoho, aby přišel a podíval se na to. Nevím, co se to s lidmi stalo. Zdá se, že už vůbec nestojí o přízeň zákazníků.“

„Řekni mu o novém doktorovi, Henri. Strašně hrubý člověk, absolutně bez vzdělání a bez způsobů. A špinavé nehty – on snad čeká, že bude vyšetřovat někoho se špinou za nehty.“

„Samozřejmě, může za to válka. Na povrch vyplul úplně jiný typ člověka. Brazílie se nechce poddat a v té době vláda –“

„Ten ubohý chlapec nechce poslouchat o válce právě teď, když je doma, Henri. Dokonce začali přidělovat stravu! Jediné, co slyšíme, je propaganda a propaganda. A kvalita všeho se také zhoršila. Minulý týden jsem musela koupit novou pánev –“

„Usaď se tady, Gussie. Samozřejmě, že vinu nese válka. Nevím, co se z nás všech stane. Zprávy ze Sektoru 160 jsou tak skličující, že?“

Phipps řekl: „Ve vesmíru se nikdo o válku nestará. Musím říct, že to na mě působí jako studená sprcha.“

„Ty jsi ztratil vlastenecký cit, Gussie?“ zeptal se otec.

„A není vlastenectví jen rozpínavost egoismu?“ zeptal se Phipps a byl rád, že vidí otcovu nadechující se a vydechující hrud’.

Matka přerušila napjaté ticho: „Tak jako tak, miláčku, teď, když tady v Anglii nějakou dobu pobudeš, poznáš ten rozdíl. Jak dlouhou vlastně máš dovolenou?“

S rodiči si sice rád povídal, ale ta náhlá otázka ho nepříjemně překvapila; matka s otcem dychtivě očekávali odpověď. Znal tvrdošíjnou touhu jejich stárí. Nechtěli od něho nic jiného, než aby tu byl a hovořil s nimi. Nechtěli od něho nic jiného, než aby žil.

„Budu tady pouze týden. Ta okouzlující čínská dívka, se kterou jsem se seznámil minulou dovolenou, Ah Chi, je na Dálném Východě na umělecké dovolené. Příští čtvrtek poletím do Macaa, abych byl s ní.“

Opět důvěrnosti. Znal rádoby soucitné potřesení otcovy hlavy, to zvláštní našpulení matčiných rtů, jako by cumlala kus citronu. Dříve než promluvili, povstal.

„Půjdu nahoru a vybalím si vak, jestliže mě oba omluvíte.“

Pátá kapitola

Pasztor, ředitel londýnské Exozoo, byl hezký, štíhlý muž bez jakýchkoliv šedin, i když mu bylo třiapadesát let. Byl původem Maďar, a když mu bylo dvaadvacet, vedl expedici do podmořské Antarktis, pak zřídil zoologickou zahradu Tellus na asteroidu Apollo v roce 2005 a v roce 2014 napsal nanejvýš pozoruhodné technidrama *Ledovec pro Ikara*.

Několik let poté se účastnil První expedice Charon, která přistála na nově objevené planetě slunečního systému. Charon je nemilosrdně ochlazován nějakých tři tisíce milionů mil za oběžnou drahou Pluta, takže si zasloužil název Promrzlá planeta. Tuto přezdívkou mu dal Pasztor.

Po těchto úspěších byl jmenován Sir Mihaly Pasztor ředitelem londýnské Exozoologické zahrady a nyní horlivě nabízel Bruce Ainsonovi drink.

„Víš, já nechci, Mihaly,“ řekl Bruce a potřásl vyčítavě hlavou.

„Od nynějška jsi slavným mužem a měl by sis připít na svůj úspěch, tak jako jsme si připíjeli i my. Všechny nápoje jsou čistě syntetické a jak jistě víš, dealkoholizovaná látka ti neuškodí?“

„Znáš mě dlouho, Mihaly. Přeju si pouze konat svou povinnost.“

„Znám tě už dlouho, Bruce, a vím, že se zatraceně málo staráš o názory nebo uznání kohokoli jiného, i když žíznilivě toužíš po pochvale svého vlastního superega,“ řekl ředitel mírným hlasem, zatímco mu barman míchal koktejl známý jako Transponenciál. Byli v hale hotelu, který patřil k Exozoologické zahradě, kde nástěnné malby exotických zvířat zíraly na směs skvělých uniforem a květovaných šatů.

„Nestojím o lahůdky z tvé studny moudrosti,“ řekl Ainson.

„Ty tvrdíš, že nemáš potřebu ničeho od nikoho,“ řekl ředitel. „Chystal jsem se ti to říct už dávno, Bruce, i když tohle není ani

vhodný čas ani vhodné místo, ale dovol mi, abych pokračoval. Ty jsi statečný, vzdělaný a imponující muž, což jsi prokázal nejen před světem, ale i sobě samému. Snad už by sis mohl dopřát odpočinek a pověsit povinnosti na hřebík. Můžeš si to teď nejen dovolit, ale měl bys to udělat, než bude příliš pozdě. Člověk musí mít svou duši a ta tvoje umírá udušením –“

„Proboha, člověče!“ vzkřikl Ainson a napůl se smíchem a napůl rozhněvaně ho přerušil. „Mluvíš jako nemožně romantická postava v jedné z tvých nestárnoucích her! Já jsem tím, čím jsem, a nikdy jsem se nesnažil být něčím jiným. Ale právě přichází Enid a je načase, abychom změnili téma hovoru.“

Mezi světlými šaty druhých hostů vypadal kostým Enid Ainsonové z kobří kůže stejně zářivý jako zatmění. S úsměvem přistoupila ke svému muži a Pasztorovi.

„To je hezký večírek, Mihaly. Jak bylo ode mne pošetilé, že jsem nepřišla na ten poslední, ze kterého přišel Bruce domů tak pozdě. Máš tady tak nádhernou společenskou místnost pro tyto příležitosti!“

„Enid, kvůli válce se snažíme dopřát si trochu radosti navíc a tvoje přítomnost k tomu přispívá.“

Zasmála se, zřejmě potěšená, ale zdálo se jí, že musí protestovat.

„Mihaly, ty mi jako vždycky lichotíš.“

„Cožpak ti tvůj muž nikdy nepolichotí?“

„Pravda, nevím... Nevím, zda Bruce – Domnívám se –“

„Vy dva začínáte mluvit nesmysly,“ řekl Ainson. „Navíc, z toho hluku tady by se člověk mohl zbláznit. Mihaly, jsem už přesycený všemi těmi tretkami a udivuje mne, že ty toho nemáš dost, Enid. Pusťme se do práce. Přišel jsem, abych ti úředně předal ETA a teď to chci udělat. Mohli bychom to někde v klidu a míru prodiskutovat?“

Pasztor povytáhl pěstované obočí až k vlasům, pak je nechal klesnout a nakonec se zamračil.

„Snažíš se mě odvrátit od povinnosti, kterou mám u baru? Dobrá, myslím, že můžeme sejít k nové ohradě s ETA, jestli to považuješ za nutné. Tvoje ukázkové kusy by měly být už umístěné a úředníci z kosmoportu jsou na cestě sem.“

Ainson se otočil ke své ženě a objal ji kolem ramen.

„Ty půjdeš také, Enid, protože to vzrušení tady nahoře není nic pro tebe.“

„Nesmysl, miláčku. Já se dobře bavím,“ řekla a vymanila se z jeho sevření.

„Ano, ale asi bys měla projevit trochu zájmu o ty tvory, které jsme přivezli.“

„Nemám pochyb o tom, že o nich budu poslouchat celé týdny!“ Pohlédla na hluboké vrásky na jeho obličeji a řekla stejným humorně rezignovaným tónem: „Tedy dobrá, půjdu, pokud mne chceš mít stále na očích. Ale musíš mi přinést můj přehoz, protože venku je bez něj velmi chladno.“

Ainson je opustil, aniž by cokoliv objednal. S tázavým pohledem na Enid objednal Pasztor oběma drink.

„Skutečně nevím, zda bych si měla vzít ještě jeden, Mihaly. Cožpak by nebylo hrozné, kdybych se opila?“

„Lidi se klidně opíjejí, jak vidíš. Podívej se támhle na paní Friarovou. Teď tě nechám o samotě, Enid, místo abych s tebou flirtoval, jak jsem měl původně v úmyslu. Musím se tě ještě zeptat na vašeho syna Aylmera. Co teď dělá? Kde je?“

Zpozoroval, že lehce zrudla. A když promluvila, dívala se mimo něho.

„Prosím, nezkaž tenhle večer, Mihaly. Jsem ráda, že je tu Bruce zpátky. Víím, že si myslíš, že je hrozný starý netvor, ale v jádru je vlastně skvělý.“

„Jak se daří Aylmerovi?“

„Je v Londýně. I když vlastně – nevím.“

„Jsi na něj příliš přísná.“

„Prosím tě, Mihaly!“

„Bruce je na něj taky příliš přísný. Říkám ti to jen jako tvůj starý přítel i jako Aylmerův kmotr.“

„Udělal něco hanebného a jeho otec ho vyhnal z domu. Víš, že se nikdy dobře nesnášeli, a i když je mi kluka strašně líto, mám větší klid, protože nemusím zvládat konfliktní situace s oběma najednou.“ Vzhledla k němu, aby ještě dodala: „A nemysli si, že vždycky zaujímám postoj nejmenšího odporu, protože nemohu jinak. Po léta jsem s nimi sváděla opravdové bitky.“

„Nikdy jsem ho neviděl tak naštvaného. Co to jen mohlo Aylmera tak strašného napadnout?“

„Musíš se zeptat Bruce, když to tak toužíš vědět.“

„Byla v tom nějaká dívka?“

„Ano, bylo to kvůli dívce. A už se vrací Bruce.“

Když vrchní průzkumník přehodil své ženě přehoz přes ramena, vyvedl je Mihaly z haly postranními dveřmi.

Prošli chodbou opatřenou kobercem a po schodech dolů do soumraku. Zoologická zahrada ležela ponořená do ticha, ačkoli jeden nebo dva špačci se opožděně uhnízd'ovali mezi stromy a z vyhrívaného bazénu zvedli hlavy rungstedští ještěři, mírně udiveni jejich příchodem. Dříve než došli k Domu Metanových Savců, zavedl Pasztor své společníky k novému bloku, který byl vystavěný moderním způsobem z plastických kvádrů zesílených pískem a z předpjatého betonu se zalitými pruty. Když vstoupili vedlejším vchodem, rozsvítila se světlá.

Zesílené obloukovité sklo je oddělovalo od obou ETA. Netvoří se obrátili, když se světlá rozsvítila, aby si prohlédli lidské bytosti. Ainson je gestem pozdravil, ale nedosáhl žádné viditelné reakce.

„Alespoň mají vesmírné podmínky,“ řekl. „Bude se tu veřejnost tlačit každý den a mačkat své hnusné nosy na sklo?“

„Do tohoto bloku bude dovoleno vstoupit pouze odpoledne mezi půl třetí a čtvrtou,“ řekl Pasztor. „Ráno tu budou experti, aby naše návštěvníky studovali.“

Návštěvníci měli prostornou dvojitou klec, jejíž dvě části byly odděleny nízkými dveřmi. V zadní části jednoho prostoru byla široká, nízká postel vycpaná plastickou pěnou. Žlaby naplněné potravou a vodou lemovaly jednu z dalších stěn. ETA stáli uprostřed klece a měli už kolem sebe rozházené značné množství bláta.

Tři zvířátka podobná ještěrkám přeběhla přes podlahu a vyskočila na masivní těla ETA. Rychle zmizela v záchybech kůže. Ainson na ně ukázal.

„Vidíte to? Jsou tam tedy pořád. Velmi se podobají ještěrkám. Myslím, že čtyři z nich jsou vždy pohromadě a drží se blízko mimozemšťanů. Dvě z těch, která doprovázela umírajícího ETA, jsme vzali na palubu *Mariestopes*. Asi jsou to synoecisti nebo

dokonce symbionti. Ten blázen kapitán o nich slyšel z mých zpráv a chtěl je zničit – říkal, že to jsou zřejmě nebezpeční parazité – ale postavil jsem se proti němu.“

„Kdo to byl? Edgar Bargerone?“ zeptal se Pasztor. „Statečný muž, ale ne zrovna geniální. Pořád inklinuje ke geocentrické koncepci vesmíru.“

„Chtěl, abych s těmi kamarády komunikoval, ještě než přistaneme na Zemi! Neměl žádnou představu o řešení tak složitých problémů.“

Enid, která soustředěně pozorovala zajatce, vzhledla a zeptala se: „Jsi schopen s nimi komunikovat?“

„Ta otázka není tak jednoduchá, jak se zdá laikovi, moje milá. Budu ti o tom vyprávět někdy jindy.“

„Proboha, Bruce, nejsem malé dítě. Jsi nebo nejsi schopen s nimi komunikovat?“

Vrchní průzkumník zabořil ruce do kapes uniformy a zahleděl se na svou ženu. Když odpovídal, hovořil nevzrušeně, jako kazatel.

„Enid, během výzkumu hvězd, který začal čtvrt století před naším narozením, se narodům na Zemi – i přes tu skutečnost, že celkový počet hvězdných lodí v provozu převýšil tucet – podařilo prozkoumat asi tři stovky planet zemského typu. Enid, a na těch třech stovkách planet našli někdy život, někdy také ne. Ale nikdy nenašli takové bytosti, u kterých by se dalo předpokládat, že mají větší mozek než šimpanzi. Nyní jsme na Clementině objevili tyhle tvory a máme důvod předpokládat, že mají zřejmě inteligenci ekvivalentní inteligenci člověka – hlavní argument pro toto tvrzení je fakt, že mají stroj schopný cestovat mezi planetami.“

„Tak pročpak z toho děláš takové tajemství?“ zeptala se Enid. „Existují dost jednoduché testy, vymyšlené právě pro takovou situaci; proč je nepoužít? Mají ti tvorové písmo? Hovoří mezi sebou? Chovají se k sobě podle určitých zásad? Jsou schopni opakovat jednoduchý projev nebo řadu gest? Reagují na jednoduché matematické pojmy? Jaký je jejich postoj k lidským artefaktům – a samozřejmě, mají své vlastní artefakty? Jak –“

„Ano, ano, moje milá, zcela s tebou souhlasím; existují testy, které mohou být použity. Na cestě domů jsem nezahálel a použil je.“

„Dobrá, a s jakými výsledky?“

„S protichůdnými. S protichůdnými v tom smyslu, že se nepředpokládalo, že testy, které použijeme, budou v tomto případě neúčinné a nedostatečné, zkrátka zaměřené příliš antropomorficky. A to je problém, který jsem se snažil vyřešit. Dokud nedokážeme definovat inteligenci jasněji, nenajdeme zrovna lehce cestu k možnosti komunikace.“

„Ale dokud úspěšně nenavážete komunikaci,“ dodal Pasztor, „budete inteligenci definovat velmi obtížně.“

Ainson odmítl tento názor gestem praktického muže, přesvědčeného, že se jeho společník mylí.

„Nejprve musíme definovat pojem inteligence. Je malý pavouk *Argyroneta aquatica* inteligentní jen proto, že si umí udělat potápěčský zvon a žít v něm pod vodou? Ne. Pak tedy tito těžkopádní netvoři nebudou asi o nic víc inteligentnější, i když umí zkonstruovat vesmírnou loď. Na druhé straně mohou být tihle tvorové tak vysoce inteligentní a mohou být finálními produkty civilizace tak starobylé, že veškeré procesy, které probíhají v našem vědomí, provádějí oni dědičnými geny nebo podvědomě, a nechávají tak své vědomí volné pro takové úvahy a druhy myšlenek, které jsou mimo naše chápání. Pokud je to tak, nepřichází komunikace mezi našimi živočišnými druhy nikdy v úvahu. Vzpomeňte si, že naše slovníková definice je prostě *přijatá informace*. Jestliže od nich nedostaneme žádnou informaci a naopak, potom musíme říci, že tito ETA nejsou inteligentní.“

„To se mi zdá velmi zmatené,“ řekla Enid. „Teď to zní tak komplikovaně a ve tvých dopisech to vypadalo tak jednoduše. Řekl jsi, že se ti netvoři snažili s tebou komunikovat sérií chrochtání a hvízdání, řekl jsi, že mají šest šikových rukou, a také, že přijeli vesmírnou lodí na Clementinu. Situace je tedy jasná. Jsou inteligentní, ne jednoduše omezeně inteligentní jako zvíře, ale inteligentní natolik, že dali vzniknout civilizaci a jazyku. Jediným problémem je přenos jejich zvuků a písnotu do angličtiny.“

Ainson se obrátil k řediteli.

„Už chápeš, proč to není tak lehké, Mihaly?“

„Ano, četl jsem většinu tvých zpráv, Bruce. Víím, že to jsou savci s dýchacím systémem a trávicím ústrojím velmi podobným našemu. Mají mozek s podobným váhovým poměrem jako je náš, jejich ruce by se přiblížily vesmíru se stejným citem jako naše. Celá věc spočívá v tom, jak s nimi manipulovat – ne, na rovinu, Bruce, myslím si, že asi nebude těžké naučit se jejich jazyk nebo je přimět k tomu, aby se naučili náš, ale opravdu cítím, že přeceňuješ rizika tohoto případu.“

„Myslíš? Počkej, dokud si ty tvory pořádně neprohlédneš. Myslím, že změníš názor. Říkám ti, Mihaly, že se snažím vcítit se do jejich situace a navzdory jejich nechutným zvykům jsem k nim dokázal pocítit sympatii. Ale pocit, který ve mně převažuje – uprostřed oceánu frustrace – je, že *musí* mít naprosto rozdílné stanovisko k vesmíru než je naše, jestli tedy jsou vůbec inteligentní. Když si skutečně představíš, že byli – že byli – ukázal na klidné tvory za sklem – „že mne vlastně naprosto ignorovali.“

„Musíme se podívat, jak si vedou ti lingvisti,“ řekl Pasztor. „A Bryant Lattimore z Letecké Rady USGN je energický muž a já si myslím, že si ho oblíbíš. Přijede zítra ze Států. Jeho názory pro nás budou cenné.“

To nebyla poznámka, která by potěšila Bruce Ainsona. Už měl té věci po krk.

„Je deset hodin,“ řekl. „Je na čase, abychom se s Enid odebrali domů. Jak víš, dodržuji časový režim, když jsem na Zemi. Dík za večírek, Mihaly. Uvidíme se na konci týdne.“

Srdečně si potřásli rukou. Sir Mihaly, postižený jedním z výbuchů uličnictví, (které mu, mimochodem, zaručovaly, že se nikdy nedomůže vyššího postavení, než je jeho současný úřad), se otázel Bruce Ainsona: „Mimochodem, příteli, co provedl Aylmer a jeho dívka, že jste se dostali do názorového konfliktu a že jsi ho vyhodil z domova?“

Nádech cihlové červeně pokryl hrdlo a podbradek Bruce Ainsona.

„Měl by ses ho raději zeptat sám, možná by tvou zvědavost uspokojil, já ho už neuvidím,“ řekl pevně. „Jdeme každý svou vlastní cestou.“

~ ~ ~

Kabina oblastní dopravní linky se šplhala nocí, jejíž černá zdůrazňovalo množství městských světel. Lpěla na závitě kolejnice, jako by měla závrať. Enid zavřela oči a litovala, že nespoklka Antivom, než nastoupili. Nepatřila ke spokojeným cestujícím.

„O čem pořád přemýšlíš?“ zeptal se jí manžel.

„Nepřemýšlela jsem, Bruce.“

Po chvíli ticha řekl Ainson: „O čem jste s Mihalym hovořili, když jsem ti šel pro přehoz?“

„Nevzpomínám si. Triviality. Proč se na to ptáš?“

„Jak často jsi se s ním viděla, když jsem byl pryč?“

Hluk zvenku přehlušil její malé povzdechnutí.

„Vždycky se mě na to ptáš, Bruce, po každém návratu. Přestaň být žárlivý, anebo mě k tomu vyprovokuješ. Mihalys je skvělý, ale nic pro mne neznamenaá.“

Kabina oblastní dopravy se šplhala vysoko nad vnějším Londýnem po velkém spirálovitém okraji Outflank Ringu. Kupé tohoto nově vybudovaného dopravního zařízení bylo přeplněné, takže zachovávali mlčení, zatímco zatačeli k dopravnímu pruhu, který je měl bez přerušení dovést domů. Mlčeli i v monobusu. Ani jednomu z nich to nebylo milé a na oba útočily nepříjemné myšlenky. První to nevydržela Enid.

„Jsem moc ráda, že jsi konečně dosáhl úspěchu, Bruce. Musíme uspořádat večírek. Víš, jsem na tebe velmi hrdá.“

Pohládl jí ruku a usmál se na ni shovívavě, jako by byla dítě.

„Bohužel nebudeme mít na večírky čas. Teď teprve mi začíná skutečná práce. Budu muset být po ruce v Zoologické zahradě každý den, abych vedl výzkumné týmy. Víš, nemohou se beze mne obejít.“

Upřeně se dívala před sebe. Ve skutečnosti nebyla zklamaná, protože očekávala právě takovou odpověď. Namísto zlosti se dokonce pokusila být vlídná a zeptala se ho jednou ze svých trochu pošetilých a zvědavých otázek.

„Domnívám se, že věříš tomu, že se můžeme naučit hovořit s těmi tvory?“

„Zdá se, že vláda je tím méně vzrušená, než jsem doufal. Ovšem, vím, že ta mizerná válka pokračuje... Existuje zřejmě mnoho věcí, kterým je přikládána větší důležitost, než je jazykový faktor.“

Zpozorovala jakousi neurčitost v jeho vyjadřování; takhle mluvil, když si nebyl něčím jist.

„Jaký druh věcí?“

Hleděl do noci.

„Zraněný ETA nám předvedl, jak nesmírně je odolný. Když ho na palubě *Mariestopes* pitvali, skoro ho rozřezali na kousky, než zemřel. Ti tvorové mají fenomenální odolnost proti bolesti. Necítí bolest. Ne, necítí! Přemýšlej o tom. Je to všechno samozřejmě přesně technicky popsáno ve zprávách zahrabaných kdesi ve stolech. Mně už dochází trpělivost. Ale jednoho dne někdo pochopí důležitost těchto faktů.“

Opět téměř fyzicky pocítila ticho, které splynulo jako kámen z jeho rtů. Pohlédl z okna.

„Ty jsi viděl, jak ho rozřezávali?“

„Ano, ovšem.“

Přemýšlela o všech těch věcech, které muži viděli, dělali a snášeli se zjevnou lehkostí.

„Umiš si to představit?“ zeptal se Ainson, „že nikdy necítí žádnou bolest, fyzickou nebo duševní...“

Pomalou klesali na úroveň místní dopravy. Melancholicky upíral pohled do temnoty, která skrývala jejich dům.

„Jaké požehnání lidstvu!“ vykřikl.

Když Ainsonovi odešli domů, zůstal Sir Mihaly Pasztor stát tam, kde ho opustili, utopen v prázdnotě, která někdy splývá s myšlenkou. Začal se procházet pavilonem a oba cizí tvorové za sklem ho pozorovali. Jejich pohled nakonec jeho chůzi zastavil. Nechal odpočinout bříškům pod prsty nohou a jemně se pohupoval na špičkách, založil si ruce a přemýšlivě hleděl na ETA, aby je nakonec oslovil.

„Moji milí svěřenci, chápu váš problém, ale protože jsem se s vámi dosud nikdy neseťkal, má moje chápání určité meze. Nadto chápu, že jste se až do nynějška stýkali pouze s omezeným typem lidského tvora. Znáš ty muže vesmíru, mé přátele s těžkými vaky, protože já sám jsem byl jedním z nich a vím, jak dlouhé temné světelné roky přitahují a utvářejí nepoddajný charakter. Stáli jste tváří v tvář mužům bez lidského citu, mužům bez jemnějšího lidského chápání, mužům bez daru vcítění se, mužům, kteří se jen

neochotně omlouvají a nesnadno chápou, protože neznají rozdílnost lidských povah, mužům, kteří nemohou nahlédnout do nitra jiných, protože nemají schopnost nahlédnout do vlastního nitra.

Krátce řečeno, moji milí hnojem poskvrnění svěřenci, jestliže jste civilizovaní, musíte být řádně konfrontováni s civilizovaným člověkem. Jestli jste opravdu více než zvířata, nebude to trvat dlouho, než si porozumíme. Po nějaké době najdeme slova, která nám pomohou navázat vztahy.“

Jeden ETA roztáhl končetiny, povstal a přešel ke sklu. Sir Mihaly Pasztor to považoval za znamení.

Přešel kolem k zadní části hrazení a vstoupil do malé předsíně vlastní klece. Stiskl tlačítko a uvedl do provozu část podlahy, na které stál. Ta zajela do klece a před sebou nesla nízkou závoru, takže ředitel vypadal spíše jako vězeň, který vstupuje do soudní síně a sedá si na lavici obžalovaných. Mechanismus se zastavil. On a ETA si stáli nyní tváří v tvář, i když tlačítko po pravé ruce Pasztora ubezpečovalo o tom, že by se mohl ihned vzdálit, kdyby hrozilo nebezpečí.

ETA vyluzovali slabé pískání a choulili se k sobě. Jejich zápach, i když nesrovnatelně vzdálen tomu, jaký očekával, byl přesto velmi citelný. Mihaly pokrčil nos.

„V našem způsobu myšlení,“ řekl, „je za civilizaci považována vzdálenost, kterou člověk umístil mezi sebe a své výkaly.“

Jeden ETA natáhl končetinu a drbal se.

„Na Zemi nemáme žádné civilizace, které by pevně nespočívaly na písmu. Dokonce i domorodec na ostrově ztraceném v oceánu kreslí své obavy a naděje na skály. Ale máte vy nějaké obavy nebo naděje?“

Drbající končetina se stáhla a na těle nosatce po ní zůstal otisk dlaně jako šestibodový obrazec.

„Neumíme si představit tvora většího než blecha, který by žil beze strachu a nadějí nebo jiný podobný organismus bez stimulů bolesti. Dobré i špatné emoce nás provázejí životem, jsou našimi zkušenostmi ze střetnutí s vnějším světem. Pokud jsem zprávu o pitvě jednoho z vašich mrtvých přátel pochopil správně a vy necítíte

žádnou bolest, jak zásadně to musí ovlivňovat vaše poznání vnějšího světa!“

Náhle se objevil jeden z ještěrcích tvorů. Oběhl záda svého hostitele a snažil se nacpat svůj malý nos do záhybu kůže. Znehybněl a splynul s pokožkou.

„A co je vlastně svět, který nás obklopuje? Pokud ho budeme poznávat pouze prostřednictvím našich pěti smyslů, nemůžeme ho nikdy poznat dostatečně. Můžeme ho pouze registrovat jako kladné vnímání vnějšího světa. Co je ulice? Pro malého chlapce je to celý svět záhad. Pro vojenského стратега řada opěrných bodů a odhalených pozic, pro milence místo bydliště jeho milované, pro prostitutku místo obchodu, pro městského kronikáře řada vodoznaků, pro architekta dohoda mezi uměním a potřebami, pro malíře dobrodružství perspektivy a odstínů, pro turistu místo osvěžení a odpočinku, pro nejstaršího obyvatele pomník jeho minulých hloupostí, nadějí, lásek, pro motoristu –

Jak tedy sjednotit naše vnější světy, váš a můj, mé záhadné krávy, třeskem nebo zvonkohrou? Nebudeme muset odhalit něco důležitějšího, abychom uspěli v komunikaci jednoho s druhým nad seznamem názvů a potřeb? Nebo dáváte s naším vrchním průzkumníkem přednost opačné nabídce; musíme pochopit alespoň povahu vašeho vnějšího prostředí, než budeme moci jednat dál?

A nesklouzl jsem zbytečně do emocí, vy svině? Není to snad tím, že vy dva ubozí tvorové provokujete k obšírnější otázce? Asi nebudeme komunikovat s žádným z vás dvou. Ale jste znamením toho, že někde – snad ne příliš mnoho světelných let od Clementiny – je planeta plná tvorů vašeho druhu. Kdybychom se vydali *tam*, kdybychom vás chytili ve vašich přirozených brlozích, pak bychom vás chápali mnohem víc a mnohem přesněji bychom pochopili, o čem bychom měli s vámi zkusit jednat. Vypadá to, že potřebujeme nejen lingvisty, ale i několik vesmírných lodí, které by prozkoumaly světy vedle Clementiny. Musím to dát za úkol Lattimorovi.“

ETA neudělali nic.

„Varuji vás, člověk je vytrvalý tvor. Jestliže nepřijde vnější svět za ním, půjde sám do vnějšího světa. A pokud máte v zásobě pár slovíček, tak teď máte možnost si je připravit.“

Oči se jim zavřely.

„Upadli jste do bezvědomí nebo se modlíte? To druhé by bylo moudřejší, protože teď jste v rukou člověka.“

~ ~ ~

Filozofování u mimozemšťanů nebylo jedinou událostí, které se odehrávaly té první noci, kdy *Mariestopes* odpočívala, už téměř vyložená, na Zemi. Mimo jiné došlo také k vloupání do domu.

Ne že by mohlo Rodney Walthamstoneovi příliš pomoci, když jeho obhajoba vysvětlila, jak k tomu případu došlo. Nebyl to v této době případ neobvyklého druhu, protože neustále, měsíc co měsíc, se vracely lodi, které byly vyslány jako sondy do hlubin vesmíru. Obyčejní smrtelníci pluli na těch strašných – obhájce použil toto slovo bez záměru nadsázky – na těch strašných cestách, smrtelníci podobní Rodney Walthamstoneovi, na které neměl mít, (ale má), vesmír ohromný účinek. To bylo dobře známo a před deseti léty popsáno jako Bestarův syndrom (podle slavného psychodynamisty.)

V kosmu se nedostávalo, strašně nedostávalo všech základních symbolů a pravidel lidského ducha. Člověk nemusel souhlasit s francouzským filozofem Descartem, že kosmos a duch jsou dva protipóly magnetu celistvosti, aby si uvědomil, že vesmírný let znamená pro každého člověka velkou námahu a že se vrací na Zem s touhou po normálnosti. Někdy tato touha nemůže být uspokojena zákonnými cestami. Připusťme, že je tomu tak, a pak je to zákon a ne intelekt člověka, který by měl být změněn. Člověk odešel do neurčitých hvězdných hlubin. A záleželo na zákonu, aby byl pružnější [smích].

Jaký symbol má větší moc nad lidským duchem než *dům*, onen symbol domova a přístřeší před nepřátelským světem a samotnou civilizací? Tak v tomto případě vloupání do domu, ačkoli naneštěstí byl majitel domu praštěn obuškem, měl soudní dvůr pochopit, že ne nehrdinný obžalovaný je skoro vyšetřován sám jako symbol. Samozřejmě, je pravda, že dobrovolně přiznal, že byl mírně pod vlivem alkoholu, ale Bestarův syndrom dovoloval –

Soudce, který připouštěl, že obhajoba má pravdu, podotkl, že je unaven vesmírnými posádkami, které se vracejí na zem a zacházejí s

Anglií, jako by byla kusem nerozvinutého vesmíru. Třicet dní za mřížemi by mělo vězně přesvědčit, že mezi těmito dvěma částmi prostoru existuje závažný rozdíl. Soudní dvůr přerušil jednání kvůli polední pauze a slečna Florence Walthamstoneová byla s pláčem odvedena ze soudní síně do nejbližšího hostince.

~ ~ ~

„Miláčku, Hanku, nepřipojíš se doopravdy k Vesmírnému sboru, že? Neodletíš znovu do vesmíru?“

„Řekl jsem ti, miláčku, pouze na základě smlouvy na jednotlivé lety, tak jak jsem to měl u Průzkumného sboru.“

„Nikdy vás muže nepochopím, ani tehdy, kdybych žila tisíc let. Co je to tam *nahoře*, že vás to tak přitahuje? Co z toho budete mít?“

„Krucí, je to způsob, jak si vydělat na živobytí. Lepší než práce v kanceláři, ne? Miláčku, já jsem chytrý chlap, zdá se, že si to neuvědomuješ. Obstál jsem ve všech zkouškách a tady v Americe je velká konkurence.“

„Ale já chci vědět, co z toho budeš mít.“

„Řekl jsem ti, že asi budu kapitánem. A co kdybychom toho nechali?“

„Nechtěla jsem o tom mluvit.“

„Nechtěla? Ano, a kdo si myslíš, že chtěl? Někdy si myslím, že nemluvíme právě stejnou řečí.“

~ ~ ~

„Miláčku. Miláčku! Miláčku, nemyslíš si, že je na čase, abychom vstali?“

„Hmmm?“

„Miláčku, je deset hodin.“

„Mám hlad.“

„Gussie, zdálo se mi o tobě.“

„Vzpomínáš si, že jsme měli stihnout převozní loď do Hongkongu v jedenáct hodin? Chtěla sis ještě nakreslit skicu, pamatuješ?“

„Hmmm. Polib mě ještě, miláčku.“

„Hmmm. Miláčku.“

Šestá kapitola

Vrchní dozorce byl muž s řídkými šedivými vlasy, které si donedávna česal tak, že vykukovaly zpod lemovky jeho špičaté čepice.

Kdysi dávno pracoval pod Pasztorem – ještě předtím, než začal mít potíže s ranním scházením dolů – hluboko pod ledovými útesy Rossovy ledové bariéry. Náhodou se jmenoval také Ross, Ian Edward Tinghe Ross, a teď zasalutoval Bruce Ainsonovi, když se průzkumník objevil.

„Dobré ráno, Rossi. Co je nového? Přicházím pozdě.“

„Dnes ráno je velká konference, pane. Právě začali. Uvnitř je samozřejmě Sir Mihaly a ti tři lingvisti – doktor Bodley Temple a jeho dva spolupracovníci – a jeden statistik, jehož jméno jsem zapomněl, mužiček s krkem plným bradavic, takže ho nemůžete přehlédnout, a jedna dáma – myslím nějaká vědecká pracovnice – a ten oxfordský filozof Roger Wittgenbacher a náš americký přítel Lattimore, spisovatel Gerald Bone a ještě někdo.“

„Můj bože, to je skoro tucet! Co tu dělá Gerald Bone?“

„Je přítelem Sira Mihalyho, jak to tak chápu, pane. Myslím, že je to velmi milý muž. Můj literární vkus je mnohem střídmější, takže romány nečtu často, jen tu a tam, když se necítím dobře. Zvláště minulou zimu, když jsem chytil bronchitidu, možná si ještě vzpomínáte, jsem si zběžně prohlédl jeden nebo dva lepší romány a musím říci, že jsem byl naprosto okouzlen románem pana Boneho *Mnoho znamená málo*. Hrdina prodělal nervový kolaps –“

„Ano, vybavuji si tu zápletku, Rossi. A jak se daří našim dvěma ETA?“

„Upřímně, pane, myslím, že umírají nudou, a kdo by jim to mohl vyčítat?“

Když Ainson vstoupil do studovny za klecí ETA, byla konference v plném proudu. Pokývlí mu na pozdrav. Spočítal přítomné. Celkem čtrnáct mužů a jedna žena. I když si samozřejmě nebyli podobní, člověka se zmocnil pocit, že mají něco společného; snad to byla atmosféra autority.

Nejzřetelněji to vyzařovalo z paní Warhoonové, i když snad proto, že v okamžiku Ainsonova příchodu byla silně rozohněná. Paní Hilary Warhoonová byla dáma, kterou měl vrchní dozorce Ross na mysli. I když jí bylo teprve čtyřicet let, byla velmi známá jako kosmoeklektička, členka nové filozofickovědecké profese, která se pokoušela třídit pšenici od plev v množství rychle nahromaděných faktů a teorií, které představovaly hlavní import z vesmíru na Zem. Ainson na ni pohlédl s uznáním. Nemohl snést myšlenku, že se mohla provdat za starého suchopárného bankéře! Měla hezkou postavu, mohla si dovolit obléci moderní oblečení ve stylu křišťálového lustru s přívěsky na poprsí, bocích a stehnech. Působení jejího obvykle vážného obličeje nebyl čistě intelektuální, i když Ainson věděl o jednom případě, kdy ve slovním sporu přemohla i starého Wittgenbachera, oxfordského filozofa a autoritu v technovizi. Nakonec si Ainson nemohl odepřít srovnání paní Warhoonové se svou ženou; Enid dopadla hůře. Ovšem, on nikdy ani náznakem nesnil o nějakých citech k ní, chudince, nebo k někomu jinému; ve skutečnosti byla Enid jen ubohou atrapou, měla se raději provdat za majitele obchodu v nějakém rušném venkovském městě. Banbury. Diss. East Dereham. Ano, na tom něco bylo...

„...cítit, že jsme udělali tento týden jistý pokrok, i přes několik handicapů. Většina z nich tkví – myslím si, že ředitel byl jeden z prvních, kdo na to poukázali – ve skutečnosti, že nemáme žádné znalosti o této biologické formě života, které bychom použili jako výchozí bod.“ Hlas paní Warhoonové zněl příjemným staccatem. Rozptýlil Ainsonovy myšlenky a přiměl ho, aby se soustředil na to, co říká. Kdyby si Enid trochu pospíšila se snídání, mohl tu být včas, aby si vyslechl začátek její řeči. „Můj kolega, pan Borroughs, a já jsme nyní prozkoumali vesmírné vozidlo nalezené na Clementině. Protože nejsme oprávněni k tomu, abychom podali technickou zprávu, dostanete o něm několik technických zpráv z jiných zdrojů.

V každém případě jsme oba přesvědčeni, že to vozidlo je vyrobeno – ne-li zajatým živým tvorem, tak pro něho. Určitě si vzpomenete, že osm těchto živých tvorů bylo objeveno v blízkosti vozidla. A tělo jednoho z mrtvých bylo objeveno ve vozidle samém. Devět kójí nebo zákoutí, které měly sloužit podle svého tvaru a velikosti jako lůžka, jsou umístěny zřejmě uvnitř vozidla. Protože tato lůžka byla položena spíše ve směru vertikálním než horizontálním a jsou oddělena něčím, co nyní známe jako palivové potrubí, nebyla dříve za lůžka považována.

Zde je vhodné připomenout další problém, ke kterému se ještě budeme vracet. Nevíme, co je důkaz a co ne.

Například se musíme sami sebe zeptat – pokud považujeme za nepopíratelné, že tato biologická forma života uskutečnila cestu vesmírem – zda může být vesmírné cestování považováno *a priori* za důkaz vyšší inteligence?“

„To je nejbystřejší otázka, kterou jsem slyšel za poslední desetiletí,“ řekl Wittgenbacher a pokýval šestkrát hlavou s děšivou pravidelností loutky na klíček. „Kdyby byla tato otázka předložena masám lidí, dostali byste jen jednu odpověď, nebo, lépe řečeno, velké množství jejich odpovědí by mělo jen jednu formu. Vyjadřovaly by souhlas. My, kteří jsme se zde sešli, se můžeme považovat za osvícenější a zřejmě bychom si vybrali jako platnější příklad vysvětlení vyšší inteligence díla analytických filozofů, kde jsou logické vývody neovlivněné emocí. Ale masy lidí – a kdo z nás snad může popřít jejich význam v konečné analýze? – by byly všemi deseti pro, pokud mi dovolíte užít neohrabaného hovorového výrazu, pro výrobek, kterým se zabývaly ruce i intelekt. Nepochybuji o tom, že mezi takovou kategorií výrobků by se jim zdála vesmírná loď nejvýznamnější.“

„Souhlasil bych s nimi,“ řekl Lattimore. Posadil se vedle Pasztora, okusoval nožičku svých brýlí a pozorně naslouchal.

„Dokonce bych se sám s nimi spojil,“ uchechtl se Wittgenbacher a ještě mechaničtěji pokyvoval hlavou. „Ale to dává vzniknout další otázce. Předpokládejme, že uznáme tuto biologickou formu života, neesteticky nehygienickou a se spoustou pro vás nepochopitelných zvyků, za vyšší inteligenci. Předpokládejme, že objevíme její rodnou

planetu, a potom pochopíme, že její schopnost vstoupit do vesmíru je řízena instinktivním chováním, podobně jako schopnost našich severních tuleňů vstoupit do oceánu. Možná, že mě opravíte, pokud se mýlím, Sire Mihaly, ale já věřím, že *Arctocephalus ursinus*, lachtan medvědí, se v zimě stěhuje do vzdálenosti mnoha tisíc mil z Beringová moře na jih až k břehům Mexika, kde jsem je sám viděl, když jsem plaval Kalifornským zálivem.

Shledáme-li, že je to tak, pak nejenže se budeme mýlit v předpokladu vyšší inteligence našich přátel, ale budeme se muset ptát sami sebe: cožpak není možné, že naše vlastní cesta do vesmíru je rovněž výsledkem instinktivního chování a – více než si asi může uvědomit srstnatý tuleň, že svou cestu nekoná z vlastní vůle – nebudeme snad my hnáni jakýmsi záměrem místo našeho vlastního?“

Tři reportéři v zadní části místnosti pilně psali a bylo jim jasné, že zítřejší *Times*, které budou referovat o *nudných* místech konference, to v titulcích označí jako zlaté hřeby:

LET DO VESMÍRU. MODEL LIDSKÉ MIGRACE?

Gerald Bone povstal. Tvář romanopisce se rozsvítila myšlenkou jako tvář dítěte při pohledu na novou hračku.

„Pokud vám rozumím, profesore Wittgenbachere, chcete říci, že my – že naše inteligence stavěná na odiv, jediná věc, která nás nejjasněji odlišuje od zvířat, není skutečně ničím jiným než slepé nutkání, které nás více žene svými vlastními směry než našimi?“

„Proč ne? Především, přes všechno chlubení se uměním a lidskostí naše rasa, alespoň od doby renesance, řídila své hlavní úsilí k dvojímu cíli. Zvyšovala své množství a rozrůstala se – expandovala.“

Protože filozof měl na jazyku ještě něco, nechtěl se ještě vzdát slova.

„Ve skutečnosti můžete přirovnat naše vůdce ke včelí královně, která připravuje svůj úl k rojení a neví, proč to dělá. My se rojíme do vesmíru a nevíme, proč to děláme. Něco žene –“

Ale už nemohl přerušeni uniknout. Lattimore byl první, kdo dal průchod srdečnému „Nesmysl“, a Dr. Bodley Temple a jeho asistenti

současně zahučeli nesouhlasem. Všichni účastníci konference profesora kulturně „vypískali“.

„Nesmyslná teorie –“

„Ekonomické možnosti spočívající v –“

„Dokonce techničtí odborníci by stěží –“

„Domnívám se, že kolonizace jiných planet –“

„Člověk nemůže pouze zamítnout vědní obory –“

„Prosím o klid,“ zvolal ředitel.

Když přítomní ztichli, zavolal Gerald Bone na Wittgenbachera další otázku:

„Kde máme potom najít pravý intelekt?“

„Možná když se postavíme proti našim bohům,“ odpověděl Wittgenbacher, který nebyl nijak ovlivněn rozbouřenou atmosférou, která se kolem něho vytvořila.

„Nyní si poslechneme zprávu lingvistů,“ řekl ostře Pasztor a Dr. Bodley Temple povstal, opřel pravou nohu o židli před sebou a pravý loket o koleno, takže se nakláněl dopředu s dychtivým výrazem, a z této pozice se nehnul, dokud nepřestal hovořit. Byl to malý, zavalitý muž s bojovným vzezřením a s pramenem šedivých vlasů, který mu vyrůstal přímo nad čelem. Měl pověst spolehlivého a vynalézavého učenice a byl vždy vybaven některou z nejelegantnějších vest londýnské univerzity. Ta dnešní mu značně obepínala břicho, byla ušita ze starobylého brokátu se vzorem nachově zbarvených batolců duhových, kteří se honili kolem knoflíků.

„Všichni znáte práci mého týmu,“ řekl hlasem, který by byl Arnold Bennett pokládal za stoletý a pocházející z Pěti měst. „Snažíme se poznat jazyk cizích tvorů, aniž bychom věděli, zdali vůbec nějaký mají, protože to je jediný způsob, jak ho objevit. Určitého pokroku jsme už dosáhli, jak předvede za okamžik můj kolega Wilferd Brebner.“

Nejprve několik všeobecných poznámek. Naši návštěvníci, ti tuční chlapíci z Clementiny, nechápou, co znamená psaní. Nemají žádné písmo. To nic neznamená, pokud se týče jejich jazyka – mnoho afrických černošských jazyků se omezovalo pouze na mluvený styk s bílými misionáři. Efik a Yoruba byly takové dva

jazyky jazykové skupiny súdánské; řekl bych, že dnes jsou to skoro nepoužívané jazyky.

Říkám vám to proto, přátelé, že dokud nedostanu lepší nápad, budu s těmi cizími tvory zacházet jako s párem Afričanů. Snad to nějaké výsledky přinese.

Zdá se mi to mnohem lepší, než s nimi zacházet jako se zvířaty – vzpomeňte si, že první bílí průzkumníci v Africe mysleli, že černoši jsou gorily – a to znamená, že pokud objevíme, že skutečně mají nějaký jazyk, pak nesmíme mylně očekávat, že se bude jednat o model podobný románskému jazyku.

Jsem si jist, že naši tuční přátelé *mají* jazyk – a vy, páni od tisku, mě tam můžete, budete-li chtít, citovat. Musíte pouze poslouchat jejich společné funění. Ale všechno není funění. My jsme ho analyzovali z pásků a vybrali jsme pět set různých zvuků – i když se může stát, že mnohé tyto zvuky jsou stejné, jen přenášené v různé frekvenci. Asi víte, že existují pozemské jazykové systémy jako – ehm, siamský a kantonský, které rozeznávají mnoho akustických stupňů.

A také my očekáváme větší rozsah frekvence u těchto bytostí. Bude se zřejmě pohybovat nad naší hranicí slyšitelnosti.

Lidské ucho je hluché k vibracím o frekvenci vyšší než nějakých 23 000 kmitů za sekundu, a tato hranice se věkem snižuje. Zjistili jsme, že ti chlapi ji mohou dvojnásobně převýšit, stejně jako pozemský netopýr nebo rungstedianská kočka. Problém je, že chceme-li s nimi konverzovat, musíme je přimět k tomu, aby zůstávali v rozmezí naší slyšitelnosti. Všechno, co prozatím víme, naznačuje, že oni budou muset vymyslet určitý druh zjednodušeného jazyka, kterému bychom my byli schopni porozumět.“

„Protestuji,“ řekl statistik, který se až do té doby spokojil s tím, že si objížděl jazykem zuby. „Určitě z toho vyvozujete, že jsme jim podřízeni.“

„Nic takového neříkám. Říkám jen, že jejich zvukový rozsah je mnohem větší než náš. Teď nám pan Brebner předvede několik jevů, které jsme až doposud identifikovali.“

Pan Brebner povstal a přešlapoval vedle podsadité postavy Bodleye Templea. Bylo mu dvacet pět let, měl útlou postavu a bledě

žluté vlasy, na sobě šedivý oblek. Jeho obličej znachověl rozpaky vyvolanými konfrontací s posluchači. Ale začal dobře.

„Pitvy mrtvých cizích tvorů nám odhalily dost o jejich anatomii,“ řekl. „Doufám, že jste četli tu poměrně dlouhou zprávu, a víte, že naši přátelé mají tři odlišné druhy otvorů, kterými produkují své charakteristické zvuky. Zdá se, že všechny ty zvuky přispívají k vytváření jejich jazyka, my to alespoň předpokládáme, jako předpokládáme i to, že mají nějaký jazyk.“

Za prvé mají v jedné ze svých hlav ústa, na která je napojena pachová žláza. Ačkoli jsou tato ústa používána k dýchání, je jejich hlavní funkcí přijímání potravy a vytváření něčeho, co nazýváme orálními zvuky.

Za druhé mají naši přátelé šest dýchacích průduchů, tři na každé straně těla, a ty se nacházejí nad jejich šesti končetinami. V současné době je považujeme za nozdry. Jsou to retní otvory, a ačkoli nejsou připojeny k hlasívkám – jako jsou ústa – produkují tyto nozdry široký rozsah zvuků.

Za třetí produkují naši přátelé také určitý druh kontrolovaného zvuku konečníkem, který je umístěn v jejich druhé hlavě.

Jejich forma řeči se skládá ze zvuku přenášeného všemi těmito otvory buď střídavě, nebo dvěma najednou, nebo všemi třemi druhy společně, nebo všemi osmi otvory najednou. Sami poznáte, že těch několik zvuků, které vám nyní předvedu jako příklad, vytváří menší zvukový celek. Záznamy na páscích v celém rozsahu jsou samozřejmě k dispozici, ale nejsou doposud ve srozumitelné formě.

První slovo je *nnnnorrrr* – INK.“

Aby mohl vytvořit toto slovo, vyrazil ze sebe Wilfred Brebner slabé zachrochtání přední částí hrdla zakončené malým zakvičením, které zde představovalo „INK“. Všechny vytištěné hlásky jazyka cizích tvorů používané v této knize jsou si podobné a je nutno je považovat pouze za přibližné zvuky.

Brebner pokračoval ve výkladu.

„Nnnnorrrr – INK je slovo, které jsme získali několikrát v různých kontextech. Dr. Bodley Temple ho prvně zaznamenal minulou sobotu, když přinesl našim přátelům čerstvé zelí. Získali jsme ho podruhé v neděli, když jsem vyndal balíček umělé žvýkací

hmoty a dal jsem kousky Dr. Templovi a Mikovi. Neslyšeli jsme ho až do úterního odpoledne, kdy bylo vysloveno v době, kdy neměli potravu. Když jsme chtěli zjistit, zda něco nepotřebují, vstoupil vrchní dozorce Ross do klece a právě v ten okamžik oba tvorové vydali onen zvuk. Pak jsme zpozorovali, že toto slovo může mít vedlejší záporný význam, neboť odmítli zelí, protože jsme jim nenabídli umělou žvýkací hmotu, kterou považovali za potravu. Dá se předpokládat, že odmítnutí se vztahuje i na Rosse, který je ruší čištěním klece. Včera jim však přinesl kbelík říčního bláta, které mají rádi, a potom jsme opět zaznamenali *nnnnorrrr-lNK*, několikrát v pěti minutách. Tak si nyní myslíme, že se to slovo vztahuje k nějakému druhu lidské činnosti: užitečné práci, jak bychom řekli. Význam slova bude postupem času upřesňován. Na tomto příkladu vidíte eliminační postup, který používáme při zkoumání každého zvuku.

Ten kbelík říčního bláta dal vznik dalšímu slovu, které jsme rozpoznali. Zní to jako WHIP – *bwut-bwip* malé zapísknutí, následované dvěma zaokrouhlenými retnicemi. Slyšeli jsme ho také, když přijímali grapefruit, ovesnou kaši a plátky banánů – jídlo, nad kterým vyjadřují jisté nadšení – nebo když jsme je Mike a já večer opouštěli. Považujeme to za znamení souhlasu.

Myslíme si také, že známe výraz pro nesouhlas, i když jsme ho slyšeli pouze dvakrát. Poprvé byl vyvolán tím, že ošetřovatel zasáhl jednoho z našich přátel do rypáku proudem vody z hadice. Podruhé když jsme jim nabídli ryby, jedny vařené a druhé syrové. Jak si asi uvědomujete, jsou zřejmě vegetariány. Ten zvuk byl –“

Brebner se omluvně podíval na paní Warhoonovou, když ústy vyluzoval sérii tlumených zvuků, které vyvrcholily hekáním.

„*Bbbp-bbp-bbp-bbp-aaaah*.“

„To určitě zní jako nesouhlas,“ řekl Temple.

Poslední ukázka vyvolala mezi posluchači šum. Jeden z reportérů se zeptal: „Dr. Temple, je to všechno, co můžete uvést o vašem výzkumu?“

„Byli jste stručně informováni o tom, co děláme.“

„Zdá se ale, že nemáte ani jedno slovo úplné. Proč jste se nechopili něčeho, co by každý laik považoval za první kroky,

například přinutit je počítat nebo pojmenovat části jejich těl a vašeho těla? Měli byste alespoň něco, s čím začnete, než jen několik abstrakt, která sotva něco obsahují.“

Temple se podíval na nachově zbarveného batolce duhového na své vestě, kousl se do rtů a pak řekl: „Mladíku, laik si vskutku může myslet, že by to byly první kroky. Ale moje odpověď laikovi a vám je, že takový postup je možný pouze tehdy, jestli nepřítel – cizí tvor chce zahájit konverzaci. Tito dva bahňáci – omlouvám se dámě – ti dva kamarádi nemají zájem o komunikaci s námi.“

„Proč si nevezmete na pomoc počítač?“

„Vaše otázky mně připadají stále komičtější. Při téhle práci potřebujete zdravý rozum. Ztraceně, k čemu by byl počítač? Neumí myslet ani není schopen rozlišovat mezi dvěma skoro stejnými fenomény. Vše, co potřebujeme, je čas. Vy si neumíte představit – a to neumí ani váš domnělý laik – potíže, které nás obklopují, zvláště proto, že musíme myslet v oblastech, ve kterých jsme předtím nemuseli. Zeptejte se sami sebe. Co je jazyk? Odpověď zní – lidská řeč. My tedy *neprovádíme* výzkum, my objevujeme něco nového – *nelidskou* řeč.“

Reportér mrzutě přikývl. Dr. Temple se nadechl, vydechl a posadil se. Lattimore povstal. Posunul si brýle na kořen nosu a sepal ruce za zády. „Doktore, jak víte, jsem zde nový, takže doufám, že oceníte, když vám položím otázku jako laik. Můj postoj je takový: jsem skeptikem. Vím, že jsme prozkoumali v tomto vesmíru pouze tři sta planet a vím, že jich ještě zbývá pěkných pár milionů k prozkoumání, přesto ale považuji těch tři sta za jistý vzorek. Žádná z nich nehostí formu biologického života alespoň z poloviny tak inteligentní, jako je moje siamská kočka. To pro mne znamená, že člověk je ve vesmíru ojedinělý.“

„To by nemělo být víc než domněnka,“ řekl Temple.

„Ani ta to není. Nedám ani flok za to, že ve vesmíru neexistuje žádná jiná forma inteligence. Člověk měl vždycky svou vlastní a ta ho neděsí. Jestli se na druhé straně někde objeví nějaká forma lidské inteligence, přivítám ji bez váhání jako dalšího člověka; za předpokladu, že bude mít rozum.

Ovšem vadí mi, když sem někdo přiveze párek přerostlých prasat, která se válejí ve svých vlastních výkalech způsobem, jakým to dělají prasata, nemající k Zemi úctu a která není možno trestat, a trvá na tom, abychom se snažili dokázat, že jsou inteligentními lidmi! To je šílené. Vy sám jste řekl, že tihle vykleštěnci neprojevují zájem o komunikaci s námi. Tedy dobrá, ale cožpak to není znamení toho, že nemají žádnou inteligenci? Kdo v celé této místnosti může upřímně říci, že by chtěl mít tyhle tvory ve svém vlastním domě?“

Opět vypukla vřava.

Všichni se pustili do hádky, ne pouze s Lattimorem, ale i jeden s druhým. Nakonec to byl hlas paní Warhoonové, který přehlušil kravál.

„Velice sympatizuji s vaším názorem, pane Lattimore, a jsem velmi ráda, že jste se sem dostavil a zúčastnil se naší konference. Ale budiž vám stručnou odpovědí, že život existuje v mnoha rozdílných formách, takže musíme očekávat, že také inteligence se bude vyznačovat rozdílnými formami. Neumíme si představit odlišnou formu inteligence. Víme jen, že by rozšířila hranice našeho myšlení a porozumění způsobem, jakým to nemůže udělat nikdo jiný. Myslíme si, že jsme takovou inteligenci našli. Ale musíme se o tom ujistit, i když nám to bude trvat roky.“

„To je část mého názoru, paní,“ řekl Lattimore. „Kdyby zde existovala inteligence, netrvalo by její odhalení léta. Rozpoznali bychom ji ihned, i kdyby byla přestrojena za tuřín.“

„Jak si vysvětlujete vesmírnou loď na Clementině?“ zeptal se Gerald Bone.

„Já si to nemusím vysvětlovat! Tihle velcí vykleštěnci by to mohli vysvětlit. Kdyby ji postavili, proč tedy nenakreslili její obrázky, když jste jim poskytli tužky a papír?“

„To, že v ní cestují, ještě neznamená, že ji postavili.“

„Dokážete si představit i nejméně inteligentního, němého a naverbovaného člověka na zemském křižníku, který je zajat cizími tvory a pak nedokáže nakreslit obrázek své lodi, když mu přinesli tužku a papír?“

Brebner se zeptal: „A jejich jazyk, jak ten si vysvětlujete?“

„Líbily se mi vaše zvířecí imitace, pane Brebnere,“ řekl Lattimore ironicky. „Ale na rovinu, já se domluvím snadněji se svou kočkou než vy s těmi dvěma potvory.“

Ainson teď poprvé promluvil. Mluvil ostře, znepokojen tím, že pouhý vetřelec podceňuje jeho objev.

„To je váš názor, pane Lattimore, ale zamítáte šmabem všechno a příliš lehce. Víme, že ETA mají jisté zvyky, které neodpovídají našemu měřítku. Ale nechovají se jako zvířata. Poskytují si navzájem kamarádství. Konverzují. A existuje ta vesmírná loď, říkejte si, co chcete.“

„Ta vesmírná loď snad ano. Ale jaký je vztah mezi ní a těmi ušmudlanci? Nevíme. Mohou být zrovna tak dobře hospodářskými zvířaty, která si s sebou vzali skuteční cestující vesmírem jako potravu. Nevím, ale vy to také nevíte a zřejmě se vyhýbáte vysvětlení. Upřímně řečeno, kdybych měl tu operaci na starosti, rád bych zkritizoval kapitána *Mariestopes* a mnohem důkladněji jeho vrchního průzkumníka za to, že na tom místě odvedli tak nedbalou práci.“

Rozhostil se zlověstný a nepříjemný pocit napětí. Pouze reportéři začali vypadat trochu šťastněji. Sir Mihaly se naklonil a vysvětloval Lattimorovi, kdo je Ainson. Lattimore protáhl obličej.

„Pane Ainsone, obávám se, že vám dlužím omluvu za to, že jsem vás hned nepoznal. Kdybyste zde byl před začátkem schůze, byli bychom se představili.“

„Bohužel, dnes ráno moje žena –“

„Ale absolutně musím stát za tím, co jsem řekl. Zpráva o tom, co se přihodilo na Clementině, je patetická a amatérská. Váš dohodnutý týdenní průzkum planety byl skončen, když jste našel ta zvířata vedle vesmírné lodi, a než byste se odchýlil od stanovené lhůty, zastřelil jste pouze většinu z nich, pořídil několik technických snímků dějiště a odstartoval. Tato loď, navzdory tomu, co víte, mohla být ekvivalentem dobytčího vozu s dobytkem, válejícím se v blátě, zatímco dvě míle odtamtud v dalším údolí mohla být skutečná loď se skutečnými dvounožci podobnými nám, lidem, jak říká právě paní Warhoonová, kterým bychom dali nevím co, abychom s nimi mohli komunikovat (a oni s námi), tím si můžete být jist.

Ne, lituji, pane Ainsone, ale členové výboru zde zabředli do bahna víc, než se odváží připustit, jednoduše kvůli vaší špatné práci v terénu.“

Ainson zrudl. Přihodilo se něco příšerného. Sympatie se postavily proti němu. Všichni – poznal to, aniž se na ně podíval – tiše souhlasili s tím, co řekl Lattimore.

„Po bitvě je každý generál,“ řekl. „Zdá se, že si neuvědomujete, jak bylo všechno neobvyklé. Já –“

„Já si uvědomuji, jak to bylo všechno neobvyklé. Říkám, že to bylo neobvyklé a že jste měl být tedy důkladnější. Věřte mi, pane Ainsone, četl jsem fotokopie zprávy z expedice, zkoumal jsem fotografie a nabyl jsem dojmu, že celá akce byla spíše řízená hra na velký lov než oficiální expedice, placená veřejnými prostředky.“

„Nebyl jsem zodpovědný za zastřelení šesti ETA. Hlídka na ně narazila, když se opožděně vracela k lodi. Odešla vypátrat cizí tvory, ti zaútočili a byli v sebeobraně zabiti. Měl byste si tu zprávu přečíst znovu.“

„Ti vykleštěnci nevypadají na to, že by byli agresivní. Nevěřím tomu, že zaútočili na hlídku. Myslím, že se snažili utéci.“

Ainson pohledem žádal o pomoc.

„Paní Warhoonová, apeluji na vás. Cožpak je smysluplné pokoušet se uhodnout, jak se ti cizí tvorové chovají na svobodě podle jejich apatického chování v zajetí?“

Paní Warhoonová okamžitě našla zalíbení v Bryantu Lattimorovi, protože milovala energické lidi.

„Jaké jiné prostředky máme pro posouzení jejich chování?“ optala se.

„Máte zprávy a v nich je mnoho fakt, která můžete prostudovat.“

Lattimore znovu zaútočil.

„Co máme ve zprávách, pane Ainsone, je shrnutí toho, co vám sdělil vůdce hlídky. Je to spolehlivý člověk?“

„Spolehlivý? Ano, je dost spolehlivý. V této zemi pokračuje válka, jak víte, pane Lattimore, a my si nemůžeme Vždy vybírat takové spolupracovníky, které chceme.“

„Chápu. Jak se ten muž jmenoval?“

Vskutku, jak se jmenoval? Mladý, svalnatý, dost tvrdohlavý. Není to špatný chlapík. Horton? Halter? V klidnější atmosféře by si vzpomněl okamžitě. Ainson ovládl hlas a řekl: „Jeho jméno najdete v písemné zprávě.“

„V pořádku, v pořádku, pane Ainsone. Zřejmě své odpovědi znáte. Co právě říkám, je, že jste se měl vrátit s větším množstvím odpovědí. Pochopte, že jste tady něco jako vedoucí osobnost, že? Vy jste vrchní průzkumník. Byl jste právě na tyto situace vycvičen. Řekl bych, že jste nám to všem velmi ztížil tím, že jste uvedl neodpovídající nebo dokonce rozporné údaje.“

Lattimore se posadil a nechal Ainsona stát.

„Povaha údajů musí být rozporná,“ bránil se Ainson. „Vaše práce jim má dát smysl, a ne je zamítat. Nikdo nemá vinu. Jestliže máte nějaké stížnosti, pak je musíte předat kapitánovi Bargeronovi. Kapitán Bargerone měl celou věc na starosti, ne já. Ach, a Quilter se jmenoval ten chlapík, který vedl hlídku. Právě jsem si vzpomněl.“

Gerald Bone hovořil, aniž povstal.

„Pane Ainsone, jak víte, jsem spisovatel. V této významné společnosti bych měl říci pouze spisovatel. Ale jedna věc, týkající se vaší účasti na expedici, mně vrtá hlavou.

Pan Lattimore říká, že jste se měl vrátit z Clementiny s vícero odpověďmi, než kolik jste jich přivezl. Ať už je tomu jakkoliv, zdá se mi, že jste se vrátil s několika domněnkami, které byly hromadně přijaty bez námitky, protože jste s nimi přišel vy.“

S vyprahlými rty čekal Ainson na to, co mělo přijít.

Opět si uvědomoval, že všichni poslouchají s určitou dávkou dravčí chtivosti.

„ETA byli nalezeni u řeky na Clementině. Zdá se, že všichni uznávají názor, že nejsou na oné planetě domorodci. Pokud vím, pochází tento názor od vás. Je to tak?“

Anisonovi se ulevilo. Odpověď na tuto otázku znal.

„Pane Bone, s tímto názorem jsem skutečně přišel, ačkoli bych ho nazval raději závěrem. Mohu to lehce vysvětlit, a to dokonce i laikovi. ETA patřili k lodi, ujasněte si to. Jejich výkaly se nacházely všude uvnitř – nahromadily se za třicet dní. To je další důkaz toho, že loď byla stavěna jasně podle jejich představ.“

„*Mariestopes*, jak byste řekl, je stavěna ve tvaru delfína obecného. Ale to nic nedokazuje o podobě techniků, kteří ji navrhli.“

„Prosím, buďte tak zdvořilí a vyslechněte mne. Nenašli jsme žádný jiný typ savců na 12B – Clementině, jak ji nyní nazýváme. Nenašli jsme žádné jiné zvířecí tvory, kteří by byli větší než dvoupalcová bezocasá ještěrka, a žádný hmyz větší než jeden druh včely, nebo druhy tak velké jako rejsek obecný. Během týdne zmapujete planetu od pólu k rovníku stratosférickými snímky, denními i nočními. Vyjma ryb v mořích jsme zjistili, že na Clementině nejsou žádná zvířata, která by stála za zmínku – kromě těchto velkých netvorů, vážících tři sta zemských liber. Ti byli společně v jedné skupině u vesmírné lodi. Je tedy zcela absurdní se o nich domnívat, že jsou na Clementině domorodci.“

„Vy jste je našel vedle řeky. Proč by neměli být vodním zvířectvem, možná takovým, které tráví většinu svého času u vody?“

Ainson ústa otevřel a zase je zavřel.

„Sire Mihaly, tato diskuze přináší přirozeně takové otázky, které může i laik stěží očekávat. Myslím, že neslouží k dosažení cíle...“

„Je to tak,“ souhlasil Pasztor. „Přesto si myslím, že Gerald má zajímavou otázku. Myslíte si, že můžeme definitivně vyloučit možnost, že jsou tihle kamarádi vodními živočichy?“

„Jak jsem řekl, přišli z vesmírné lodi. To bylo absolutně nezvratné. Máte na to mé slovo jako člověka na svém místě.“ Když hovořil, přecházel Ainsonův zrak s bojovným výrazem přes celou skupinu. Když se setkal s Lattimorovým zrakem, Lattimore promluvil.

„Řekl bych, že měli rysy mořského zvířete – i když samozřejmě, je to jen můj laický názor.“

„Snad jsou vodními živočichy na své vlastní planetě, ale to nemá žádnou souvislost s tím, co dělali na Clementině,“ řekl Ainson. „Ať říkáte cokoli, jejich vesmírná loď je vesmírnou lodí, a tedy máme co dělat s inteligencí.“

Aby Mihaly Ainsona vysvobodil, požádal o další zprávu, ale bylo zřejmé, že Černý Petr nedůvěry zůstal vrchnímu průzkumníkovi Ainsonovi.

Sedmá kapitola

Slunce jako obvykle zapadalo pomalu. V té době si oblékl Sir Mihaly Pasztor sako a šel přivítat hosta, kterého si pozval na večeri domů do bytu.

To se odehrávalo po skličujícím setkání v zoo, kde dostal Bruce Ainson co proto.

Nedalo se říci, že by se od té doby situace zlepšila. Dr. Bodley Temple nashromáždil značné množství podkladů o významotvorných hláskách jazyka cizinců, ale žádná z nich neměla určitý anglický ekvivalent. Lattimore rozvedl podrobněji písemně ty názory, které vyjádřil na schůzi. Gerald Bone, jak se domníval Pasztor, si na schůzi zlomyslně zašprýmoval pro *Punch*.

To však nebylo nic víc než píchnutí do vosího hnízda. Skutečností bylo, že se nedosáhlo žádného pokroku. Nedosáhlo se ho hlavně proto, že ti cizí tvorové, uvěznění ve své hygienické cele, neměli zájem o lidské tvory a ani si nepřáli spolupracovat při žádných senzačních kouscích, které pro ně lidé vymýšleli. Tento neochotný postoj měl vliv na výzkumný tým, který se snažil se s nimi dorozumět. Stoupající rozmrzelost členů se projevovala vzrůstajícími záchvaty sebelítosti, jako kdyby cítili nutnost vysvětlit určitou ožehavou situaci.

Také široká veřejnost reagovala nepříznivě na záměrnou netečnost cizích tvorů. Inteligentní člověk z ulice by byl schopen ocenit inteligentního cizího tvora bez ohledu na to, jak vypadá. Bylo by to vítané rozptýlení na pozadí neradostných světových událostí, jakými byly zlé zprávy z Charonu, kde se zdálo, že Brazílie válku vyhraje, nebo stoupající daně, které byly přirozeným průvodním jevem obou válek a cesty TP. Zástupy lidí, které postávaly celé dny, aby si ve vymezených hodinách prohlédly cizí tvory, postupně řídly. Konec konců jimi lidé nebyli zrovna dojatí, protože se moc nehybali

a příliš se nelišili od pozemských hrochů, a nebylo dovoleno házet jim ořechy. Co kdyby se ukázalo, že doma skutečně žijí v mrakodrapech? Lidé se vraceli ke svým starým každodenním zvykům a přesně v každou celou hodinu se dívali na kandidáty, zvolené v primárních Pinfold III, kteří si s potěšením libovali ve vzájemné diskuzi.

Pasztor na to myslel, když uváděl hosta, paní Hilary Warhoonovou, do své skromné pracovny. Kdyby na to nemyslel, musel by se ironicky zasmát nad ubohostí svých představ, kterým se oddával půl hodiny před jejím příchodem. Ale ne, nebyla dost okouzlující a pan Warhoon byl podle obecného mínění příliš mocný a záłudný a Sir Mihaly už necítil nejmenší nutnost zhostit se jedné z těchto nezákonných záležitostí, i když „nezákonný“ bylo jedním z lákavějších slov v anglickém jazyce.

Posadila se ke stolu a povzdechla si.

„Je báječné odpočívat. Měla jsem šílený den.“

„Hodně práce?“

„Pracovala jsem. Ale nic jsem nedokončila. A jsem sklíčena pocitem, že selhávám.“

„Vy, Hilary? Máte k tomu daleko.“

„Myslela jsem to méně v osobním než ve všeobecném nebo společenském smyslu. Chcete, abych to upřesnila? Ráda bych to upřesnila.“

Pozvedl ruce na protest.

„Můj názor na civilizovanou komunikaci neznamená její potlačování, ale rozvoj, abych to uvedl na pravou míru. Vždycky mě zajímalo, jaké k tomu zaujímáte stanovisko.“

Na stole stály tři kulovité mikrovlnné trouby. Když začala mluvit, otevřel zásuvku mrazáku po své pravici a vložil obsah do jedné trouby: Fera de Travers, losos z Ženevského jezera, po něm následovaly do druhé trouby plátky z velké africké antilopy, které ráno dostal z farem v Keni, a aby přidal trochu exotiky, obložil je výhonky chřestu z Venuše.

„Když říkám, že jsem všeobecně selhala,“ řekla paní Warhoonová a zaútočila na suché sherry, „Jsem si plně vědoma toho, že to zní strojeně. ‚Kdo jsem já mezi mnoha?‘, jak jednou řekl Shaw

v jiné souvislosti. To je starý problém definic, se kterými nás pod novým dramatickým pláštěm konfrontovali cizí tvorové. Asi s nimi nebudeme moci konverzovat do té doby, než se rozhodneme, co je podstatou civilizace. Nedívejte se na mě se zdviženým obočím, Mihaly. Víím, že civilizace nestojí a nepadá s volně ležícím trusem, i když je možné, že kdybychom zde měli na slovo vzatého odborníka, že by nás přesvědčil o pravém opaku.

Když si vybereme jakoukoli jednu vlastnost, podle níž bychom posuzovali civilizaci, poznal byste, že se jí nedostává různým kulturám. Vezměte si třeba problém zločinu. Více než jedno století jsme chápali zločin jako symptom nemoci nebo neštěstí. Pak jsme ho prozkoumali v praxi a v teorii a poprvé se citelně snížily statistiky zločinů. Ale v mnoha obdobích rozvité civilizace se stalo uvěznění člověka zvykem a hlavy padaly jako okvětní lístky. Laskavost, porozumění a milosrdenství jistě nejsou znaky civilizace o nic víc, než válka a vraždění jsou známkou jejího nedostatku.

Co se týče umění, které opatrujeme s patřičnou láskou, to všechno bylo vytvořeno prehistorickým člověkem.“

„Tento argument znám ze svých studentských dnů,“ řekl Sir Mihaly, zatímco servíroval lososa. „Pořád ještě vaříme klasická jídla a jíme podle pravidel s pečlivě vyrobenými nástroji.“ Nalil trochu vína. „Výběrem vín poměřujeme naše soudy a předsudky.“ Nabídl jí košíček plný teplých křupavých rohlíků. „Sedáváme společně, muži a ženy, a stále jenom konverzujeme.“

„Nepopírám, Mihaly, že vaše stolování je vybrané a že jste až dosud byl gentleman a nepokusil jste se mne dostat do postele. Ale tohle jídlo – a to ho nepomlouvám – je nyní anachronismus, který vládá neschvaluje, protože se zasazuje o nová jídla a nápoje, které neobsahují jedy. Kromě toho je tohle chutné jídlo konečným produktem mnoha faktorů, které jsou jen zdánlivě takové, jaké se nám jeví. Mám na mysli rybáře krčící se na člunech, farmáře lopotící se na pastvinách s osinami mezi zuby a s nezaplaceným účtem v hlavě, řetězy překupníků, kteří jsou méně slušní než farmáři nebo rybáři, organizace, které jídlo přepravují nebo balí, transportní firmy, finančníci – Mihaly, vy se mi smějete!“

„Ach, hovoříte o celé té organizaci s takovým nesouhlasem. Schvaluji. *Ať žije organizace!* A dovolte, abych vám připomněl, že nové syntetické pokrmové rostliny jsou triumfem organizace. V minulém století, jak říkáte, neschvalovali vězení, nicméně je měli. V tomto století jsme se stali *organizovanými* a nemáme vězení, ale nápravná zařízení. V minulém století skutečně neschvalovali válku, a přitom měli tři světové, v roce 1914, 1939 a v roce 1969. V tomto století jsme se stali organizovanými a vedeme znovu válku, na Charonu, na nejvzdálenější planetě, pěkně mimo nebezpečí. Jestli to není civilizace, tak to bez váhání přijmu jako klam.“

„Stejně tak my všichni. Ale to asi bude pouze chybný závěr, lidský klam. Všimněte si, že cokoli děláme, je na úkor někoho jiného nebo na úkor něčeho.“

„Vděčně přijímám tyto oběti. Jak si dáte svůj plátek masa, Hilary?“

„Pěkně propečený, prosím. Byla bych nervózní, kdyby měl být krvavý. Pokouším se vám vysvětlit, že naše civilizace je pro nás vybudována asi ne nejlépe, ale nejhůře. Na základě strachu jiných lidí, když už ne na našem vlastním, na základě nenasytosti. Smím vám nalít ještě trochu vína? Ale snad jiné lidské druhy mají jiný názor na civilizaci, která je stavěna na sympatii k jiným živým tvorům – nebo na antipatii. Snad ti cizí tvorové –“

Stiskl knoflík na podstavci trouby. Polokoule z porcelánu a skla sklouzla do bronzové. Otočil plátky. Už zase ti cizí tvorové! Ach, paní Warhoonová nebyla dnes večer ve formě. Automat vyplivl dva teplé talíře a on servíroval jídlo ve špatné náladě, aniž reagoval na to, co říkala. Pak si ale uvědomil vlastní záměry a zamyslel se; zdvořilý zájem byl maximum, co mohl nebo měl očekávat. Pokud se setkáš s altruistou, musíš dávat pozor, zda není nemocný nebo lotr. Snad lidé jako paní Warhoonová, kteří nemusí čelit této skutečnosti, jsou také nemocní a měli by být donuceni k tomu, aby navštěvovali terapeutické léčebny pro duševně choré, stejně jako kriminální živly a vášniví evangelisté. Kdysi ses začal ptát po základních věcech, jako je právo člověka jíst dobré čerstvé maso, jestliže si to může dovolit, a pak jsi měl potíže, i když jsi v rámci osvěty tyto potíže chápal.

„Ve srovnání s úrovní lidských druhů,“ řekla paní Warhoonová, „působí naše kultura toliko jako nemoc. Může to být choroba, která nás chrání od poznání, že bychom měli spíše komunikovat s cizími tvory, než se zabývat jejich nedostatky.“

„To je zajímavá teorie, Hilary. Možná budete mít brzy příležitost převést ji do praxe v širším rozsahu.“

„Ach, skutečně? Nemyslíte tím, že nějaká jiná loď nalezla další cizí tvory v hlubinách vesmíru?“

„Nic tak šťastného. Dostal jsem včera ráno dlouhý dopis od Lattimora, a to bylo částečně důvodem, že jsem vás sem dnes večer pozval. Jak je vám známo, Američané se velmi zajímají o naše ETA. Minulý měsíc houfně přijížděli do Exozoo. Jsou přesvědčeni (a já jsem si jist, že je přesvědčil Lattimore) o tom, že záležitosti se nevyvíjejí tak, jak by měly. Lattimore mi napsal, že jejich nová hvězdná výzkumná loď *Gansas* byla opět uvedena na oběžnou dráhu, ačkoli to ještě není oficiální zpráva. Průzkum Krabí mlhoviny je odložen. Namísto toho zamíří na Clementinu, aby prozkoumala domovskou planetu ETA.“

Paní Warhoonová položila nůž a vidličku na talíř, povytáhla obočí a řekla: „Cože?“

„Lattimore poletí ve funkci poradce. Jeho setkání s vámi na něho udělalo velký dojem a on si vážně myslí, že se výpravy zúčastníte jako hlavní kosmoeklektička. Požádal mne, abych se za něho u vás přimluvil, než se s vámi spojí přímo.“

Paní Warhoonová nechala ramena poklesnout, nahnula se nad stůl mezi skandinávské svícny. „Můj bože,“ řekla. Tváře jí zčervenaly a ve světle svíců vypadala na třicet.

„Říká, že nebudete jedinou ženou na palubě. Naznačil také hrubý plat, který se mi zdá báječný. Měla byste letět, Hilary: Je to skvělá příležitost.“

Opřela se jedním loktem o stůl a čelo opřela o dlaň. Považoval to za teatrální gesto, i když bylo zřejmé, že je opravdu dojatá a vzrušená. Vrátily se mu jeho dřívější představy.

„Vesmír! Víte, nebyla jsem v kosmu dál než na Venuši. To by zničilo moje manželství, Mihaly. Alfred by mi nikdy neodpustil.“

„Lituji, ale domníval jsem se, že vaše manželství je pouze formální.“

Její oči nepřítomně spočinuly na zarámované infračervené fotografii Conquest Canyon, Pluto. Dopila víno.

„To nevádí. Já to nemohu – nebo možná ani nechci – spasit. Tím, že odletím s *Gansas*, se rozloučím s minulostí: Díky bohu, že alespoň v této oblasti jsme civilizovanější než naši prarodiče a nemáme žádné složité rozvodové zákony. Mám odletět na *Gansas*, Mihaly?

Měla bych, že? Vždyť víte, že je jen málo mužů, od kterých bych si nechala tak ochotně poradit jako od vás.“

Křivka jejího zápěstí, nejistý záblesk svíčky v jejích vlasech mu pomohly k rozhodnutí. Povstal, přešel kolem stolu a položil jí ruce na holá ramena.

„Dlužíte to sama sobě, Hilary. Vždyť víte, že to není jen jakási „zlatá“ profesionální příležitost. V dnešní době nedospějeme, dokud se nevypravíme do hlubokého vesmíru.“

„No ano, Mihaly. Znam vaši pověst a na technické konferenci jste mi slíbil, že mě vezmete s sebou na novou akci. Neměli bychom to tak nechat?“ Napůl se v křesle od něho odvrátila, takže byl přinucen couvnout. Nabídl jí s nejvyšším šarmem, jakého byl schopen, že ji doprovodí pěšky do divadla, protože bylo přímo za rohem, a v tomto válečném roce nebylo po setmění možné chytout taxíka.

„Půjdu, upravím si obličej a připravím se, abych mohla vyjít na ulici,“ řekla a přešla do toaletní místnosti, kterou se v té době honosily jen ty nejdražší byty. V bezpečí za zavřenými dveřmi si prohlédla obličej v zrcadle. Spatřila, ne bez uspokojení, že se jí po tvářích rozlila lehká nachová červeň. Nebylo to poprvé, kdy se Mihaly pokusil se k ní přiblížit. Nepřipouštěla si to, protože bylo známo, že on má manželku, a přestože ta byla nyní na dovolené, neměla důvod, aby přijala místo náhradnice.

Muži vedli záviděníhodné životy. Hnali se za svými rozmary mnohem lehčeji než ženy. Ale teď měla příležitost usilovat o něco silnějšího, než je rozmar, o naplnění touhy vidět vzdálené planety. Že ten fascinující muž Lattimore, Bryant Lattimore, bude na *Gansas*, je také jen náhoda, ale tím víc ji vyhlídka na tento let vzrušuje.

Zvedla elegantně nejprve levou paži, pak pravou a přičichla si. To je v pořádku, ale přesto si pro jistotu postříkala podpaží deodorantem.

Tyto malé žlázy jsou jediné na lidském těle, které produkují zápach mimovolně, i když ho jinak vylučuje mnoho jiných žláz, šťáv a výměšků. Japonci a Číňané prý nemají tuto zvláštní žlázu, jak slyšela, a pokud ano, pak je považována za patologický stav. Zvláštní, musí se na to zeptat Mihalyho. On by to měl vědět, protože jeho manželka prý je Japonka nebo Číňanka.

Jak tak nechala své myšlenky tékat, napudrovala se a zpozorovala, že červeň jí z tváře zmizela. Možná, že ani nebyla způsobena emocí, ale zvířecím masem, které snědla. Vycenila na sebe malé bílé zuby za rudými rty, protože se jí líbil vlastní nezkontrovaný, živočišný úsměv.

„Hrrůůza, ty malý masožravče!“ zašeptala. Nanesla na pokožku trochu parfému, exkluzivního parfému, který obsahoval amburu, která – spěšně zkontrolovala svůj vzhled – je nestráveným zbytkem sépií a chobotnic, nalezeným ve střevech vorvaňů. Načechrala si vlasy, nasadila si svou pouliční masku a půvabně vykročila Pasztorovi naproti.

Ten si svou masku už nasadil. Společně vyšli na ulici. Válka město docela určitě nevylepšila. I když se jiná města zbavila už před dlouhou dobou různých velkoměstských zlořádů, nebo je alespoň legislativně upravila, Londýn trpěl jejich znásobením.

Popelnice a koše na odpady stály podél chodníků, protože strouhy byly plné smetí. Nedostatek nekvalifikovaných dělníků město tvrdě postihl. Tento nedostatek způsobil, že některé ulice byly uzavřeny dopravě, protože se jejich povrch stal nesjízdným a nebyl nikdo, kdo by je opravil. Mnoha lidem to nevadilo, protože si oddechli od hluku dopravních prostředků. Jak Mihaly s paní Warhoonovou kráčeli ulicí, jízlivě děkovali civilizaci za takové dary, jako jsou jejich pouliční masky, neboť jim zaručovaly, že alespoň neomdlí z pachu výfukových plynů tisíců aut, která proudila a supěla těsně kolem nich.

Obrovské plakátovací plochy pokrývající místo, kde vyhořel blok administrativních budov, než se pět hasičských strojů prodralo čtyřmi

bloky, aby ho zachránily, oznamovaly, že „Dovolená v tuzemsku je vzrušující zábavou a rovněž je v národním zájmu“ a že „Smrt by se mohla změnit na finanční zisk, odkážete-li své tělo Městským umělým tělům“ a že „Kapavka se vymyká kontrole“ s grafem, který to díky výzkumům Světového roku kapavky dokazoval. Byl tam také menší plakát, vydaný MINIGAGem, t.j. ministerstvem gastronomie a agrotechniky, který hlásal, že potraviny ze zvířat způsobují předčasné stárnutí a že potraviny vyráběné člověkem neobsahují jedovaté látky. Tato informace byla obratně zdůrazněna dvěma obrázky, jeden znázorňoval starého člověka stíženého infarktem a druhý mladou dívku, která jedla syntetickou sekanou.

Větší část města byla zahalena milosrdnou temnotou, protože snížení dodávky energie si každou noc vynucovalo částečné zatemnění radostného vzhledu hlavního města.

„Když tady tak kráčím, nedovedu si představit procházku na jiné planetě,“ řekla paní Warhoonová.

„Určitě tady mnoho z vesmíru neuvidíte,“ překřikoval Pasztor vrčení motorů.

„V dalších dvou nebo třech stoletích bude mít člověk jiný pohled na život a pravidla, podle kterých bude žít. Pojme vesmír do svého umění, architektury, zvyků a do všeho. Doposud jsme byli adolescenty. Město je naším primitivním hřištěm.“ Ukázala na výkladní skříň, kde byl vystaven jeden ohromný motocykl, tvarem podobný systémové lodi a zářící jako El Dorado.

„To je to místo, kde trpíme ustavičnými zasvěcovacími obřady, zatěžkávacími zkouškami ohněm, davy a plynem. Nejsme dost zralí na to, abychom jednali s vašimi ETA.“

S překvapením si Mihaly uvědomil: „Můj bože, ona je opilá! Pili jsme pravé víno a ona snad dosud vždy pila jen syntetické víno...“ Pokračovala v rozhovoru, i když ji uchopil za paži, aby nezakopla o staré noviny, které jim vítr omotával kolem nohou.

„Začali jsme s těmi netvory chybně, Mihaly, když jsme je nutili lpět na našich obyčejích, namísto toho, abychom studovali jejich. Snad jich *Gansas* nalezne víc a my dostaneme další možnost poznat je a stýkat se s nimi v jejich podmínkách.“

„Až doposud nevíme, jaké jsou jejich podmínky. Měli bychom respektovat jejich způsob života uprostřed odpadu a exkrementů? Mohli bychom jim dovolit nahromadit tuto – hmm – hmotu tak, jak se zdá, že to potřebují. Víte, myslím si to. Ale to je – ano, páchne to. A ubohý starý Bodley a jeho mužstvo tam musí pracovat...“

Byl rád, když dorazili k divadlu.

Hra byla živým obrazem éry Studené války, nehudební verze *West Side Story*, hraná v kuriózních kostýmech z období před Třetí světovou válkou. Líbila se, jak Pasztorovi, tak i paní Warhoonové, ale její mysl se stále vracela k naději na vzduchoprázdno a *Gansas*, takže se Pasztor vrhl o přestávce do hovoru se všemi kolem divadelního baru, aby jí neumožnil začít další diskuzi. Když vyšli po konci představení z divadla, trvala na tom, že musí jít domů, a on zápasil s večerními obleky a uniformami, aby ji nacpal do nějakého dopravního prostředku, který spojoval toto místo s oblastními trasami. Zatímco byli uvěznění ve vozidle, přšelo a městský vzduch se vyčistil. Kapky olejnaté vody z drátů nad jejich hlavami je polévaly, a přesto paní Warhoonová statečně trvala na svém předmětu rozhovoru.

„Vzpomínáte si na Wittgenbacherův názor, že naše inteligence je pouhým vesmírným instinktem?“

„Přemýšlel jsem o tom,“ řekl a tlačil se pomocí loktů kupředu.

„Myslíte, že půjdu za svým instinktem, když se připojím ke *Gansas*?“

Podíval se na ni, byla vysoká a stále pěkně štíhlá a její oči vypadaly atraktivně i přes nasazenou masku.

„Co se s vámi dnes večer děje, Hilary? Co chcete, abych vám řekl?“

„Například byste mi měl říci, zda mám letět do hlubin vesmíru, abych se do něho včlenila, abych se stala dospělou daleko od lůna svého světa a podobně – nebo zda to mám udělat, protože chci utéci od neuspokojivého manželství, které bych měla raději zlepšit.“

Nějaký člověk v uniformě se na ni tlačil a se zájmem si ji prohlížel, jako by zachytil část její poznámky.

„Neznám vás natolik dobře, abych mohl odpovědět,“ řekl Mihaly.

„Nikdo ne.“ Vyslovila ta slova odmítavě a s úsměvem, protože ji konečně dostal ke dveřím jejího spoje. Zachytila se jeho ruky a vešla. Pasztor musel bojovat, aby ho dav také nevnesl dovnitř.

Dveře se zavřely. Kabina byla vtažena na svou dráhu. Pozoroval světla na úrovni trasy monobusu. V levém oku mu přistála kapka. Otočil se a vydal se na cestu domů ulicemi, které se pomalu vyliidovaly.

Bez cíle kráčel zpátky do svého bytu nad Exozoo a přemýšlel. Odstranil zbytky jídla, odnesl příbory a nádobí z jídelního stolu do likvidátoru odpadků a pozoroval jemné mihotání plamínku, když se zbytky rozpadaly. Pak začal přecházet sem a tam.

Hilary našla mezi tím svým vtipkováním zrnko pravdy, ačkoliv on to večer předtím označoval za mentální chorobu. Cožpak nebyla pravda chorobou, jejímž hledáním strávil člověk celý život tak, jako pes hledá drsnou trávu, která ho přiměje k zvracení? Jaké to bylo přirovnání, které se mu neustále vybavovalo v mysli, o civilizaci, která je vzdáleností, kterou člověk umístil mezi sebe samého a své výměšky? Ale nebylo snad pravdivější říci, že civilizace je vzdálenost, kterou člověk umístil mezi sebe a všechno ostatní, protože člověk cítí už od kolébky potřebu soukromí. Jednou, vzdálen od vřavy táborových ohňů, vynalezl člověk prostory, bariéry, za kterými vyvinul své nejcharakterističtější zvyky. Meditace vznikla z pouhé abstrakce, individuální druhy umem vznikly z lidové dovednosti, láska vznikla ze sexu a pojem individua z rodu.

Ale byly tyto bariéry platné, když se člověk ocitl tváří v tvář jiné kultuře? A opět, cožpak jedna z největších potíží, která vznikla při styku s ETA je to, že si stěží uvědomuješ, jak silně na tebe působí vlastní kultura?

To je právě to, uvažoval Pasztor, co se zřejmě může nazývat „klíčová otázka,“ a zpropadeně, on by měl podle toho teď zkusit jednat.

Sjel výtahem do přízemí. Exotická zoologická zahrada se temně rýsovala kolem něho, pouze pronikavé a hluboké zvuky a bublání z přípravný potrawy ve vysokém G-Domu se nesly temnotou. Člověk uzavřený ve své kultuře, zneklidněný tím, že vedle sebe uvěznil jiná zvířata...

Zřejmě byli oba ETA ospalí, když vstoupil a bledá světla se rozsvítila. Jeden z ještěřčích tvorů bleskurychle skočil do pažního důlku svého ochránce, ale velké tělo se nepohnulo.

Pasztor prošel postranními dveřmi a vešel do zadní části klece. Odemkl nízkou závoru a kráčel k ETA. Otevřeli oči takovým způsobem, že to vypadalo jako neurčitá únava.

„Nemějte strach, chlapíci. Lituji, že vás obtěžuji, ale jistá dáma, která má na srdci vaše zájmy, mi neúmyslně poradila, jak k vám proniknout. Podívejte se, kamarádi, snažím se být přátelský, jak vidíte. Chci se k vám přiblížit, je-li to možné.“

Svlékl kalhoty, posadil se vedle nich na bobek a zatímco mírně promlouval, vyměšoval ředitel Exotické zoologické zahrady výkaly na plastickou podlahu.

Osmá kapitola

„Jak jste byl prozíravý, že jste pokřtil tento svět jménem Grudgrodd, Světoobčane,“ řekl třetí Občan.

„Už několikrát jsem vysvětlil své důvody, proč nemůžeme být na Grudgroddu,“ řekl Posvátný Světoobčan, když oba utodi pohodlně ulehli.

„A stále říkám, že nevěřím tomu, že by mohl být kov vyroben tak pevně, aby se osvědčil při vypouštění do říše hvězd. Nezapomeňte, že jsem se zúčastnil kurzu v kovovýrobě, když jsem byl ještě mladým knězem. Kromě toho se kov nehodil pro vesmírnou loď. Chápu, že by to nemělo znít příliš dogmaticky, ale existuje několik věcí, u kterých by se měl člověk postavit na odpor, ačkoli já to činím, s ohledem na vaše světoobčanství, pouze s omluvou.“

„Ať si říkáte, co chcete, cítím v kostech, že Trojí Slunce nebude zářit na těchto oblohách – ne proto, že by nám tito tencí tvorové už nikdy nepovolili spatřit nebe.“

Když promlouval, otočil Posvátný Světoobčan jednu ze svých hlav, aby se podíval na tenkého tvora, předvádějícího přirozenou funkci o několik stop dále. Domníval se, že poznává v této tenké formě života jednu z těch, jejichž zvyky nevyvolávaly nechut'. Určitě nebyl tím, kdo přicházel s proudem studené vody. Ani se nezdál být jedním z těch, kdo posedával se stroji a dvěma asistenty, bezpochyby to byli světské protějšky k duchovenstvu, a snažil se svádět ke komunikaci jeho a třetího Občana.

Tenký tvor povstal a přehodil si sukno přes spodní část těla.

„To je velmi zajímavé,“ vzkřikl Občan, „a potvrzuje to, co jsme říkali před několika dny.“

„Ve většině podrobností ano, protože jsme mysleli, že mají dvě hlavy jako my, přičemž se jedna používá pro hnojení a druhá pro mluvení.“

„Co se mi zdá směšné, je, že mají pár nohou, které vyčnívají z jejich nižší hlavy. Ano, snad konec konců máte pravdu. Navzdory vší logice jsme skutečně uneseni daleko od Trojího Slunce, protože bychom si jen obtížně mohli představit strašnou absurditu na planetách pod jejich vládou. Proč si jen myslíte, že přišel, aby zde předvedl obřad při vypouštění trusu?“

Světobčan si pohrával na znamení zmatku s jedním ze svých prstů.

„Stěží to může považovat za místo posvátného semeníště. Možná, že nám tím chtěl vysvětlit, že nejsme jedinými, kteří jsou plodní, nebo na druhé straně to bylo spíše ze zvědavosti, aby viděl, co uděláme. Zde je další příklad, kde podle mého názoru musíme prozatím přiznat, že způsoby myšlení tenkonožce jsou příliš odlišné, než abychom si je mohli vysvětlit a že jakýkoliv pokus o vysvětlení, který můžeme nabídnout, musí být utodomorfistický. A když hovoříme o této věci... nechci vás nijak poplašit. Ne, jako Světobčan musím uchovat tyto věci pro sebe.“

„Prosím, když jsme tady byli jenom my dva, řekl jste mi mnoho věcí z velkého bohatství vaší duše, které byste mi byl jinak neřekl. Prosím, pokračujte.“

Cizí tvor stál vedle a přihlížel. Nebyl již schopen déle zachovávat klid.

Světobčan začal mluvit opatrně a ignoroval ho, protože věděl, na jak nebezpečné půdě se pohybuje. Když se mu začal jeden z jeho grorgů plazit pod břicho, odstrčil ho od sebe takovou silou, že ho to dokonce samotného překvapilo.

„Nechci, abys byl poplašen tím, co hodlám říci, synu, ačkoli jsem si vědom, že se může zpočátku zdát, že uhoďm na samu podstatu naší víry. Vzpomínáš si ještě na ten okamžik, kdy k nám přišli Tenkonožci ze tmy, když jsme byli v hnojišti na straně archy hvězdné říše?“

„Nezapomněl jsem na to, i když se to zdá tak dlouho.“

„Tehdy k nám přišli Tenkonožci a okamžitě přenesli naše druhy do mršinného stavu.“

„Vzpomínám si. Nejprve jsem užasl a připlazil jsem se do vaší blízkosti.“

„A potom?“

„Když nás vzali ve svém vozíku k té vysoké kovové věci, o níž vy říkáte, že by to mohla být archa hvězdné říše, byl jsem tak přemožen studem, protože jsem nebyl vybrán k tomu, abych se dále pohyboval v utodammském cyklu, že mne mohlo stěžít zaujmout cokoli jiného.“

Tenkonožka dala znamení ústy své horní hlavy, ale oni se přesunuli do pásma vyšší slyšitelnosti, což bylo výhodné, když se diskutovalo o osobních stránkách, a od té doby ho nebrali na vědomí.

Posvátný Světoobčan pokračoval: „Můj synu, těžko se mi to říká, protože naše řeč nemá přirozeně vhodné pojmy, ale tyto formy života mohou být stejně cizími v myšlení, jako jsou podobou. Nejen v jejich prvotním myšlení, ale i v celém psychologickém složení. Dlouhou dobu jsem pociťoval stud – jako ty – proto, že našich šest kamarádů bylo vybráno k přenosu, zatímco my ne. Ale... předpokládejme, Blug Lugug, že tyto formy života neprováděly výběr. Předpokládejme, že by nás přenášely nahodile.“

„Nahodile? Jsem překvapen, když slyším, že používáte takové vulgární slovo, Světoobčane. Padání listu nebo plesnutí kapky deště může být, řekněme, náhoda, ale s vyššími formami života – se vším vyšším než plácnutí bláta – ta skutečnost, že vytváří část životních cyklů, zabraňuje jakékoliv náhodě.“

„To se vztahuje na bytosti světů Trojích Sluncí. Ale ti netvoří z Grudgroddu, ti Tenkonožci, mohou být částí jiného, protichůdného, modelu.“

V tomto okamžiku je tvor opustil. Když zmizel, ubylo světlo v jejich místnosti. Zcela bez zájmu o tyto nižší jevy pokračoval Světoobčan v hledání slov.

„Zdá se mi, že určitým způsobem tihle netvoří nemají vůči nám přátelské úmysly. Existuje slovo z Revoluční doby, které se zde dá použít. Tenkonožci jsou asi *špatní*. Znáte ze svých studií to slovo?“

„To je druh choroby, že?“ zeptal se Občan a upamatoval se na léta, kdy tonul ve zmatcích kojenecké mysli v epoše Vítané Bílé.

„Ano, zvláštní druh choroby. Pociťuji ale, že Tenkonožci jsou špatní mnohem zdravějším způsobem.“

„Je to důvod, proč jste si nepřál, abychom s nimi komunikovali?“

„Samozřejmě ne. Nechci už konverzovat s cizinci zbavený svého bahnění, protože oni by asi také nechtěli konverzovat se mnou, zbavení tělních materiálů, které je pokrývají. Nakonec, když se chopíme toho základního faktu, mohli bychom se snad pokusit s nimi hovořit, ačkoliv tuším, že jejich mozky jsou určitě zrovna tak omezené jako jejich hlasový rozsah. Ale jistě bychom se nikam nedostali, dokud si neuvědomí, že i my máme určité základní požadavky. Až to jednou pochopí, bude rozhovor cennější.“

„Tato... tato záležitost *špatnost*. Jsem poplašen, že takto smýšlíte.“

„Synu, čím více uvažuji o tom, co se stalo, tím více jsem nucen tak činit.“

Blug Lugug, který byl sto osmdesát let znám jako třetí Občan, upadl do tíživého ticha.

Stále více si vybavoval pojem *špatnost*.

~ ~ ~

V Revolučním věku byla *špatnost*. I když utodi žili až do jedenácti set let a Revoluční věk byl již před třemi tisíci generacemi, jeho účinky na každodenní život Dapdrofu nebraly konce. Na začátku tohoto úžasného věku se narodil Manna Warun. Bylo příznačné, že byl líhnut během zvláštní kataklyzmatické, entropické, solárně orbitální odluky, ve skutečnosti pravého esodu, během něhož Dapdrof, který zaměnil Šafránového Smavce za Žlutého Mračouna, ztratil svůj měsíček Woback, který nyní sleduje svůj vlastní excentrický kurz.

Manna Warun shromáždil stoupence a opustil tradiční lidská bahenní místa a saláty. Jeho skupina se přesunula do pouští, aby tam strávili mnoho let a vytříbili a rozvinuli starobylé a tradiční dovednosti utodů. Někteří ho opustili, většina se k němu připojila. Tam pobývali, podle starých církevních dějin, sto sedmdesát pět let.

Během té doby vytvářeli to, co Manna Warun nazýval „průmyslovou revolucí.“ Naučili se vyrábět mnohem více kovů, než znali jejich současníci, tvrdé kovy, kovy, které se mohly vytáhnout do délky a svou délkou nést nové formy energie. Revolucionáři se zdráhali chodit po svých šesti nohách. Jezdili v různých druzích

vozů, které se honosily množstvím běžících nohou, nebo pluli vzduchem v jiných vozech vybavených křídly. Tak praví staré legendy, ačkoli nebylo pochyb o tom, že rády trochu přeháněly.

Ale když se revolucionáři vrátili zpět ke svému národu, aby se pokusili získat ho pro nové doktríny, zvláště jeden rys jejich životů se zdál zvláštní. To, co zvěstovali a také dramaticky vykonávali, to nazývali očišťou.

Masa lidí, pokud se dá věřit starým zprávám, byla svým myšlením velice nakloněna navrhovaným novotám. Byli zvláště potěšeni myšlenkou, že termíny mateřství měly být zjednodušeny zavedením jednoho nebo více systémů, které by zrušily pěstování ducha, protože po více než padesát let trvající dětství utoda byla matka zavázána k pěstování ducha svého dítěte složitým zákonem a tradicí, které byly historií rasy a zvyku, a revolucionáři učili, že tato funkce by měla být řízena mechanismem. Ale „očista“ byla něčím jiným – skutečnou revolucí.

Čistota byla těžkým pojmem k pochopení snad jen proto, že útočila na skutečné kořeny bytí. Předpokládala, že teplé hromady bahna, ve kterých se utodi vyvíjeli, by měly být opuštěny, že bahnitá místa, vrcholky hnoje a hnojiště, které byly účinnými náhražkami bahna, by měly být opuštěny a že se všichni mají zřící grorgů, malých požíračů parazitů, kteří byli tradičními společníky utodů.

Manna a jeho stoupenci dokazovali, že je možné žít bez všeho toho nepotřebného luxusu, „nečistota“ byl jiný termín, který pro to používali. Čistota byla důkazem pokroku a bahno bylo v moderním revolučním věku *špatností*.

Tímto způsobem změnili revolucionáři nouzi na ctnost. Když pracovali v pustině daleko od bahenních míst a svých útulků, stalo se bláto a tekutina vzácnými. Z této nouze se zrodilo jejich prosté učení.

Šli ještě dále. Když už jednou Manna Warun začal, rozvíjel toto téma a zaútočil na tradiční víru utodů. V tom mu pomáhal jeho hlavní stoupenec Creezeazs. Ten popíral, že jsou duše utodů vnášeny do dětských těl z ammpů, popíral, že mršinný stav následuje tělesný. Sice nemohl popřít, že se tělesné prvky hmoty vstřebávají do bahna a pak jsou vtahovány opět do ammpů, ale prohlašoval, že neexistuje žádný přenos ducha. Neměl na toto tvrzení důkaz. Bylo to čistě

emocionální stanovisko namířené zřejmě na to, aby se utodi zbavili svých přirozených zvyků. A stále nacházel ty, kteří mu věřili.

Mezi věřícími začaly narůstat zvláštní morální zákony, prohibice a inhibice. Ale nedalo se popřít, že měly sílu. Města Pouští, do kterých se stáhli, zářila světlem v temnotě. Zušlechťovali půdu zvláštními metodami a na ní pěstovali zvláštní ovoce. Zkoušeli zakrýt své casspu otvory. Měnili se ze samečka na samičku nevídaným způsobem, oddávající se tomu bez plození. To všechno dělali a ještě víc. Nedalo se ovšem poznat, zda byli zrovna šťastnější. Ne tak, že by si zvěstovali štěstí, protože jejich mluva byla více naplněna povinnostmi a právy, ale tím, co bylo považováno za dobré nebo špatné.

Ale jedna veliká věc, kterou revolucionáři ve svých městech dokázali, povzbudila představivost všech.

Utodi měli mnoho poetických kvalit, jak ukazuje široká škála nálezu pohádek, epiky, písní a chvalozpěvů. Tato jejich stránka byla odhalena, když revolucionáři vestavěli některé své stroje do starodávného ammpového semene a hnali ho dále do obloh svých světů a daleko za ně. Manna Warun se přidál a také cestoval.

Od nepaměti, než duch vytvořil rasu utodů takovou, jakou byli, byla ammpová semena používána jako lodě, se kterými pluli do méně zalidněných částí Dapdrofu. Plout na méně zalidněné světy mělo svůj bláznivý smysl. V bahenních oblastech začala složitá pospolitost starých rodin pociťovat, že čistota má konec konců něco do sebe. Patnáct světů, které kroužily okolo šesti planet Domovské Hvězdokupy, bylo v různých dobách viditelných pouhým okem a od té doby byly známé a obdivované. Poznat silné vzrušení z jejich návštěvy stálo za zřeknutí se slova „špína“.

Lidé, věřící i nevěřící, proudili do Měst Pouští.

Potom se přihodilo něco zvláštního.

Po světě se rozšířila zpráva o tom, že Manna Warun nebyl tím, co ze sebe dělal. Prý proto, že se často oddával sám sobě v tajemném bahenním místě. Pověsti se rychle rozšiřovaly a samozřejmě Manna tu nebyl, aby je vyvrátil.

Jak ošklivé pověsti narůstaly, lidé byli zvědaví, kdy vystoupí Creezeazs, aby očistil jméno svého vůdce.

Konečně Creezeazs předstoupil. Těžce, se slzami v očích hovořil svými ockpu otvory a pouze připustil, že kolující zprávy jsou pravdivé. Manna byl hříšník, tyran a bahňák. Neměl žádnou z ctností, které vyžadoval od druhých. Ve skutečnosti, ačkoli ostatní – zvláště jeho přítel a věrný stoupenec Creezeazs – udělali vše, co bylo v jejich silách, aby mu v tom zabránili, Manna odešel k *špatnosti*. Nyní, kdy smutný příběh vyšel najevo, není jiná možnost. Manna Warun musí odejít. To je veřejným zájmem. Nikdo z toho neměl radost, ale existovala věc nazývaná povinnost. Lidé měli právo na to, aby byli chráněni, jinak by bylo dobro zničeno zlem.

To se jen stěží utodům líbilo, ačkoli všichni chápali Creezeazsovo stanovisko: Manna musí být odstraněn. Až se prorok vrátí z hvězd, bude na něho, na poli archy hvězdné říše, čekat uvítací sbor.

Dříve než archa přistála, vypukl nepokoj. Mladý utod, jehož sice zářící, ale rozpukaná kůže ukazovala na to, že je nekompromisním Hygienikem – jak se Revoluční sbory samy běžně nazývaly – vyskočil na bednu. Vtáhl všechny končetiny a vykřikl hlasem podobným hvizdu páry, že Creezeazs o Mannovi lhal, aby sám mohl Mannu nahradit. Všichni, kdo následovali Creezeazse, byli zrádci.

V tu chvíli se stala nevídaná věc: když archa klesala oblohou a snažila se přistát, utod s ostrou kovovou tyčí přivedl Creezeazse do dalšího utodského cyklu.

~ ~ ~

„Creezeazs!“ vydechl třetí Občan.

„Co tě přimělo k tomu, aby ses zmínil o tom nešťastném jménu?“ dotazoval se Světoobčan.

„Přemýšlel jsem o Revolučním Věku. Creezeazs je prvním utodem v našich dějinách, který má projít utodammpským cyklem bez dobré vůle,“ řekl Blug Lugug a navrátil se do přítomnosti.

„To byla zlá doba. A protože se zdá, že Tenkonožci si libují v čistotě, ženou také lidi cyklem bez boží vůle. Jak jsi řekl, jsou špatní zdravým způsobem. A my jsme jejich vzácné oběti.“

Blug Lugug vtáhl končetiny co možná nejvíce. Zavřel oči, uzavřel otvory a natáhl se do té míry, že jeho vnější vzhled

připomínal obrovskou pozemskou jitrnici. To byl způsob vyjádření duchovního neklidu.

V této situaci nezbyvalo nic jiného než uznat extrémní jazyk Světoobčana. Je pravda, že by bylo dost hloupé, kdyby je zde drželi delší dobu – potřebovali změnu krajiny zhruba každých pět let. A bylo neuvážlivé, jak tyto formy života odstraňovaly znaky jejich plodnosti. Ale formy života ukázaly důkaz dobré vůle. Opatřovaly potravu a brzy se naučily nepřivázet věci, které utodi nechtěli. Časem a trpělivostí by se naučily i jiným užitečným věcem.

Na druhé straně tu byla otázka *zla*. Bylo možné, že tyhle formy života také měly určitou dávku šílenosti, která existovala v Revolučním Věku na Dapdrofu. Nyní by bylo absurdní to zastírat, ať byli jakkoliv cizí. Tihle Tenkonožci neměli revoluční cyklus ekvivalentní k utodammskému cyklu a ten, který byl podstatný, mohl být pouze něčím, k čemu by pociťovali hluboký respekt – přirozeně jejich zvláštním způsobem.

A pak tu byla další věc. Revoluční Věk byl zrudností, pouhý záblesk, okamžik, který trval jen pět set let – půlku délky života organismu – vzhledem k stům milionům let utodammské paměti. Bylo by velkou shodou náhod, kdyby se teď Tenkonožci dostali do stejných potíží.

Je známo, že lidé, kteří používali násilných slov jako *zlo* a *vzácná oběť* jako pravé názvy pro šílenství, se sami stali obětmi šílenství. A tak Posvátný Světoobčan...

Tato jediná myšlenka Občanem otrásla. Jeho láska ke Světoobčanovi byla hluboká, mimo jiné proto, že starší utod se mu během jedné ze svých samičích fází stal matkou. Teď potřeboval útěchu od dalších členů bahniště. Zajisté bylo na čase, aby se vrátili zpátky na Dapdrof.

Z toho vyplývalo, že by *měli* mluvit s těmi cizími tvory a uspišit svůj návrat. Světoobčan zakázal komunikaci zcela právem, na základě etikety. Ale stále více to vypadalo, že by se mělo něco udělat. Blug Lugug si myslel, že si měl přivlastnit jednoho z cizích tvorů a pokusit se mu dát nějaký rozum. To by nemělo být těžké. Pamatoval se na každou větu, kterou v jeho přítomnosti promluvili

od jejich příchodu v té kovové věci. Ačkoli se to zdálo nesmyslné, mohlo by to být svým způsobem užitečné.

Našpulil jeden ze svých ockpu otvorů a řekl: „Wilfrede, nemáš náhodou v kapse šroubovák?“

„Co to je?“ zeptal se Světoobčan.

„Nic. Tak mluví Tenkonožci.“

Třetí Občan se ponořil do ticha, které vypadalo méně vesele než obvykle a začal přemýšlet o Revolučním Věku pro případ, že by mohl nabídnout nějaké užitečné paralely se současným případem.

Smrtí Creezeazse a návratem Manna Waruna domů začalo mnoho potíží. Bylo to tehdy, když *zlo* rozkvetlo do své velkoleposti. Dost velké množství utodů bylo vrženo do další fáze svého cyklu bez dobré vůle. Samozřejmě, že Manna, který se vrátil z letu v arše hvězdné říše, byl velmi usouzený, když shledal, jak se záležitosti v Městech Pouští obrátily proti němu.

Stal se výstřednějším než dříve. Jeho lidé se měli zcela zříci koupání v bahně; místo toho měla být voda dodávána do každého přístřešku. Měli mít své casspu otvory zakryté. Kožní oleje byly zakázány. Požadoval se další rozvoj průmyslu. A tak dále.

Ale sémě nespokojenosti bylo Creezeazsem a jeho stoupenci velmi dobře zaseto a následovalo mnoho krveprolití. Hodně lidí se vrátilo do bahen svých předků a opouštělo Města Pouští, která se měnila pomalu v trosky, neboť obyvatelé bojovali proti sobě. Každý toho litoval, protože Manna všichni opravdově obdivovali a tento obdiv nemohlo nic uhasit.

Zvláště jeho mezihvězdná výprava byla široce diskutována a oceňována. V tomto období se hodně dozvěděli i o sousedních nebeských tělesech, známých jako Domovská Hvězdokupa a zvláště o třech sluncích, Vítané Bílé, Šafránovém Smavci a Žlutém Mračounu, kolem kterých obíhal Dapdrof v cyklech, kdy jeden esod následoval za druhým. Tato slunce a další planety ve hvězdokupě byly lidmi tak oblíbené a zvláštní jako Cirkumpolární hory v dapdrofském Severním Shunkshukkunu.

At' přinesl Revoluční Věk jakékoli trápení, přinesl také možnost výzkumu těchto hvězd a jejich planet. Byla to možnost, kterou každý rádný utod uvítal.

Hygienici prováděli vyhodnocení cesty hvězdnou říší. Masy nevěřících, které putovaly ze všech částí planety do Měst Pouští, dostaly možnost účastnit se nového průzkumu dalších světů, když splní jednu ze dvou podmínek. Mohly se stát stoupenci nelitostné víry Manna Waruna, nebo mohly těžít materiál potřebný pro stavbu a pohon motorů archy. Většina z nich dala přednost tomu druhému.

Těžba byla snadná. Cožpak se utod nevyvinul z malého netvora, vyhrabávajícího si doupě ne nepodobné bahenní díře Haprafruf?

Ochotně vykopávali rudy a brzy se celý proces stavby hvězdných arch stal rutinou, skoro takovou jako lidové umění, jako tkaní a pletení. Právě naopak, cesta hvězdnými říšemi byla postupem času naprosto neformální, zvláště když bylo objeveno, že Trojí Slunce a jejich tři blízcí sousedé vytvářejí sedm dalších světů, na kterých by se dalo žít skoro stejně dobře jako na Dapdrofu.

Pak přišla doba, kdy se život stal skutečně příjemným i na některém z dalších světů; například na Buskey a na Clabshubu, kde utodampský systém rychle zdomácněl. Během té doby vytvořili Hygienici protichůdné sekty, ty, které prováděly vtahování všech končetin a ty, které to považovaly za nemorální. Nakonec vypukly tři nukleární Války Moudrého Chování a původní tvář domovské planety zanikla naprosto nehygienickým bombardováním, jehož krutost zničila mnoho mil pečlivě udržovaného lesa a bažinaté země a vyvolala změnu klimatu na celé jedno století. Následné změny počasí a řetěz krutých zim ukončily války nejradikálnějšími způsoby, tím, že přeměňovaly do mršinného stavu skoro všechny přežívající Hygieniky, ať byli jakéhokoliv přesvědčení. Manna sám zmizel. Jeho konec nebyl dokazatelný, ačkoli v legendě stálo, že zvlášť jemný ammp, vyrůstající uprostřed trosek největšího z Měst Pouští, představoval další stupeň jeho existence. Pomalu se navracely staré a rozumnější zvyklosti.

S pomocí utodů, kteří se vrátili z jiných planet, se obnovovalo domácí obyvatelstvo. Znovu se stavěly hráze, příčinlivě se restaurovaly bažiny, kopce hnoje byly nově zakládány podle tradičních modelů a všude byly znovu vysazovány ammpy. Během desetiletí byla Města Pouští opuštěna. Nikdo se už nezajímal o estetiku čistoty. Zákon o výkalech byl znovu nastolen.

Třebaže to vyžadovalo oběti, průmyslová revoluce nesla své plody a ne všechny byly odsouzeny k zániku. Základní technické principy pro mezihvězdné výpravy byly předány starobylému duchovenstvu, které bylo zasvěceno snaze udržovat štěstí lidské rasy. Duchovenstvo zjednodušilo již příliš zjemnělé zvyky quasirituálu a umožnilo, že tyto techniky budou předávány z matky na syna duchem, spolu s tradičním vzděláváním.

To všechno se odehrálo před třemi tisíci generací a skoro před tolika esody. Na základě řádu zůstaly rysy jeho ducha čisté. V mozku Blug Luguga zůstala živá vzpomínka na příšernou, překroucenou mluvu a učení Manna a dalších Hygieniků. Vychloubal se, že je nejšpinavější a nejzdravější z jeho generace duchovních. A na základě absurdních frází morálního zavržení, které Světoobčan trousil, věděl, že čistota ulpěla na jeho starém těle tím, že Tenkonožec ovlivnil jeho mozek. Bylo načase, aby se něco stalo.

Devátá kapitola

Byl to americký mudrc devatenáctého století, který vymyslel heslo dodnes tak úspěšně používané na obalech výborných tablet na spaní: „Masa lidí žije životy tichého zoufalství.“ Thoreau si přesně všiml, že úzkost a dokonce utrpení sídlí hlavně v prsou těch, kteří rádi vystavují na odiv svoje štěstí. Taková je povaha lidské přirozenosti, že opak je úměrně pravdivý a za podmínek, které jsou obecně považovány za nejpravděpodobnější k vytvoření utrpení, může člověk vést život tichého štěstí.

Vrata věznice St. Albans se rozlétla, aby vypustila vězeňský mikrobús. Ten vyrazil z portálu s hliníkovým nápisem: „Pochopit znamená odpustit“ a zamířil k oblasti metropole zvané Veselé ghetto.

Pod tímto jménem byla tato čtvrť všeobecně známa. Její obyvatelé ji nazývali městem teploušů, rasovnou, říší divů nebo městem hlupáků, nebo nějakým méně libým jménem, které je napadlo. Tato oblast byla zřízena vládou dost informovanou na to, aby si uvědomila, že existují lidé, kteří sice neinklinují k tomu, aby se stali kriminálníky, ale jsou neschopni žít v přesně ohraničeném rámci civilizace, to znamená, že nesdílí cíle a podněty většiny svých soukmenovců a nenacházejí smysl v každodenní práci od desíti do čtyř s výsadou živit manželku a mít x nebo n dětí. Takový člověk, který oplývá nadáním a neurotičností v úměrných proporcích, často v rámci stejné lidské anatomie, se mohl usadit ve Veselém ghettu. To se ovšem brzy stalo hnízdem kriminálníchků, protože nebylo pod kontrolou sil zákona. Na nebezpečné čtvereční míli této „rezervace zvířecích lidí“ se vytvořila jednolitá společnost. Nahlížela na obrovskou mašinerii normálního života, která se nacházela za jejími zdmi, se stejnou směsí strachu a morálního nesouhlasu, s jakou pohlížela tato obrovská mašinerie pohlížela na ni.

Vězeňský „taxík“ se zastavil na konci strmé cihlové ulice a dva propuštění vězni, Rodney Walthamstone a Tid, jeho ex-spoluvězeň, se vyštrachali z auta. Auto od nich okamžitě odjelo, přičemž se jeho dveře automaticky během jízdy zavřely.

Walthamstone se s neklidem rozhlédl kolem sebe.

Bezútěšně vyhlížející domečky jakoby pro panenky hrbily po stranách ulice svá útlá ramínka za zábradlími označovanými psy a odvracely svůj pohled od zpustlých pásů, které začínaly tam, kde již řada domků končila.

Za touto pustinou se zdvihala zeď Veselého ghetta. Jedna její část byla skutečnou zdí, druhá byla vytvořena ze starých domečků, do kterých lili beton tak dlouho, dokud se nestaly pevným zátarasem.

„Je tohle to pravé?“ zeptal se Walthamstone.

„Je to to pravé, Wale. Je to svoboda. Můžeme tu žít, aniž by nás někdo dostal do bryndy.“

Časný sluneční svit, ten hrbolatě zubatý starý šibal, vrhal pomíjivé zlaté a lomené stíny přes nehostinnou stranu Ghetta, Města Teploušů, Ráje, Hordy Pobudů, Podivné Ulice nebo Podvodníků. Tid vyrazil ke Ghettu a zpozoroval, že Walthamstone zaváhal. Proto ho uchopil za ruku a táhl ho za sebou.

„Měl bych napsat své staré tetě Flo a Hankovi Quilterovi a sdělit jim, co dělám,“ řekl Walthamstone. Stál na rozhraní starého a nového života a přirozeně se bál. Ačkoli byl Tid stejně starý jako on, byl mnohem sebejistější.

„O tom můžeš přemýšlet později,“ řekl Tid.

„Na kosmoletu byli jiní chlapi...“

„Jak ti říkám, Wale, pouze hlupáci se zapíší na hvězdolety. Mám bratrance Jacka a ten se upsal na Charon. Vysadili ho na té mizerné kulečnickové kouli a nechali ho bojovat proti Brazilcům. Tak *pojď*, Wale.“ Udřená ruka pevně stiskla udřené zápěstí.

„Snad jsem hloupý. Snad se mi v base všechno pomíchalo,“ řekl Walthamstone.

„Na to je basa určená,“ odpověděl Tid.

„Moje ubohá stará teta. Byla ke mně vždycky tak laskavá.“

„Nechtěj, abych se rozbřečel. Vždyť víš, že na tebe budu taky hodný.“

Když se Walthamstone přestal dohadovat, udělal pár kroků a Tid ho vedl jako ztracenou duši ke vchodu do Avernu. Ale přístup k tomuto Avernu nebyl lehký. Ani jeden portál nebyl otevřený. Šplhali přes haraburdí a odpadky k pevným domům.

Jeden z nich měl dveře, které se se skřípotem otevřely, když za ně Tid zatáhl. Jazyk slunečního světla ozářil vnitřek jejich nedůvěřivým pohledům. Uvnitř byl pevný beton otlučten do tvaru komína s postranními schůdky. Aniž by řekl příteli slovo, začal Tid šplhat a Walthamstone ho ne příliš nadšeně následoval. Ve všech stěnách komína uviděl v šeru drobné otvory, některé nebyly větší než otevřená ústa. Viděl cysty a bubliny a chomáče a skvrny. To vše se vytvořilo v tekutém betonu, když ho lili pod krokve a než ho dům pohltil.

Komín je vyvedl k hornímu oknu na zadní straně. Tid se rozveselil a obrátil se, aby Walthamstoneovi pomohl.

Sedli si na bobek na okenní římsu. Půda se od římsy svažovala, nahromaděná jako násep zřejmě pouze k tomu účelu, aby umožnila růst kerblíku, vysoké trávě, která je starší, než by sis myslel.

Divočinu rozdělovaly pěšinky, některé ubíhaly kolem horních oken pevných domů a některé vedly po svahu dolů do Ghetta. Tam lidé právě vstávali, sedmileté děcko pobíhalo nahé a halekalo od jedněch dveří ke druhým s čapkou z novin na hlavě. Starobylá průčelí vrůstala do země, frivolní a velkolepá s patinou staré špíny a nového slunce.

„Moje milé město chatrčí!“ vykřikl Tid. Běžel dolů jednou tou pěšinkou s pěnou květin kolem kolen.

Walthamstone váhal jen chvíličku a rozběhl se za svým milencem.

~ ~ ~

S pocitem zoufalství si Bruce Ainson oblékal kabát, zatímco Enid stála na druhém konci haly a se sepjatýma rukama ho pozorovala. Chtěl, aby promluvila, takže by mohl říci: „Neříkej nic!“ ale ona už neměla co dodat. Úkosem se ni podíval a projel jím paprsek soucitu.

„Neboj se,“ řekl.

Usmála se a gestem ruky ho pozdravila. Zavřel dveře a odešel.

Venku zaplatil deset měďáků na hromadnou dopravu. Lhostejně se vyšplhal do otáčecí židle, která ho vynesla do nonstop patra a sama se protáhla do jednoho z automatických monobusů. Když se Ainson díval směrem k vzdálenému Londýnu, vzpomínal si na scénu, kterou měl s Enid, když ho zasáhly novinové titulky.

Ano, zachoval se hrozně. Choval se hrozně proto, že v téhle krizi nepochopil princip dobrého chování. Na jedné straně byla morálka, jaká by měla být, jak získaná výchovou, tak i dobře kontrolovaná, jak inteligentní, tak i *bez poskvrny*. A na druhé straně záplava dní, které vše ničí (které odněkud přicházejí a zůstávají neodhadnutelnou dobu), jako nějaká ohavná a smrdutá věc, které se muselo čelit a přežít. Proč by se člověk měl chovat jinak než špatně před takovou zvířecostí?

Náladovost a nejistá zjitřenost jeho duše pominula. Vylil si svůj vztek na Enid. Před Mihalem se bude muset chovat slušně.

Ale cožpak opravdu musí být život pohárem odporného lektvaru? Matně si připamatoval jednu ze svých cest ještě z dob studia, kterou absolvoval, aby získal diplom vrchního průzkumníka. Doufal, že najde svět, skrývající se mimo dohled Země v temných světelných letech, svět bytostí, pro které každodenní existence nebude takovým duševním břemenem. Chtěl vědět, jak by mohl takový svět vypadat.

A teď se zdálo, jako by už nikdy neměl dostat další příležitost.

Když dorazil k novému Vnějšímu okruhu, který vysokým obloukem obtačel Londýn, změnil Ainson úroveň oblasti a zamířil k ústředí, kde pracoval Sir Mihaly Pasztor. O deset minut později stál netrpělivě před sekretářkou ředitele.

„Pochybuji, že vás bude moci dnes ráno přijmout, pane Ainsone, pokud nemáte schůzku domluvenou.“

„Musí mě přijmout, moje milé děvče, byla byste tak laskavá a ohlásila mne?“

Pochybovačně si zatřukala na nehet malíčku a zmizela v kanceláři. O minutu později se vynořila a beze slova ustoupila, aby umožnila Ainsonovi projít do místnosti Mihaly Pasztora. Ainson kolem ní rozčileně proklouzl. Byla to dívka, na niž se vždy usmál. Ale její přívětivost byla vždy jen předstíraná.

„Lituji, že tě ruším, protože máš asi plné ruce práce,“ řekl řediteli. Mihaly neujistil okamžitě svého starého přítele o pravém opaku. Pokračoval v chůzi kolem okna a zeptal se: „Bruce, co tě sem přivádí? Jak se daří Enid?“

Protože považoval druhou otázku za bezvýznamnou, Ainson odpověděl: „Myslím si, že jsi uhodl, co mě sem přivádí.“

„Bylo by lepší, kdybys mi to řekl.“

Ainson vytáhl z kapsy noviny a hodil je na Pasztorův psací stůl.

„Určitě jsi ty noviny viděl. Ta zpropadená americká loď *Gansas* nebo jak se vlastně jmenuje, odlétá příští týden, aby našla domovskou planetu ETA.“

„Doufám, že budou mít štěstí.“

„Cožpak ty si neuvědomuješ tu ostudu? Nebyl jsem vybrán k účasti na expedici. Každý den jsem od nich očekával nějakou zprávu. Nepřišla. Že by někde byla chyba?“

„Považuji za nemožné, že by se stala chyba v takové věci, Bruce.“

„Chápu. Pak je to veřejné zneuctění.“ Ainson tu stál a hleděl na přítele. A byl Sir Mihaly Pasztor skutečně jeho přítelem? Nezneužíval jeho důvěry jen proto, že se znali již řadu let? Obdivoval mnoho stránek Pasztorova charakteru, obdivoval ho pro úspěch jeho technidramat, obdivoval jeho vůdcovství na První charonské expedici, obdivoval ho proto, že byl mužem činu. Nyní však viděl mnohem hlouběji. Poznal, že je jen zdánlivým mužem činu, pouhou myšlenkou dramatika o muži činu, imitací, která odhalovala svou nepravost se stejným klidem, s jakým pozoroval z hloubi bezpečného ředitelského křesla v Exozoo porážku svého přítele.

„Mihaly, i když jsem o rok starší než ty, nejsem ochoten nechat se posadit do pohodlného křesla tady na Zemi. Jsem mužem činu a hodlám jím zůstat. Myslím, že mohu říci bez falešné skromnosti, že ještě stále potřebuji muže jako jsem já, aby zkoumali hranice známého vesmíru. Já jsem byl mužem, který objevil ETA a nezapomněl jsem na to, i když ostatní možná ano. Měl bych být na *Gansas*, až bude příští týden startovat. Ty mě na ni můžeš dostat, budeš-li chtít. Žádám tě, *prosím* tě, abys to pro mne udělal, a

přisahám, že už tě nikdy nebudu žádat o další laskavost. Pouze nemohu snést ponížení, že mě přešli v takovém životním okamžiku, jako je tenhle.“

Mihaly se zatvářil kysele, chytil se za loket a podrbal se na bradě.

„Dal by sis drink, Bruce?“

„Určitě ne. Proč mi to pořád nabízíš, když víš, že nepiju?“

„Jistě mi dovolíš, abych si jeden malý drink dal, i když takhle ráno to normálně nemám ve zvyku.“ Přešel k malému baru, zabudovanému ve stěně, a řekl: „Snad se budeš cítit lépe, když ti řeknu, že ostudu nemáš jenom ty. Tady v Exozoo prožíváme také svá zklamání. Nepokročili jsme v komunikaci s těmi ubohými ETA, jak jsme doufali.“

„Myslel jsem, že jeden z nich začal náhle chrlit angličtinu?“

„Chrlit, to je to správné slovo. Sérii zpřeházených frází s překvapivě přesnou intonací různých hlasů, které je původně vyslovovaly. Rozeznal jsem zcela jasně vlastní hlas. Máme všechno samozřejmě na pásku. Ale tento vývoj naneštěstí nepřišel dost brzy, aby nás zachránil před pádem. Dostal jsem zprávu od ministra pro Extrapozemské záležitosti, že je nutno bez odkladu uzavřít celý Výzkum ETA.“

Ačkoli Ainsona zlobilo, že je odváděn od svých vlastních záležitostí, překvapeně sebou trhl.

„Při buzzardiovském vesmíru! *Nemohou* to jen tak uzavřít. To, co tady máme, je nejdůležitější věc, která se kdy v historii člověka přihodila. Oni – nechápu to. *Nemohou* to uzavřít.“

Pasztor si nalil malou whisky a srkal ji.

„Naneštěstí je ministrův postoj dost nepochopitelný. Jsem z toho vývoje šokován zrovna jako ty, Bruce, ale chápu, jak to vzniklo. Není lehké přimět veřejnost nebo dokonce ministra k tomu, aby pochopil, že schopnost porozumění jiné rase – nebo dokonce stanovit, jak má být její inteligence porovnávána s naší – není něco, co může sebevýkonnější výzkumný tým zvládnout za několik měsíců. Bruce, dovol, abych ti to řekl na rovinu. Jsi považován za laxního člověka a ne víc než domněnka se rozšířilo podezření, že jsme jednoduše na nepravé stopě. Tohle podezření trochu ulehčilo ministrovi práci, to je všechno.“

„Ale on přece nemůže zastavit práci, kterou dělají Bodley Temple a ostatní.“

„Navštívil jsem ho včera večer. *Zastavil ji*. Dnes odpoledne budou ETA předáni do Exobiologického oddělení.“

„Exobiologie! Proč, Mihaly, proč? To je spiknutí!“

„S optimismem, který osobně považuji za bezdůvodný, uvedl ministr následující důvody. Během několika měsíců prozkoumá *Gansas* víc ETA – celou planetu, která je jich ve skutečnosti plná. Bude zodpovězeno mnoho základních otázek, hlavně takových, jak dalece jsou ti tvorové vyvinuti, a na základě těchto odpovědí může být proveden nový a mnohem efektivnější pokus, jak s nimi komunikovat.“

Ainson se zachvěl. Tohle potvrzovalo všechno, co vždy cítil o silách, které byly namířeny proti němu. Slepě si vzal od Pasztora zapálený meskalin a vtáhl jeho vůni do plic. Pomalu se jeho vize stávala zřetelnější. Řekl: „Pokud předpokládáme, že *Gansas* tyto cíle splní, pak za ministrovým opatřením musí vězet něco závažnějšího.“

Ředitel si nalil další sklenku.

„Včera večer jsem z jeho slov vyvodil mnoho závěrů. Ministr udal důvod, který, ať se nám líbí nebo ne, musíme přijmout.“

„Co to bylo za důvod?“

„Válka. My si tady žijeme v pohodlí a máme sklony k tomu, abychom zapomněli na válku s Brazílií, která se táhne už tak dlouho a mrzačí nás. Brazílie přepadla čtverec 503 a zdá se, že naše ztráty jsou vyšší, než bylo oznámeno. Co teď zajímá vládu víc, než možnost *hovořit* s ETA, je ta okolnost, že *nepociťují bolest*. Jestli existuje nějaká substance cirkulující v jejich tepnách – což by kompletní snížená vnímavost vůči bolesti potvrzovala – pak vláda o tom chce vědět. Je to zřejmě potenciální válečná zbraň. Protože se o tom oficiálně uvažuje, musíme přijít na to, jak se tyhle bytosti chovají. Musíme je využít co nejlépe!“

Ainson se podrbl na hlavě. Ta válka! Takové šílenství! To mu nikdy nepřišlo na mysl.

„Věděl jsem, že se to stane! Věděl jsem to. Tak od nás chtějí odříznout naše dva ETA,“ řekl. Hlas mu zněl jako skřípající dveře.

„Mají v úmyslu je od nás odříznout tím nejrafinovanějším způsobem. Chtějí jim voperovat elektrody do mozků, aby poznali, zda mohou těmto tvorům vyvolat bolest. Tu se pokusí o malé přehřátí a tam o malé ochlazení. Zkrátka se pokusí odhalit, zda jsou ETA skutečně vůči bolesti imunní a pokud ano, zda je to způsobeno přirozenou necitlivostí nebo nějakou protilátkou. Protestoval jsem proti celé téhle věci, ale měl jsem být raději zticha. Jsem zdrcený jako ty.“

Ainson sevřel prsty do pěsti.

„Za tím vším vězí Lattimore. Jak jsem ho spatřil, poznal jsem, že je mým nepřítelem. Neměl bys ho nikdy nechat –“

„Ach, nebud' blázen, Bruce! Lattimore s tím nemá nic společného. Cožpak nechápeš, že něco takového, taková krvavá stupidita, se stane vždycky, kdykoli se jedná o něco důležitého? Samozřejmě rozhodují ti, kteří mají moc, ne ti, kteří něco znají a stejně nakonec nemají právo do toho mluvit. Někdy si opravdu myslím, že je lidstvo trochu šílené.“

„Všichni jsou šílení. Představ si, že bych tě nepožádal o možnost odejít na *Gansas*! Já jsem objevil ty tvory. Znam je! *Gansas* mě potřebuje! Musíš udělat, co jen můžeš, Mihaly, kvůli starému příteli.“

Pasztor pochmurně zavrtěl hlavou.

„Nemohu pro tebe nic udělat. Vysvětlil jsem ti, proč já sám jsem v současné době v nemilosti. Sám si musíš pomoci, jak můžeš, jako to musíme udělat my všichni. Kromě toho válka stále pokračuje.“

„Vymlouváš se úplně stejně! Vždycky byli všichni proti mně. Jak můj otec, tak má žena, můj syn a teď i ty. Měl jsem o tobě lepší mínění, Mihaly. Bude to veřejná ostuda, když nebudu na *Gansas*, až se vydá do vesmíru. Nevím, co budu dělat.“

Mihaly poposedl, pozvedl sklenici s whisky a zahleděl se na podlahu.

„Bruce, ty jsi o mně nikdy opravdu neměl zrovna nejlepší mínění. A přitom v duši víš, že jsi nikdy o nikom nesmýšlel lépe.“

„V budoucnosti určitě nebudu. Nemůžeš se divit tomu, že člověk zahořkne. Můj bože, existuje tady něco, pro co by měl člověk žít?“

Povstal a vyklepal zbytek meskalinu do likvidátoru odpadků. „Sám sebe vidím mimo,“ řekl.

Rozladěně opustil místnost a přešel kolem sekretářky, která se tvářila, že ji to nezajímá. Ovšemže se necítil tak zle, jak předstíral Mihaly, tomu malému maďarskému dobrotisku. Ale udělalo by tomu chlapíkovi dobře, kdyby pochopil, že někteří lidé mají skutečná trápení a nedělají ze sebe kariéristy.

Vrátil se k původním myšlenkám. Nezúčastníš se výzkumu nových planet se vším potem a obětmi, které to doprovázejí, pouze proto, že doufáš, že jednoho dne najdeš rasu bytostí, kterým není život břemenem jako pro všechny citlivé tvory. Ne, to byla jen druhá strana mince. Šel jsi, protože život na Zemi je takovým peklem, protože, aby byl člověk přesný, soužití s jinými lidskými bytostmi je tak špinavá záležitost.

Ne že by to na té lodi bylo tak báječné – ten bastard Bargerone nese vinu za všechny potíže – ale na lodi má každý alespoň své místo, své stanoviště a existují tam pravidla, kterých se musí držet a nejsou-li dodržována, je potrestán. Snad tady leželo tajemství hloubavého ducha. Ano, snad právě toto bylo podstatou poznání v srdcích velkých badatelů. Jakkoli byly říše hvězd neznámé, neskrývaly žádná nebezpečí podobná těm, která číhala v prsou přátel a rodiny. Raději ďáblové, které neznáš, než ti, kteří znají tebe!

Zamířil k domovu v pěkně zlostném rozpoložení. Cožpak by si byl někdy pomyslel, že věci vezmou takový obrat!

~ ~ ~

Když vrchní průzkumník opustil kancelář, dopil Sir Mihaly Pasztor svou sklenici, postavil ji na stůl a těžce přešel ke dveřím do malé přilehlé místnosti, které otevřel.

Seděl tu v širokém křesle mladý muž a kouřil meskalin, jako by ho pojídal. Měl postavu jako vrba a úhledný vous, který ho dělal starším než osmnáct let. Jeho obvykle inteligentní obličej, když ho nyní otočil v němé otázce k Mihaly, byl teď poměrně hrubý a zachmuřený.

„Tvůj otec odešel, Aylmere,“ řekl Mihaly.

„Poznal jsem jeho hlas. Jako obvykle zněl velmi rozčileně.“

Vrátili se zpátky do kanceláře.

Aylmer hodil meskalin do popelníku na psacím stole a zeptal se: „Proč tu byl? Má to co dělat se mnou?“

„V podstatě ne. Chtěl, abych ho dostal na palubu *Gansas*.“

Jejich oči se setkaly. Mladý zasmušilý obličej se začal usmívat. A pak vybuchli smíchem oba.

„Jaký otec, takový syn! Neřekl jsi mu, že jsem přišel s přesně stejnou žádostí?“

„Ovšem, že ne. Mohl by být kvůli tomu jednoho dne nešťastný.“

Jak mluvil, hrabal ve svém psacím stole. „Teď se neuraz, když tě rychle propustím, mladíku, ale mám mnoho práce. Jsi si jist, že se chceš stále ještě přidat k Průzkumnému sboru?“

„Ty víš, že ano, strýčku Mihaly. Cítím, že už nemohu déle zůstat na Zemi. Moji rodiče mi to znemožnili, alespoň v současné době. Chci se dostat pryč, do vesmíru.“

Mihaly přikývl na souhlas. Tak často slýchal o těchto pocitech a vždy je chápal, protože kdysi přemýšlel také tak. Když byl člověk mladý, nikdy si neuvědomoval, že neexistovalo žádné „pryč“, pouze – dokonce i v nejvzdálenější galaxii – nekonečné rozlohy, které má člověk sám v sobě. Vyložil na horní desku psacího stolu nějaké dokumenty.

„Tady máš různé papíry, které budeš potřebovat. Můj přítel, Bryant Lattimore z USGN Rady letu, vysvětlil záležitost Davidu Pestalozzimu, který bude během tohoto letu kapitánem *Gansas*. Protože je tvůj otec velmi známý, bylo by moudřejší, kdyby ses nalodil pod falešným jménem. Budeš tedy znám jako Samuel Melmoth a doufám, že ti to nevadí.“

„Proč by mi to mělo vadit? Jsem ti velmi vděčný za všechno, co jsi pro mne udělal. Nelpím příliš na svém jménu.“

Sevřel pěsti nad hlavou a zazářil triumfem.

Jak je lehké se vzrušit, když je člověk mladý, pomyslel si Mihaly. Jakým břemenem je skutečné přátelství, když se člověk dostane mezi dvě různé generace. Člověk s nimi může komunikovat, ale často se ocitá v té situaci, kdy dvě rozdílné lidské povahy na sebe vysílají signály přes zátoku.

„Co se stalo s dívkou, se kterou jsi se zapletl?“ zeptal se.

„Ach ta!“ Na okamžik se mu vrátil do očí kyselý pohled. „To je ztracená věc.“

„Doufám, že mi odpustíš mou zvědavost, Aylmere, ale nebyla vlastně ona příčinou, proč jsi se otočil zády k otcovskému domu? Co jste jen vy dva provedli, že to tvůj otec považoval za tak neodpustitelné?“

Aylmer vypadal neklidně.

„Jistěže mi to můžeš říci,“ řekl Mihaly netrpělivě. „Jsem tolerantní, světaznalý člověk a nepodobám se tvému otci.“

Aylmer se zasmál. „Je to komické, ale vždycky jsem si myslel, že jste si v mnoha směrech s otcem podobní. Například oba máte znalosti o cestách do vesmíru a pak, žádný z vás nemá rád hygienickou syntetickou stravu a pořád jíte staromódní potravu, jako jsou kousky vařeného zvířete.“ Udělal znechucené gesto a řekl: „Ale když to uspokojí tvou zvědavost, tak ti povím, že otec přišel neočekávaně domů jedné noci před svým posledním odjezdem, a našel mne s mou dívkou v posteli. Byli jsme... ten pohled ho vyhnal. Taký tě to šokuje?“

Mihaly hleděl na svůj psací stůl, potřásl hlavou a řekl: „Milý Aylmere, to, co mě šokuje, je, že bych ti měl připadat jako tvůj otec. Ta věc s potravou – cožpak nechápeš, jak se generace za generací vzdaluje přírodě? Touha po syntetické stravě je dalším příkladem lidského pohrdání zvířecí přirozeností. Jsme směsí zvířete a ducha a popřít jednu stránku naší přirozenosti znamená posílit tu druhou.“

„Lidé z doby kamenné používali stejný argument, troufám si říci, vůči komukoli, kdo začal jídlo vařit. Ale my žijeme v buzzardiovském vesmíru a musíme přemýšlet podle toho. Pochop, strýčku, že jsme zašli příliš daleko, než abychom se mohli dál hádat o tom, co je ‚přirozené‘ a co není.“

„A proč jsi tedy znechucen tím, že jím ‚kusy zvířete‘?“

„Protože je to v podstatě – ano, je to pouze nechutné.“

„Měl bys raději jít, Aylmere. Musím předat ty dva cizí tvory do vivisektorů. Přeji ti to nejlepší.“

„Hlavu vzhůru, strýčku, přivezeme ti mnohem víc materiálu k experimentování.“ A s tímto ohleduplným slovem povzbuzení nacpal Ainson dokumenty do kapsy, pokynul na pozdrav a odešel.

Desátá kapitola

Při zrychleném časovém záznamu pohledu z vesmíru mohla být Země a její národy považovány za jeden organismus. Občas by měl tento organismus křeče. Pohybující se jako mikroby v tepnách, sklouzávaly by lidské skvrny k dopravním proudům a sbíhaly by se v různých bodech na zeměkouli, dokud by tyto body nezačaly vypadat jako boláky na pokožce zeměkoule.

Zánět by se rozrůstal a zdál by se být pouze nakaženým místem, dokud by nenastala změna. Ty skvrny by se stáhly k centrálnímu objektu a vytvářely by zdání uspořádanosti. Tento ústřední objekt by vyčníval jako puchýřek, jako bouřlivá hlava infekce. Pak by praskl nebo by se zdálo, že praskl, a odletěl by ven. Jako by tím byl uvolněn nějaký nesnesitelný tlak a lidé, kteří kosmickým pozorovatelům připomínali skvrny, by se nyní rozdělili, aby se možná později spojili na jiném místě infekce. Mezitím se vypuštěná kulička hmoty hnala dál a přiměla kosmické oko, aby se odpoutalo od tohoto objektu a věnovalo se své vlastní práci.

Tato zvláštní kulička vypuštěné hmoty nesla název *S.S. Gansas*, který byl na jejích bocích vyryt v berylliovém plášti písmeny vysokými tři yardy. I když jasně zářil v černotě mezi drahami slunečního systému, bylo to jméno pro většinu hypotetických pozorovatelů sotva čitelné. Loď nastoupila svůj TP let.

Transponenciální princip je jeden z těch nápadů, které prosvítaly na okrajích mysli člověka od té doby, kdy jako první vynalezl jazyk k vyjadřování svých přání – a snad i předtím. Skoro určitě předtím, protože nejméně mocný je ten, kdo nejhorlivěji sní o všemohoucnosti. Abychom se vyjádřili sémanticky, transponenciální let se ukazuje jako pravý opak cestování. Způsobuje to, že loď stojí v klidu a vesmír se pohybuje žádaným směrem.

Snad to bylo vysvětleno mnohem přesněji doktorem Chosissy v jeho přednášce Světový pokrok v roce 2033, když řekl: „Jakkoli překvapivé se to může zdát těm z nás, kteří byli zasvěceni do příjemné jistoty Einsteinovy fyziky, ukazuje se, že vesmír je proměnlivým faktorem v nových buzzardiovských souvislostech. Vzdálenost prý může být zrušena. My si nakonec uvědomujeme, že vzdálenost je pouze matematickým pojmem, který v buzzardiovském vesmíru ve skutečnosti neexistuje. Během TP letu už nebude možné říci, že vesmír obklopuje hvězdnou loď. Přesněji bychom měli říci, že hvězdná loď obklopuje vesmír.“ Starobylé sny o síle byly skutečněny a hora poslušně přišla k Mohamedovi.

Hank Quilter si vyměňoval veselé příběhy z poslední dovolené s novými kamarády z lodi, aniž by si byl vědom nespravedlivé výhody, kterou ve vesmíru měl.

„Ty máš určitě zpropadené štěstí, Hanku,“ řekl muž, jehož neustále sladký úšklebek mu získal jméno Honeybunch. „Skutečně ti tu dívku závidím, i když si myslím, že sis polovinu těch příběhů o ní vymyslel.“

„Jestli mi nevěříš, tak tě budu mlátit tak dlouho, dokud neuvěříš,“ řekl Quilter.

„Pravda násilím!“ vykřikl někdo se smíchem.

„Ukaž mi lepší způsob,“ řekl Quilter a na oplátku se zamračil. Protože to, co jim vyprávěl, obsahovalo velmi málo nadsázky, ani mu moc nevadilo, že o jeho slovech pochybovali. Kdyby jim byl lhal, byla by to jiná věc.

„Řeknu vám o jiné komické věci, která se mi stala. Den předtím, než jsem přišel na loď, jsem dostal dopis od jednoho chláпка, který se mnou byl na *Mariestopes*, dost příjemný chlap jménem Walthamstone, původem Brit. Během první noci na Zemi se opil a vloupal do nějakého domu. Poldové ho přitom chytli a poslali do vězení. Způsob, jakým to udělal, vypadá na to, že byl v té době trochu psychicky narušený. V base se nějakým způsobem seznámil s jedním homoušem a ten udělal z Walthamstona taky homosexuála. Když byli propuštěni, odešel Wal žít s touhle královnou do Ghettoville. Teď se zdá, že se vzali!“

Quilter při tom pomyšlení vyprskl smíchy.

Jeden vousatý mladík, který dosud nepromluvil, jménem Samuel Melmoth, řekl klidně: „To se mi nezdá moc komické. Všichni potřebujeme nějakou lásku, to konečně dokazují i tvoje předešlé příběhy. Myslím si, že si tvůj přítel zasluhuje politování.“

Quilter se přestal smát a podíval se na Melmotha. Otřel si rukou ústa.

„Co se mi to snažíš nabulíkovat, Macu? Jenom se směju výstředním věcem, které se staly různým lidem.

Proč by si měl Wally zasloužit tvůj zatracenej soucit? Měl svobodně na vybranou, ne? Mohl dělat to, co chtěl, když se dostal z basy, že jo?“

Melmoth začal vypadat stejně tvrdohlavě a zarmouceně jako jeho otec, který vlastnil jiné jméno.

„Ale řekl jsi, že byl sveden.“

„Nojo, dobře, tak ho svedli. Teď mi teda řekni, jestli my všichni nejsme tu a tam svádění tím či oním způsobem. To je tehdy, když porušíme své zásady, že jo? Ale kdybychom byli zásadovější, tak bychom na to nepřistoupili, že jo? To, co se stalo Walovi, je jeho osobní věc.“

„Ale kdyby byl měl nějaké přátele –“

„To nemá co dělat s přáteli nebo svůdci nebo nepřáteli nebo něčím jiným. Je to tak, jak říkám. Je to Walova osobní věc. Všechno, co se nám stane, je naše osobní zodpovědnost.“

„To je fůra nesmyslů,“ protestoval Honeybunch.

„Vy jste všichni pitomci, ale to je váš problém,“ řekl Quilter.

„Honeybunch má pravdu,“ řekl Melmoth. „Všichni přicházíme na svět s tolika potížemi, že bychom je mohli řešit celý život.“

„Podívej, kamaráde, zaprvé se tě na tvé mínění nikdo neptal. Tak si mluv za sebe,“ řekl Quilter.

„Mluvím.“

„Dobrá, zadrhé se laskavě kvůli mně krot', když otevřeš hubu. Nesu si svůj kříž na svém hřbetě a kromě toho si myslím, že člověk má svobodnou vůli. Dělán, co chci dělat, jasný?“

V ten okamžik se začal probouzet k životu tlampač: „Pozor. Prosíme, aby se Hank Quilter, skupina číslo 307, Hank Quilter, skupina číslo 307, dostavil do kanceláře letového poradce na

radarovou palubu, do kanceláře letového poradce na radarovou palubu. Konec.“

S bručením se Quilter zvedl, aby uposlechl příkazu.

~ ~ ~

Letový poradce Bryant Lattimore neměl rád svou kancelář na radarové palubě. Byla vybavena v moderním tzv. ur-organickém stylu, se stěnami, podlahou a stropem, které zdobily vzory basreliéfových plastik v různých odstínech. Vzor představoval povrchové krystaly kysličníku molybdenu v 75 000 násobném zvětšení. Byl proveden v souladu s buzzardiovským vesmírem.

Letový poradce Bryant Lattimore měl ale opravdu rád svou práci.

Když se ozvalo zaklepání na dveře a Hank Quilter vstoupil, pokynul mu Lattimore přívětivě, aby se posadil.

„Quiltere, vy víte, proč se vydáváme do vesmíru. Máme v úmyslu odhalit domovskou planetu cizích tvorů, kteří, jak vím, jsou s oblibou nazýváni nosatci. Mým zvláštním úkolem je předem formulovat některé možnosti postupu, které můžeme použít, až objevíme tuto planetu. Ted' jsem náhodou prošel seznam posádky a narazil jsem na vaše jméno. Byl jste na *Mariestopes*, když byla objevena ta první skupina nosatců, že?“

„Sire, byl jsem v Průzkumném sboru. Jsem jedním z mužů, kteří vlastně na ty netvory narazili. Zastřelil jsem tři nebo čtyři, když mne napadli. Pochopte –“

„To je velmi zajímavé, Quiltere, ale nemohl byste mluvit pomaleji?“

Quilter vyprávěl událost přesně a podrobně, zatímco Lattimore poslouchal a upřeně se díval na molybdenové krystaly, ve kterých byl uvězněn. Příkyvoval a občas se dloubal v nosních dírkách.

„Jste si jist tím, že na vás ti netvoři zaútočili?“ zeptal se a odložil brýle, aby se upřeně zahleděl na Quiltera.

Quilter zaváhal, změřil si Lattimora a rozhodl se pro pravdu tak, jak ji viděl.

„Řekněme, že přicházeli směrem k nám, sire. Tak jsme to do nich bez řečí napálili. Na nějaké porady nebyl čas.“

Lattimore se usmál a odložil brýle.

Když propustil Quiltera, zazvonil a vstoupila Hilary Warhoonová. Vypadala elegantně v mužském obleku se zářivě růžovými klopami; záblesk v jejích očích prozrazoval, že ji stále ještě těší, že směla vyrazit do buzzardiovského vesmíru.

„Řekl Quilter něco zajímavého?“ zeptala se a posadila se ke stolu vedle Lattimora.

„Pouze bezděky. Opakoval zprávy vysílané rozhlasem a jeho názor je postojem civilizovaného člověka: že nevíme mnoho o těch „nosatcích“, jak je nazývá, a že jim poskytujeme výhodu, když připouštíme, že by mohli být inteligentní, dokud nepřijdeme na to, zda jsou „oslavovaná prasata“ nebo ne. A kromě toho ví, že tyhle stvůry jsou divoká zvířata a mají být stříleny jako divoáci, a on je také jako divokou zastřelil. Víte, i když se ukáže, že jim to výborně myslí, bude náš vztah k nim zatraceně komplikovaný.“

„Ano. Protože pokud jim to opravdu myslí, bude jejich způsob myšlení znatelně odlišný od našeho.“

„A nejen to. Filozofové, kteří žijí v blátě, neudělají na Zemi díru do světa, a masy byly vždy víc ovlivňovány blátem než filozofy.“

„Naštěstí to, co si myslí masy, nás tady neovlivní.“

„Myslíte? Kruci, vy jste kosmoeklektička, Hilary, ale já jsem už byl předtím na TP letu a znám zvláštní psychologická pravidla na palubě izolované kosmické lodi. Podobá se to přeneseně verzi Kiplingovy ‚Cesty do Mandalaje‘ ... Jak to jen je? ‚Pošlete mě někam na východ Suez, kde to nejlepší je tím nejhorším, kde neplatí Desatero přikázání...‘ To nejlepší se velmi podobá tomu nejhoršímu, když vystoupíte na planetu jiného slunce, Hilary. A vy to cítíte – ano, je to určitý druh nezodpovědnosti – vy pocítíte, že si můžete dělat, cokoli chcete, protože nikdo na Zemi vás za to nebude soudit. Neboť zároveň ‚právě to, co máte ráda‘, je přirozeně součástí toho, co by rády dělaly masy na Zemi, kdyby ovšem směly.“

Paní Warhoonová poklepávala čtyřmi pružnými prsty na stůl.

„Vy z toho děláte ponurou záležitost.“

„Krucí, iracionální cesty člověka jsou neblahé. Nemyslete si, že zevšeobecnují. Poznal jsem, že tato nálada přichází na člověka až příliš často. Snad to bylo to, co Ainson rozluštil. A já to sám v sobě také cítím.“

„Ted' se obávám, že nechápu, co myslíte.“

„Netvařte se tak uraženě. Já dokážu vycítit, že ten váš Quilter se opravdu vyžíval ve střelení našich neohrabaných přátel. Vzrušení z lovu! Kdybych viděl jejich stádo, jak chroupe na pastvinách trávu, nic by mi nepřekáželo, abych je zastřelil.“

Hlas paní Warhoonové znatelně ochladl.

„Co máte v úmyslu udělat, jestli najdeme domovskou planetu ETA?“

„Vy víte, co chci dělat. Jednat podle logiky a rozumu. Tato výprava je tu z obchodních důvodů a ne pro zábavu. Ale jsem si vědom toho, že moje druhé já říká: Lattimore, tihle tvorové nepocítují bolest. Jak něco může mít ducha nebo duši nebo být inteligentní nebo uznávat nepředstavitelnou hodnotu Byronových básní nebo Borodinovy Bohatýrské symfonie, když netrpí? A v duchu si říkám: ať to má jakékoli nadání, pokud to nezná bolest, potom je to navždy za prahem mého chápání.“

„Ale to je právě ta výzva, to je to, proč se musíme snažit pochopit, že –“ Vypadala se svými sevřenými pěstmi atraktivně.

„O tom všem vím. Ale vy ke mně promlouváte hlasem intelektu,“ řekl Lattimore a pohodlně se opřel. Bylo potěšením trefovat se do Hilary z pozice muže. „Slyším také součást Quilterova hlasu *vox populi*, výkřik nejen ze srdce, ale i z nitra. Ten říká, že ať mají jakýkoli talent, jsou tyto stvůry méně než buvoli nebo zebry nebo tygři a primitivní nutkání zabíjet mi stoupá do žil stejně jako Quilterovi a já je pak chci *střílet*.“

Jejích osm rubínově nalakovaných prstů zabubnovalo na stolní desku, ale podařilo se jí podívat se mu do tváře a zasmát se.

„Hrajete intelektuální hru sám se sebou, Bryante. Jsem si jista, že dokonce i podlý Quilter se za své činy omluvil. Dokonce se od té doby cítí vinen za své jednání. Vy, který jste mnohem inteligentnější, si můžete vinu vychutnat předem, a tak se sám kontrolovat.“

„Na východ od Suezů je inteligentní muž schopen pro sebe nalézt více omluv, než dovede kretén.“

Umírnil se, když uviděl znepokojení na její tváři.

„Jak říkáte, snad hraji hru sám se sebou. Nebo s vámi.“

Položil ruku na konečky jejích prstů tak opatrně, jako by byly molybdenovými krystalky. Odtáhla je.

„Přeji si, abychom změnili téma, Bryante. Mám návrh, který, jak doufám, může přinést výsledky. Myslíte si, že bych mohla od vás dostat nějakého dobrovolníka?“

„Na co?“

„Aby byl vysazen na neznámou planetu.“

~ ~ ~

Zatím na neznámé planetě nazývané Země se nacházel třetí Občan, jménem Blug Lugug, ve strašném duševním zmatku. Byl připoután k lavici řadou pevných pásů z plachtoviny, které obepínaly to, co zůstávalo z jeho těla. Množství drátů a kabelů vybíhalo ze strojů, které stály tiše nebo vydávaly klokotavý zvuk na jedné straně místnosti a přecházely do jeho těla nebo do jeho různých otvorů. Speciálně kabel, který vybíhal z jednoho nástroje a končil u muže v bílém oděvu, mu působil nevysvětlitelné potíže. Když muž pohnul pákou, v mozku třetího Světoobčana se stalo něco nesmyslného. Tato nesmyslná věc byla mnohem horší než cokoli, o čem Občan věděl, že existuje. Teď pochopil, jakou pravdu měl Posvátný Světoobčan, když použil termínu *zlý*, aby popsal tyto Tenkonožce. Tady to bylo *zlé* *zlé*. Tyčilo se to před ním pevně a silně a hygienicky a užíralo to jeho inteligenci kus po kuse.

To nesmyslné něco opět přišlo. Otevřela se propast, kde něco rostlo, něco potěšitelného, vzpomínky nebo naděje, kdo ví, ale něco, co nemůže být nahrazeno.

Hovořil jeden z Tenkonožců. Prerývaně nápodoboval Občan to, co bylo řečeno: „Anitamžádnáreakce. Onnemá – žádnoubolestivoureakci – vcelémsvémtěle!“

Stále lpěl na názoru, že když si uvědomí, že může imitovat jejich řeč, budou natolik inteligentní, že přestanou dělat věci, které dělají. Ať dělali cokoli, bránili mu vstoupit do mršinného stavu. Právě odstranili dvě jeho končetiny pilou – z koutku svých zahnojených očí pozoroval nádobu, ve které byly umístěny – a protože zde nebyly žádné ammpové stromy, byla možnost pokračování cyklů bytí vzdálená. Byl postaven tvář v tvář nicotě.

Vykřikoval imitaci jejich slov, ale protože zapomněl na omezení jejich sluchu, křičel vysoko v horním hlasovém pásmu. Zvuky vycházely překroucené. Jeho ockpu otvory byly ucpány nástroji drobnými jako pijavice.

Potřeboval útěchu od Posvátného Světoobčana, uctívaného otce – matky. Ale Světoobčan odešel, bezpochyby k tomu samému rozčleňování. Grorgové odešli. Zachytil jejich většinou nadzvukové výkřiky, které mu odpovídaly nářkem ze vzdálené části prostoru. Pak v něm propuklo opět něco nesmyslného, takže už je nemohl děle slyšet – ale co to bylo, že byl schopen... byl schopen čeho? Něco jiného odešlo.

Na pokraji závratí viděl, že se k postavám v bílém přidala nová postava. Domníval se, že tu postavu poznal. To byla – nebo se velmi podobala – postavě, která před krátkou dobou předváděla rituál s hnojem.

Ted' ta postava něco vykřikla a přes vzrůstající závrať se snažil Občan vykřiknout totéž, aby ukázal, že ho poznal: „Jánemohusnéstdivatsenatocodělášjetoněcocobynemělobýtděláno!“

Ale Tenkonožec, i kdyby to byl tentýž, mu nedal žádné znamení. Pokryl si přední část horní hlavy rukama a rychle opustil místnost, skoro jako by –

To něco nesmyslného opět přišlo a všechny bílé postavy chtivě hleděly na své přístroje.

~ ~ ~

Ředitel Exozoo ležel na své terapeutické podušce a násoskou srkal směs glukózy a vody. Hovořil s mladým mužem, nyní členem Průzkumného sboru s diplomem průzkumníka, který kdysi pod ním pracoval v zoo. Gussie Phipps, který přiletěl z Macaa, ho utěšoval.

„Nejste tak odolný, jak jste býval, Sire Mihaly. Měl byste přejít na syntetickou stravu, byla by pro vás lepší. Kolik vivisekcí jste prováděl osobně?“

„Vím, vím, nemusíte mi to připomínat. Otřásl mnou pouze pohled na zvláštního ubohého netvora na operačním stole, kterého pomalu rozsekávali na kousky a on nepocíťoval nic takového jako bolest a strach.“

„To by mělo snad být lepší než horší?“

„Proboha, vím, že by mělo! Ale bylo to tak zatraceně *nesnesitelné*. Na okamžik jsem měl strašný dojem, že zažívám pohled na to, jak bude člověk zacházet s každým inteligentním protějškem, se kterým se kdy setká.“ Bezmocně rozhodil rukama. „Nebo si snad myslím, že jsem pod vědeckou etiketou vivisekčního stolu zaslechl divoké bubny starověkého člověka, který do nich tluč jako šílenec a svolává ostatní k obřadu krvavého obětování. K čemu je člověk, Gussie?“

„Takový výbuch pesimismu se k vám nehodí. Kráčíme pryč od bahna, od pravěkého slizu, pryč od zvířat, směrem k duchu. Máme před sebou dlouhou cestu, ale –“

„Ano, to je odpověď, kterou jsem často používal. Nesmíme být teď přejemnější, protože citlivější budeme v určitou nespecifikovanou dobu v budoucnosti. Ale je to pravda? Neměli bychom pobývat v blátě? Nebylo by to tam dole zdravější a rozumnější? A neomlouváme se jen sami sobě za své chování, jak jsme to vždy dělali? Uvědomte si, kolik primitivních obřadů ještě zastíráme chatrnou přetvárkou: vivisekce, manželství, kosmetika, lov, války, obřizka – ne, nechci již o tom přemýšlet. Když uděláme pokrok, je to velmi nesprávným směrem; jako je třeba obliba syntetické stravy, která inspirovala dietní šílení a strach ze vzniku trombózy v minulém století. Je na čase, abych odešel do penze, Gussie, a utekl pryč, i když nejsem příliš starý, a odešel do země s milosrdnějším podnebím, kde svítí slunce. Vždycky jsem věřil, že množství myšlenek, které procházejí vnitřkem lidské hlavy, je v nepřímém poměru k množství slunce, které na ni svítí.“

Cvakla klika.

„Nikoho nečekám,“ řekl Pasztor s prudkostí, kterou projevoval jen zřídka.

„Podívejte se, kdo to je, Gussie, a vyžeňte ho, protože od vás chci slyšet všechno o Macau.“

Phipps zmizel a vrátil se s plačící Enid Ainsonovou.

Pasztor zlostně ťukal a vrtěl koncem násosky v glukóze, trochu se nadzvedl a spustil nohu z relaxační podložky.

„Mihaly, Bruce!“ vykřikla Enid. „Bruce zmizel. Určitě se utopil. Ach, Mihaly, s ním vždycky byly potíže! Co mám udělat?“

„Kdy jsi ho viděla naposled?“

„Nemohl snést tu hanbu, že se nedostal na *Gansas*. Vím, že se utopil. Často tím vyhrožoval.“

„Kdys ho viděla naposled, Enid?“

„Co mám dělat? Musím dát vědět ubohému Aylmerovi!“

Pasztor se vyhrabal z podušky. Uchopil Phippsův loket a natáhl se k technovizi.

„Budeme si muset povídat o Macau někdy jindy, Gussie,“ řekl.

Vyrozuměl technovizí policii, zatímco Enid za ním usedavě plakala.

~ ~ ~

Bruce Ainson se už nacházel v pěkné vzdálenosti z dosahu policie Země.

Den poté, co byla vypuštěna do vesmíru *Gansas*, začal jiný let, kterému se ovšem dostalo mnohem menší pozornosti. Když odstartovala z malé operační šachty na východním pobřeží Anglie, pustila se systémová loď na dlouhou trasu přes ekliptiku. Systémové lodi byly odlišný druh vesmírných lodí. Nenesly žádný TP pohon. Byly zásobeny iontovým palivem a cestou spotřebovaly většinu svého objemu. Vyráběly se pouze pro potřeby v solárním systému a většina z těch, které opustily Británii, byly vojenskými letouny.

I.S. Brunner nebyl výjimkou. Byla to vojenská dopravní loď, nacpaná posilami pro anglo-brazílskou válku na Charonu. Mezi těmito posilami se nacházel letitý B. Ainson, trpící pocitem nedůležitosti. Byl veden jako úředník.

Objemný psanec sluneční rodiny, Charon, který byl vojákům všeobecně znám jako Promrzlá planeta, byl odhalen teleskopem Lunární observatoře Wilkins-Pressman asi dvě desetiletí předtím, než tuto planetu navštívil člověk. První expedice na Charon, (ve které byl skvělý mladý maďarský dramatik a biolog Mihaly Pasztor), odhalila, že je tenhle cvalík otcem všech biliárových koulí. Je to glóbus o průměru tři tisíce mil (3007,558 mil podle posledního vydání brazilské *Vojenské příručky*, 3009.657 mil podle britského

ekvivalentu). Tato koule byla jednotvárná, její povrch byl hladký jako tkanina, bílé barvy, kluzký a většinou bez chemických vlastností. Byl tvrdý, ale ne extrémně. Mohl být navrtán pomocí vysokorychlostních vrtaček.

Tvrdit, že Charon neměl atmosféru, by bylo nepřesné. Ten hladký bílý povrch byl atmosféra, mrznoucí po dlouhé a nevýslovně zdoluhavé věky, během kterých Charon, cestující márnice bez užitečných koster, kutálel svůj objem drahou nebeských těles a jen shodou okolností se mohlo zdát, že je spojen s hvězdou první velikosti Sol. Když byla atmosféra prozkoumána a analyzována, zjistilo se, že se skládá ze směsi netečných plynů, která se nedala v laboratořích na Zemi vyrobit. Někde pod tímto povrchem, jak ukázaly seismografické zprávy, byla skutečná planeta Charon: skalnaté srdce bez tepu o průměru dva tisíce mil.

Promrzlá planeta byla ideálním místem, na kterém se mohly vést války.

Přes svůj znamenitý účinek na obchod mají války zhoubný účinek na lidské tělo. Tak se staly během druhého desetiletí dvacátého prvního století kodifikovanými, regulovanými a posuzovanými mnohem spíše jako nějaká zvláštní dovednost s vlastními zákonitostmi, asi jako baseball nebo soudní proces. Protože byla Země velmi zaplněna, byly války vyhoštěny na Charon. Tam byla zeměkoule vyznačena ohromnými čarami zeměpisné šířky a délky jako nebeská šachovnice.

Země nebyla v žádném případě naladěna mírově.

V důsledku toho existovaly průběžně seznamy čekajících na cestu na Charon, seznamy, které obsahovaly převážně válečtivé národy, které si přály předem objednat oblasti kolem rovníku, kde bylo trochu lepší světlo k boji. Anglo-brazilská válka obsadila Sektory 159-260 sousedící se současnou oblastí javánsko-guinejského konfliktu a táhla se od roku 1999. Byla nazývána Poklidným konfliktem.

Existovalo mnoho pravidel Poklidného konfliktu. Například byly přesně určeny ničivé zbraně. A určité vysoce kvalifikované sociální vrstvy, které mohly znamenat pro svou stranu nespravedlivé výhody, byly na Charonu zakázány. Pokuty za porušení těchto pravidel byly

vysoké. A přes všechna opatření, která byla nařízena, byly počty obětí mezi bojovníky také velmi vysoké.

V důsledku toho bylo na Charonu zapotřebí mladých Angličanů, takříkajíc žádné odkvetlé a dýchavičné stáří. Bruce Ainson využil výhodně tento fakt a zapsal se jako muž bez sociálního zázemí, aby tiše zmizel z očí veřejnosti. Před jedním stoletím by se byl asi přidal k Cizinecké legii.

Když ho nesla dopravní loď poháněná ionty přes deset světelných hodin, které oddělovaly Zemi a Charon, mohl by, kdyby o ní věděl, uvažovat s pohrdáním o poznámce Sira Mihaly Pasztora, že množství myšlenek v hlavě člověka jev nepřímé úměře k množství slunce, které na ni dopadá. Mohl by tak uvažovat, kdyby ovšem *Brunner* umožnil nějaké úvahy mužům napěchovaným mezi jeho zádí a předí. A tak Ainson vyšel s ostatními na Promrzlou planetu.

Jedenáctá kapitola

Jedním ze způsobů – kdybyste byl intelektuálem – jak dokázat, že nejste intelektuálem, by bylo procházet se nahoru a dolů po radarové palubě s rukávy nedbale vyhrnutými k lokti. Vložil byste si velký, nový a lehký meskalin mezi rty a procházel byste se a srdečně se smál svým vlastním vtipům nebo vtipům vašich společníků. Tak by mohli muži z posádky, kteří se sem přišli podívat na vesmír, pochopit, že jste člověkem.

Výjimkou z tohoto pravidla, jak se domníval Lattimore, byl jeho nynější společník Marcel Gleet, druhý navigační důstojník. Bylo by obrovskou chybou, skoro společenským prohřeškem, kdyby se člověk zasmál něčemu, co řekl Gleet.

Gleet se oženil s vážností a tohle manželství se podobalo pohřbu.

„Zdá se dost pravděpodobné,“ řekl, „že hvězdokupa se souřadnicemi, o kterých jsem se právě zmínil, může být domovem našeho cizího druhu. Ve skupině existuje šest hvězd, které mají mezi sebou nějakých patnáct orbitálních planet. Při poslední hlídce jsem mluvil s Mellorem z Geocredu a on usuzuje, že šest jich je zřejmě zemského typu.“

Lattimore se domníval, že by se tomu člověk zasmát nemohl, ačkoli na palubě bylo několik členů, kterým to přišlo k smíchu, zvláště v souvislosti s výzvou paní Warhoonové, nápadně připíchnuté na hlavní zpravodajské desce.

„Protože všech těch šest těles zemského typu,“ pokračoval Gleet, „se nachází v rozmezí dvou až tří světelných let od Clementiny, zdá se, že společně tvoří vhodnou oblast, a my v ní zamýšlíme provést náš výzkum. Další výhodou je, že těch šest těles se nachází v rozmezí pouhých světelných dní od sebe, což by byla obrovská pomoc, s ohledem na letovou pohotovost.“

Bylo slyšet souhlasné pochichnutí.

Gleet pokračoval ve výkladu, ale úder hodin mu připomněl důvod, proč vlastně přišel nahoru na palubu. Odkráčel k navigačnímu prostoru. Lattimore se obrátil k jednomu z hlubokých oválných otvorů a zatímco poslouchal poznámky tří mužů, stojících ve skupince za ním, hleděl z trupu lodi ven.

„Příspěvek k budoucnosti lidstva!“ To tak miluju!“ vykřikl jeden z nich při čtení zpráv.

„Ano, ale všimni si, že po apelu na tvoji lepší přirozenost se sami chrání tím, že ti nabízejí životní penzi,“ řekl jeden z jeho společníků.

„To by musela být pěkně velická hromada peněz, abych se nechal vysadit na cizí planetě na pět let,“ řekl třetí.

„Já bych na tebe taky přispěl, už jen proto, abych se tě zbavil,“ chechtal se první.

Lattimore na jeho hanlivý výrok přikývl, protože starý způsob škádlení urážkou probíhal předpokládaným směrem. Často se divil způsobu slovního napadání, které přecházelo v žert. Bezpochyby se takhle neškodně ventilovala nenávist vůči kamarádům. Co by to mohlo být jiného? Nijak jej neznepokojovaly poznámky, které následovaly po výzvě paní Warhoonové. Její výzva mohla být přijata chladně či lhostejně, ale on se domníval, že to byl dobrý nápad; na palubě byli muži různých povah, a proto by mohl případně i přinést plody.

Upřeně hleděl na vesmír, který nyní *Gansas* obklopovala buzzardiovským způsobem. Proti černotě zářilo množství důvěrně známých, jakoby chlupatých nebo roztřepených světelných čar. Bylo to jako pohled opilé mouchy na hřeben, postrádalo to ostrost a vyjadřovalo to výsměch optickému nervu.

Ale jak prohlašovali vědci, nebyl optický nerv přizpůsoben realitě. Protože pravdivá povaha vesmíru mohla být vystižena pouze transponenciálními rovnicemi, vyplývalo z toho, že ochmýřená mřížka, (která přinutila člověka cítit a přemýšlet o vesmíru jako o menším koryši s kosticí modré velryby šklebící se na člověka), byla tím, jak hvězdy „skutečně“ vypadaly. Lattimore se zamyslil:

„Platóně, teď bys měl žít!“ Odvrátil se od otvoru a pokusil se myslet na jídlo.

Mysli si, co chceš, ale pro uzavření příměří mezi člověkem a vesmírem nebylo nad dobré syntetické dušené maso.

~ ~ ~

„Ale Mihaly,“ řekla Enid Ainsonová. „Mihaly, po léta, vlastně od té doby, co nás Bruce seznámil, jsem si myslela, že mě tajně miluješ. Myslím tím způsob, jakým ses na mne díval. A když jsi souhlasil, že budeš Aylmerovým kmotrem, přivedl jsi mě na myšlenku...“ Spráskla ruce. „A ty ses jenom bavil...“

Čelil útokům jejího afektu jako útes čelí vlnobití.

„Asi jsem k dámám přirozeně rytířský, Enid, ale ty jsi se do toho příliš vžila. Nemohu dělat nic jiného, než ti hluboce poděkovat za tvůj lichotivý návrh, ale ve skutečnosti...“

Náhle pohodila hlavou.

Ukousla si už dost z jablka ponížení; bylo na čase, aby dala zlosti jiný směr. Velitelsky na něho mávla rukou.

„Nemusíš už nic říkat. Jen bys měl vědět, že myšlenka na tebe a tvoji domnělou lásku mě udržovala při zdravém rozumu v posledních několika nemožných letech. Často jsem si bláhově představovala, že pouze tvé přátelství s Brucem tě ode mne odvádělo!“

„Jsem si jist, že přeháníš –“

„Ted' mluvím já! Ted' chápu, že celá tvá afektovanost a šarm, celé to předstírané maďarské osobní kouzlo, které jsi si přivlastnil, neznamena nic. Stojíš na chybné straně, Mihaly, jsi romantik, který nemá rád romance, člověk, který má sice rád ženy, ale bojí se jich. Loučím se s tebou, Mihaly, a proklínám tě! Kvůli tobě jsem ztratila manžela i syna.“

Dveře za ní práskly.

Jejich rozhovor probíhal v přijímací hale. Mihaly si položil ruce na hořící tváře. Třásl se. Odvrátil oči od svého obrazu v zrcadle.

Hrozné na celé věci bylo, že aniž by měl fyzicky o Enid ten nejmenší zájem, obdivoval její duši, a protože věděl, že za ní stojí velmi komplikovaný člověk Bruce, povzbuzoval ji vskutku vřelými pohledy a příležitostnými stisky ruky, čistě proto, aby jí dal vědět, že existuje někdo, kdo je schopen ocenit její ctnosti. Varuj se, varuj se soucitu!

„Miláčku, už odešla?“

Uslyšel jemně vyzývavý hlas své manželky z obývacího pokoje. Nepochybně tajně poslouchala za dveřmi Enidin výstup. Ne příliš nadšeně se chystal vyslechnout, co k tomu chce říci. Nebylo pochyb, že okouzlující Ah Chi, která se vrátila z umělecké dovolené v Perském zálivu nebo kde to vlastně byla, bude chtít vědět o incidentu všechny podrobnosti.

~ ~ ~

Byl to pouhý okamžik, po který se Bryant Lattimore cítil jako mrňavý korýš překvapením, že paní Warhoonová opravdu získala dobrovolníka. V jeho molybdenově-krystalové zóně jí ten objev málem utrhł srdce. Lattimore rychle využil příležitosti a uchopil ji za buclatou paži.

„Teď se uklidni, Hilary! Nemám rád, když vidím hezkou kosmoeklektičku rozrušenou. Když jsi chtěla dobrovolníka, tak tady ho máš. Tak si s ním porad!“

Paní Warhoonová se uvolnila, vzrušení se nezbavila. Jací hrubiáni jsou ti muži? Samo nebe ví, jak bude vypadat tenhle, až se dostane, obrazně, na východ od Suez, až přistanou na planetě ETA. Dobrá, alespoň ona sama se mohla bránit. Vždycky mohla ještě couvnout.

„Ten dobrovolník je dost zvláštní, pane Lattimore. Říká vám něco jméno Samuel Melmoth?“

„Vůbec nic. Ne, počkejte! Proboha! To je Ainsonův syn! Jste si jista, že *on* je tím dobrovolníkem?“

„Podařilo se mu stát se dost neoblíbeným mezi kolegy, a proto se mezi nimi necítí zrovna dobře. Jeho přítel jménem Quilter mu nadělal monokly pod očima.“

„Zase Quilter? Pravděpodobně je tam vůdčí osobností. Musím si o něm promluvit s kapitánem.“

„Ráda bych, abyste přišel a stál při mně, až budu instruovat mladého Ainsona – jestli nemáte moc práce.“

„Hilary, při vás budu stát kdykoli.“

Ur – organický styl (jako všechna umělecky pohyblivá označení byl název nepřesný až k bezvýznamnosti) spáchal značné hrůzy v

kanceláři paní Warhoonové. Ona a Lattimore žili jakoby uprostřed srdce. Pod 200 000 násobným zvětšením ubíhala vláknitá tkáň a uzlila se do základního vzorku přes strop a podlahu i zdi. Uprostřed toho, osaměle, se zelenou modřinou kolem oka a zmatenou hlavou, seděl osaměle Aylmer Ainson s obličejem obráceným proti galaxii zbrzděného srdečního svalů. Vstal, když paní Warhoonová a Lattimore vstoupili.

Ubohý malý ďábel, pomyslel si Lattimore. Ta dáma je v pěkné kaši, pokud to bylo něco tak jednoduchého jako modřina pod okem, co vede toho chlapce k tomu, že se chce nechat vysadit na cizí planetu. Celý jeho příběh a příběh jeho rodičů a také příběh jejich rodičů a do minulosti až k těm prvním podvedeným ňoumům, kteří se rozhodli, že zvířecí život pro ně není dost dobrý – všechno směřovalo k jeho dnešnímu jednání. Modřina pod okem je toho přesvědčivým důkazem. A kdo by to mohl posoudit, kdo by mohl být bohem malinkým jako moucha a usoudit, že ten přesvědčivý důkaz je náhodný? Snad to ubohé dítě muselo vyprovokovat útok, aby se ujistilo, že vnější svět je agresorem.

Někde, pomyslel si Lattimore (se sebeuspokojením i znepokojením) to výchova vzala za špatný konec, neboť já bych došel ke stejnému závěru o chování toho chlapce jako ten vypráskaný nadutec.

„Posaďte se, pane Melmothe,“ řekla paní Warhoonová příjemným hlasem, který Lattimora rozčiloval. „To je letový poradce pan Lattimore. Jako takový rozumí komunikativním problémům, se kterými se budete nyní setkávat, a může vám v těchto věcech poradit.“

„Těší mě, pane,“ řekl mladý Ainson s úsměvem kolem oteklého oka.

„Zaprvé, širší program,“ řekla paní Warhoonová a vyslovila tu frázi velice sebevědomě, „vás teď uvede, jak se říká, do obrazu. Když uskutečníme TP let, ocitneme se v souhvězdí, které obsahuje alespoň patnáct planet, ze kterých šest, jak usuzují podle technovizuálního pozorování, prováděného *Mariestopes*, (ovšem pouze z dálky) má atmosféru zemského typu. Naši tvorové, jak již víte, byli nalezeni vedle vesmírného korábu. Zda patřil jim nebo

jejich spojencům, zjistíme, jak doufáme, brzy. Ale pouze za předpokladu, že najdeme vesmírnou loď, vyrobenou v této oblasti. K tomu bychom potřebovali zkontrolovat (a prozkoumat) všechny obydlené planety. To bylo naplánováno předtím, než jsme opustili Zemi, a měli jsme v úmyslu na první takové planetě umístit observatoř bez personálu. Avšak mezitím mne napadlo něco dalšího. Přemýšleli jsme o tom; kapitán Pestalozzi souhlasil a dovolil můj nápad uskutečnit.

Chtěla bych jednoduše s observatoří vysadit i dobrovolníka. Protože bychom ho mohli vybavit zásobami a syntetickou stravou a domorodci, jak víme podle našich zajatců, nejsou nepřátelští, byl by takový dobrovolník zcela ochráněn před nebezpečím. A vy, jak vidím, jste se rozhodl, že se takovým dobrovolníkem stanete.“

Navzájem se na sebe pousmáli; s pocitem, že na sebe vyzráli, ve svých ne zcela upřímných srdcích.

Jestlipak odhalil, ptal se Lattimore sám sebe, že mu paní Warhoonová lže? Kdo ví, jaké peklo vytváří ti nosatci na své domovské půdě, kdo ví, zda tam neexistuje nějaká životní forma farmáře, který využívá nosatce tak chtivě, jako my na Zemi využíváme vyšlechtěnou rasu dánského prasete? A samozřejmě stará lattimorovská otázka. Kdo ví, jaké peklo si pro sebe vytvoří tenhle moderní svatý Antonín v cizí divočině? Ale všechno zlé je k něčemu dobré.

„A přirozeně dohlédneme na to, abyste byl dobře ozbrojen,“ řekl a byl si vědom pohledu paní Warhoonové, která to považovala za menší podraz.

Stiskla rty a obrátila se zpátky na Ainsona.

„Nyní k tomu, co od vás očekáváme. Očekáváme, že se naučíte komunikovat s cizími tvory.“

„Ale odborníci na Zemi to zvládnout nedokázali. Jak můžete ode mě očekávat –“

„Vyškolíme vás, pane Melmothe. Máme na lodi celých devět dní, než se vydáme na TP let a během této doby se dá mnoho naučit. Na Zemi se mohlo stát, že se pokusili o nemožnou věc; na domovské planetě cizích tvorů bude tato věc mnohem lehčí. Skutečně by měli být cizí tvorové komunikativnější ve vlastním prostředí. Domníváme

se, že snad zázraky Země, velikost našich hvězdných lodí atd. částečně paralyzovaly jejich reakce.

Jak asi víte, měli jsme šest cizích těl, na kterých byly prováděny důkladné pitvy. Naše vzorky byly různého stáří, některé staré a některé mladé. Podle analýz kostní dřevě ETA se domníváme, že mohou dosáhnout stáří několika stovek let. Jejich necitlivost k bolesti tuto teorii podporuje. Pokud je tomu tak, pak by z toho mělo vyplynout, že by měli prodloužené dětství.

Nyní přejdu k dalšímu bodu. Učební doba jakéhokoli druhu se vztahuje k jeho raným dnům, k jeho dětství, a kamkoli v galaxii přijdeme, můžeme očekávat, že toto pravidlo bude platit. Děti na Zemi, které se vlivem nějaké nehody nenaučily žádný jazyk, jsou ve dvanácti nebo třinácti letech příliš staré, než aby se nějaký naučily. To bylo mnohokrát dokázáno na malých dětech, například v Indii, kde o ně bylo pečováno opicemi nebo vlky. Když pak jednou pomine doba dětství, pomine i schopnost daru řeči.

Tak jsem zdůvodnila, pane Melmothe, že jediná doba, kdy by cizí tvorové byli schopni naučit se náš jazyk, by měla být doba jejich mládí. Vaším úkolem bude žít v nejtěsnější blízkosti, jak jen bude možné, jednoho takového cizího tvora – dítěte.

Může se stát, a my to nepopíráme, že se potvrdí nemožnost komunikace s těmi tvory. Ale ten důkaz musí být definitivní. Až vás opustíme, odletíme na průzkum ostatních planet soustavy. Nemí pochyb, že zajmeme skupinu cizích tvorů a odvezeme je na Zem nebo dokonce založíme základnu na jedné z dalších planet, ale to budeme muset rozhodnout podle místních podmínek. Mezitím vy budete mým projektem číslo jedna.“

Aylmer chvíli neříkal nic, protože přemýšlel o všech možnostech, které se mu nabízely. Pouze krátce předtím se hluboce zabýval osobními vztahy k otci, k matce, své dívce a v druhé řadě ke strýci Mihalymu. Teď, kdy byl zázračně volný, existovala vlastně jen jedna otázka, kterou chtěl položit:

„Jak dlouho mě na té planetě necháte?“

„Slibuji vám, že to nebude déle než jeden rok,“ řekla paní Warhoonová a s ulehčením pohlédla na jeho vyjasňující se tvář. Opět se na sebe pousmáli, ačkoliv se oba muži necítili ve své kůži.

„Jaký na vás dělá ten projekt dojem?“ zeptala se s pochopením paní Warhoonová Aylmera Ainsona.

Proboha, řekni jí, že si uvědomuješ, že se ti udělalo nevolno, pomyslel si Lattimore pohrávaje si s metaforou, kterou vymyslel před několika dny. Řekni jí, že si nemůžeš dovolit zaplatit tak vysokou cenu za duševní odpočinek, který potřebuješ. Nebo se na mne obrať o pomoc a já za tebe ztratím slovo.

Chlapec se zadíval na Lattimora, ale v pohledu měl víc hrdosti a vzrušení než prosby.

Fajn, pomyslel si Lattimore, tak byla moje diagnóza zcela chybná. On je víc hrdina než zbabělec. Člověk je odpovědný sám sobě.

„Cítím se vaším pověřením velmi poctěn,“ řekl Aylmer Ainson.

Dvanáctá kapitola

Jako poslušný pejsek zaujal vesmír znovu své obvyklé místo. Už nedovoloval *Gansas*, aby ho obkličovala. Namísto toho sám obepínal velkou loď, která vzápětí dosedla na planetu špičkou ve vzduchu.

Na počest kapitána lodi byla planeta pokřtěna Pestalozzi – ačkoli, jak podotkl navigátor Gleet, existovala mnohem příjemnější jména.

Na Pestalozzi bylo všechno báječné.

Její vzduch obsahoval stejné procento kyslíku jako měla Země a postrádal cokoli, co by mohlo ovlivnit pozemské plíce. Dokonce neobsahoval, a o tom je lékařská sekce ubezpečila, žádné bakterie nebo viry, které by nemohli zdolat, kdyby toto bylo zapotřebí.

Gansas přistála blízko rovníku. Polední teplota nepřesáhla dvacet stupňů celsia a v noci neklesla pod devět stupňů.

Doba axiální obrátky se vhodně shodovala se zemskou a obnášela něco přes dvacet čtyři hodin a devět minut. To znamenalo, že bod na rovníku by se pohyboval rychleji než stejný bod na Zemi, a tak jedinou velkou nevýhodou planety Pestalozzi bylo, že byla světem se značně velkou hmotou.

Po poledním jídle povolil kapitán posádce odpočinek. Většina mužů začala dobrovolně hubnout. Člověk vážící na Zemi devadesát osm liber měl na Pestalozzi na rovníku dvě stě devadesát čtyři liber.

Náhradou za toto trojnásobné ochromení byl objev ETA.

Po celé dva dny, co tady *Gansas* stála, zkoumala vzduch, pozorovala solární emise, půdní radioaktivitu, intenzitu magnetického pole a jiné jevy a vysílala malé sondy. Tyto lety měly průzkumnou funkci, ale počítalo se i s tím, že zmírní kosmofobii.

Honeybunch seděl za řídicím pultem jednoho malého letounu, který se pohyboval podle Lattimorových instrukcí. Lattimore sám byl nesmírně rozrušen, což platilo i o dalším muži posádky, sedícím vedle něho, o Hanku Quilterovi. Oba dva pozorovali okolí a upřeně

hleděli na žlutohnědou pevninu, která se pod nimi vlnila jako bok ohromného cválajícího zvířete...

Zvíře, které se budeme učit krotit a jezdit na něm, pomyslí si Lattimore a pokoušel se analyzovat, proč mu hrud' naplňuje tak divoká radost. To je to, o čem tápajíc psala celá škola spisovatelů v minulém století ještě dříve, než začaly lety do vesmíru, a no nazdar, napsali víc, než byli schopni pochopit. Protože podstatné a ryzí je to, aby člověk cítil v buňkách tlak jiné gravitace, aby přišel do oblastí, o nichž se dosud lidstvu ani nezdálo, aby byl první, kdo na ně vstoupí.

Podobalo se to návratu do dětství, do úžasného divokého dětství. Tehdy, před dávnou dobou, člověk překročil levandulový plot na dolní části zahrady a vstoupil na neznámou půdu. A teď to prožíval znovu; s každým stéblem trávy a každý levandulovým keřem se to opakovalo.

Zarazil se.

„Pozor, přikrčte se!“ nařídil. „Před námi cizí formy života.“

Přikrčili se a pod nimi tekla líná a široká řeka lemovaná salátovými záhony. V oddělených skupinách tu pracovali nosatci nebo se skrývali pod stromy.

Lattimore a Quilter na sebe pohlédli.

„Jdi na přistání,“ nařídil Lattimore.

Honeybunch přistál jemněji, než kdy zacházel se ženou.

„Mějte raději připravené zbraně pro případ potřeby,“ řekl Lattimore.

Zdvihli zbraně a opatrně sešplhali z letounu na zem. Navzdory rychle vymyšleným podpěrám, které měli všichni připevněné pod kalhotami a které jim sahaly do výše stehů, cítili, jak jim vlastní tíže láme kotníky.

Asi osmdesát yardů západně od nich stála řada stromů. Tři průzkumníci zamířili ke stromům, razili si cestu řadami šlechtěných rostlin, které se podobaly dozrávajícím salátům, až na to, že měly listy velké a drsné jako rebarbora.

Stromy byly obrovské a velmi pozoruhodné. Měly zvláštním způsobem znetvořené kmeny. Mohutněly a rozšiřovaly se až na dvojnásobný objem. Připomínaly svou podobou cizí tvory s jejich kyprými těly a špičatými hlavami. Z jejich korun vybíhaly vzdušné

kořeny jako primitivní prsty. Listí, ježící se na jejich chocholkách, rostlo v jakémsi toporném zmatku, takže sám Lattimore pocítil rozechvělý údiv, protože tady bylo něco, co jeho unavený intelekt neočekával.

Jak se ti tři ploužili ke stromům, zbraně pozvednuté tradičním způsobem, vytrépotali se z načechraného listí čtyřkřídlí ptáci – motýlí velikosti orlů – zakroužili a pak se rozletěli k nízkým kopcům na vzdálené straně řeky. Pod stromy stálo půl tuctu nosatců a pozorovali příchod mužů. Jejich zápach byl Lattimorovi povědomý. Uvolnil pojistku své zbraně.

„Nepředpokládal bych, že jsou tak velcí,“ řekl Honeybunch tiše. „Napadnou nás? Nemůžeme utíkat, nebylo by lépe, abychom se vrátili k letadlu?“

„Oni jsou všichni připraveni k útěku,“ řekl Quilter a utřel si rukou vlhké rty.

Lattimore usoudil, že mírně se otáčející hlavy cizích tvorů nevyjadřují nic víc než zvědavost, ale přivítal tuto poznámku jako důkaz, že ani Quilter neztrácí kontrolu nad situací.

„Pokračuj dál, Honeybunchi,“ řekl.

Ale Honeybunch pohlédl zpět přes rameno na letoun a vykřikl.

„Hej, útočí na nás zezadu!“

Sedm cizích tvorů, dva z nich velcí chlapíci s šedou kůží, se přibližovalo odzadu k letounu; pohybovali se sice pomalu, ale už byli jen několik yardů od něj. Honeybunch zalícil a vystřelil.

První ranou minul.

Druhá svůj cíl našla. Muži uslyšeli zásah kaliforniové střely o síle, která se rovná sedmnácti tunám TNT. Jeden z těch velkých šedých chlapíků se převálil s kráterem v zádech.

Druzí netvoři se pohnuli ke svému druhovi, když vtom znovu zazněl výstřel z Honeybunchovy zbraně.

„Nestřílejte!“ volal Lattimore.

Jeho hlas přerušil řev Quilterovy zbraně po jeho levici. Před očima jim to roztrhlo dva menší cizí tvory; hlavy a horní části těl jim doslova uletěly.

Lattimorovi ztuhla tvář i šíje. Díval se na zbylý hlouček těch hloupých bytostí, které tam rozpačitě stály a nedávaly najevo ani

zdání strachu či zlosti a naprosto nepomýšlely na útěk. Určitě nic necítily! Kdyby měly dost rozumu, aby pochopily sílu jeho mužů, mohly by se poučit. Nebyl ani jediný živočišný druh, který by nepoznal člověka a sílu jeho zbraní. K jakému jinému účelu mohly být užitečné, než sloužit jako terč?

Lattimore zdvihl zbraň. Byla krátká, se sklápěcí pažbou, málo hlučná, s malým zpětným rázem, vypalovala střely ráže padesát po jedné nebo automaticky. Ozvala se právě v ten okamžik, kdy střílel Quilter.

Stáli tam bok po boku a pálili, dokud nebylo všech sedm ETA rozstříleno na cucky. Honeybunch na ně zařval, aby přestali. Lattimore a Quilter si uvědomili, jak vypadají.

„Kdybychom se vrátili do letounu a letěli dost nízko, mohli bychom je splášt a získat tak pohyblivý terč,“ navrhl Lattimore a čistil si špinavé brýle přední částí košile.

Quilter si utřel hřbetem ruky suché rty.

„Někdo by měl naučit ty lenochy utíkat,“ souhlasil.

~ ~ ~

Mezitím stála paní Warhoonová bez hlesu před něčím naprosto dokonalým. Byla pozvána do kapitánova průzkumného letounu na obhlídku něčeho, co se podobalo nevzhledné skupině trosek v nitru rovníkového kontinentu.

Tam našli důkaz úžasného intelektu cizích tvorů. Byly tam doly, slévárny, rafinérie, továrny, laboratoře, odpalovací rampy – všechno přizpůsobeno úrovni domácího průmyslu. Čistě průmyslový proces se změnil na folklorní umění; vesmírné lodě byly vřetená. To poznali, když kráčeli nikým neobtěžováni mezi chrochtajícími tvory. Ocitli se uprostřed pozůstatků prastaré rasy. Tady byl úctyhodný starověk, nedostupný představám pozemského člověka.

Kapitán Pestalozzi se zastavil a zapálil si meskalin.

„Degenerovaný život,“ řekl. „Rasa na sklonku vývoje, to je zřejmé.“

„Myslím si, že nic není zřejmé. Jsme příliš daleko od Země, aby se nám cokoli mohlo zdát zřejmé,“ odporovala paní Warhoonová.

„Měla byste si ty bytosti pořádně prohlédnout,“ odpověděl kapitán. Paní Warhoonová mu moc sympatická nebyla. Byla moc chytrá, a tak když se teď poněkud vzdálila od jeho společnosti, nepocítil nic jiného než slabou úlevu.

Úplně náhodou narazila na dokonalost.

Několik budov opodál bylo roztroušených a architektonicky působily spíše neformálně než všedně. Všechny zdi se pod prohnutými střechami jemně skláněly dovnitř. Byly vystavěny z cihel anebo z přesně vytvarovaných kamenů; oba materiály byly zpracovány tak, že do sebe přesně zapadaly, takže nebyl použit ani cement ani malta. A zda to byl styl diktovaný gravitací tří gé nebo pouhým rozmarem, to nechávala paní Warhoonová nerozhodnuto na pozdější dobu. Neměla ráda ukvapené kapitánovy závěry. S myšlenkou na něho vstoupila namátkou do jedné z budov, která vypadala stejně jako ostatní, nebyla vybudována ani lépe ani hůře než sousední. Tam stála socha.

Byla to sama dokonalost.

Ale dokonalost je studené slovo. Tohle mělo zároveň hrdost a vroucnost.

Stáhlo se jí hrdlo, když sochu obcházela.

Bůh ví, co tu dělá, tady, v téhle smrduté chatrči.

Byla to socha jednoho z těch cizích tvorů. Nikdo jí nemusel říkat, že byla vytvořena jedním z nich. Potřebovala jen zjistit, zda ta práce byla provedena včera nebo před třiceti šesti stoletími. Chvíli se těmito myšlenkami zabývala; pozorovala dílo neznámého sochaře a uvědomila si, proč vlastně jí přišlo na mysl třicet šest století. To byl přece věk sedící sochy egyptské XVIII. dynastie, kterou si často prohlížela v Britském muzeu. Tahle práce, která byla vytesána z tmavé žuly, měla tytéž kvality.

Cizí tvor stál na všech šesti končetinách, v dokonalé rovnováze, jedna ze špičatých hlav vrhala větší stín než druhá. Mezi křivkou řetězu jeho páteře a parabolou jeho břicha leželo velké, silné a symetrické tělo. Cítila se podivně pokorně v jednom prostoru s ním; protože tohle byla krása a poprvé v mezích porozumění a znalostí toho, čím byla pro lidi krása: souhra lidskosti a geometrie mezi osobním a neosobním, mezi duchem a tělem.

Paní Warhoonová se ve svém mužském oblečení zachvěla. Spatřila tak mnoho věcí, a přestože byly důležité, ona je nechtěla dříve v plné šíři pochopit.

Ted' pochopila, že tady existovala civilizovaná rasa, která došla zralosti po jiné cestě než lidská. Tato rasa se od počátku a během celého vývoje (možná s krátkými přestávkami) nikdy nedostala do konfliktu s přírodou nebo s okolní krajinou, která ji živila. Zůstávala s ní v nerozlučném vztahu. V důsledku toho zápas vlastností, které vyzařovaly z této tvarované žuly – ach, ano, filozof a sochař, člověk ducha a člověk s nástroji, byli jedním a týmž – byl to zápas o přirozený vnitřní klid, (mnozí by řekli boj o rovnováhu mezi apatií a fyzickým neklidem.) Zatímco zápas člověka byl hlavně zápasem proti vnějším silám, které chápal jako opozici.

Tak jistě a jednoduše paní Warhoonová pochopila, dříve než to přikrášlila pro svou zprávu, že lidstvo musí ztroskotat na nepochopení této formy života. Protože tady byla protiváha, která nevzdorovala, dokonce ani nemohla vzdorovat, a nedalo se jí uniknout. Ano, to byla rasa bez bolesti, bez strachu, a jako taková zůstávala člověku cizí.

Držela ruku kolem boku sochy a její spánek spočíval na hladké ploše kamene.

Rozplakala se.

Protože všechny ty pocity – které ji spoutaly, když ještě jednou obcházela sochu – byly hlavně intelektuální a jak přišly, tak i odešly. Na jejich místě se objevil čistě ženský pocit, který by mohla později lehce zapřít.

V soše vnímala lidskost. Byla to ta lidskost, která ji upamatovala na egyptskou sochu. Pochopila, že ačkoli toto je abstrakce, zůstává doposud lidskostí nebo tím, co vzdělaní lidé nazývají lidskostí. A to bylo něco, co lidstvo ztratilo, a to se nemělo stát. Plakala kvůli té ztrátě; vlastní ztrátě, ztrátě každého člověka.

Pak její melancholii přerušily vzdálené výkřiky. Následovaly výstřely a pak hvízdání a nárek cizích tvorů. Kapitán Pestalozzi buďto měl nebo právě vytvářel potíže.

Unaveně vstala a odhrnula si vlasy z čela. Řekla si, že se chovala pošetile. Aniž by znovu pohlédla na sochu, odešla dveřmi budovy ven.

Po čtyřech dnech byla *Gansas* připravena k odletu na další planetu.

Po zkušenostech z prvního dne, navzdory tomu, co by mohla říci poněkud hysterická paní Warhoonová, bylo všeobecně odsouhlaseno, že cizí tvorové jsou degenerovanou formou života, něčím ještě horším než zvířata, a proto mohou sloužit jako kvalitní lovná zvěř pro přirozené rozmazy mužů. Za den nebo dva nemohl už malý lov nikomu ublížit.

Pravda je, že na základě výzkumu planety se brzy ukázalo, že Pestalozzi je domovem několik stovek tisíc velkých šestinožců shromážděných kolem bahnišť a uměle vytvořených stok. Ti začali velmi rychle podávat důkazy o tom, jak nelibě neslou lidskou Adamovu hříšnost ve svém Ráji. Ale několik vzorků bylo zajato a umístěno na palubě *Ganpas*. Socha paní Warhoonové byla vybrána také, stejně jako mnoho předmětů rozmanité povahy včetně rostlin.

Na planetě bylo jen málo dalších forem života; několik druhů ptáků, šestinoží hlodavci, ještěrky, opancéřované mouchy, ryby a koryši v řekách a oceánech, zajímavý rejsek objevený v arktických oblastech, který byl zřejmě výjimkou z pravidla, že malá teplokrevná zvířata nemohou v takových podmínkách přežít. A to bylo vlastně všechno. Exosekce postupně zaplňovala loď.

Byli připraveni se nalodit a pokračovat v průzkumu na dalším úseku.

Paní Warhoonová odešla s lodním kaplanem, lodním adjutantem, Lattimorem a Quilterem, (který byl právě povýšen na Lattimorova asistenta), aby se rozloučila se Samuelem Melmothem, alias Aylmerem Ainsonem, v jeho ohradě na planetě.

„Doufám jen, že bude v pořádku,“ řekla paní Warhoonová.

„Přestaň si dělat starosti. Má tu dost munice, aby zastřelil každou živou bytost na téhle planetě,“ řekl Lattimore.

Byl podrážděný a mohla za to tahle žena. Od prvního dne na Pestalozzi, když se náhle stala kamarádkou a vlezla mu do postele, byla Hilary plačtivá a nevyrovnaná. Lattimore se spoléhal na své

umění, že pokud se týká žen, má vždycky věci pevně v rukou, ale byl by rád měl nějaký důkaz, že jeho pozornosti mají patřičný účinek.

Stál u vrat ohrady, odpočíval na stehenních berlích a cítil se neurčitě deprimován vesmírem. Ostatní se už s mladým Ainsonem rozloučili. Popravdě řečeno, měl už Ainsonů také dost.

Ohrada byla zesílena drátěnou sítí. Chránila ji zeď vysoká osm stop a měla plochu dva čtvereční akry. Pozemkem protékala říčka. Ačkoli pracovní čtyry, které ohradu budovaly, pošlapaly vegetaci a poničily stromy, představovala tahle oblast typický příklad krajiny na Pestalozzi. U říčky bylo bahniště, které vedlo k jednomu z nízkých domorodých domů. Záhony se salátem a zeleninou se nacházely kolem bahniště a celá chatrč byla docela pěkně zastřešena obrovskými stromy.

Za stromy stála automatická observatoř; stožár antény vzosně vyčníval do vzduchu. Vedle stála budova s osmi místnostmi vybudovaná z prefabrikovaných panelů – Ainsonovo sídlo. Dvě místnosti tvořily prostor k bydlení, ostatní obsahovaly všechny přístroje, které potřeboval pro nahrávání a přehrávání cizího jazyka, výzbroj, lékařské a jiné zásoby, elektrárnu, syntetizátor na potravu, který mohl být krmen vodou, půdou, skálou a čímkoli dalším; vše měnil na potravu.

Za těmi člověčími výtvary, stranou a snad v rozpacích, seděl cizí dospělý ženský tvor se svým výrostkem. Oba dva měli všechny údy roztažené. Hodně štěstí vám vašem, pomyslel si Lattimore, a vypijte si to až do dna.

„Necht’ zde najdeš klid, synu,“ řekl kaplan a uchopil Ainsonovu ruku a potřásl jí. „Nezapomeň, že během tvé roční izolace budeš vždy pod ochranou Boha.“

„Mnoho úspěchů v práci,“ řekl adjutant. „Uvidíme se za rok.“

„Adios, Same, a lituji té modřiny, kterou jsem ti udělal,“ řekl Quilter a poklepal Ainsona po zádech.

„Jsi si jistý, že nic dalšího nepotřebuješ?“ zeptala se paní Warhoonová.

Aylmer se jim snažil odpovídat co možná adekvátně; pak se obrátil a belhal se do svého nového domova. Vybavili ho nedůmyslnými berlemi k boji s gravitací, ale on si už na ně zvykl.

Odešel a lehl si na postel, založil ruce za hlavu a naslouchal, jak odcházejí.

Třináctá kapitola

Gansas nebo spíše týmy lidí, které na ní pracovaly, našly mnoho podivuhodných věcí. Věda si zřídka kdy tolik přišla na své.

Dříve než loď z planety odstartovala, tým, který pracoval s navigátorem Marcelem Gleetem, dokončil výpočty, které odhalily mimořádnou excentricitu dráhy Pestalozzi.

V tomto období byla noc na Pestalozzi půvabnou záležitostí. Když šafránově zbarvené slunce klesalo k západnímu horizontu, dlouhící se stíny se rozdvajily a na jihu se objevila jasně žlutá hvězda. Tato hvězda, i když ji prosté oko nevnímalo jako kotouč, zářila skoro tak jasně, jako Měsíc v úplňku na Zemi. A dříve než mohla zmizet na své cestě oblohou pod horizontem, objevila se další hvězda, aby ji svým světlem pohltila. To byla vítaná bílá hvězda, která hořela až do rána a ztrácela se až tehdy, když šafránové slunce bylo opět tak silné, aby opakovaně převzalo své povinnosti.

Gleet, jeho kamarádi a počítače zjistili toto: bílé, žluté a šafránové slunce vytvářely trojí systém a obíhaly kolem sebe. Jednou, vždy za mnoho let, se přiblížily tak, že se dostaly do dráhy planety Pestalozzi. Přitahována hmotou druhých dvou sluncí, opustila planeta svou sluneční dráhu a začala obíhat kolem jednoho ze dvou dalších sluncí. Když se opět opakovala ta samá konfigurace (o mnoho let později), přešla planeta ke třetímu slunci, a pak nakonec zpátky ke svému prvnímu partnerovi.

Ten objev udivil také matematiky. Mezi jinými věcmi vysvětlil i odolnost ETA. Byla nyní pochopitelná, protože museli čelit obrovskému kolísání teploty, neřku-li kataklyzmatické povaze měnících se sluncí. To bylo něco, o čem mohl člověk přemýšlet pouze s úctou.

Jak poznamenal Lattimore, tento astronomický fakt sám o sobě objasnil, jak dlouhou cestu museli projít tyto tvorové, než si

vypěstovali svůj klidný způsob života a naprostou odolnost nebo netečnost vůči bolesti. Oni se vyvíjeli za podmínky, které by pozemský život změnily už v jeho počátcích.

Gansas pokračovala v průzkumu a přistála na dalších čtrnácti planetách ve skupině Šesti sluncí. Na čtyřech z nich by mohl žít člověk pohodlně a na třech byly nalezeny ideální podmínky. To byly planety s největší potenciální hodnotou pro člověka. Byly pojmenovány – kaplan to nakonec nechal na kapitánovi – Genesis, Exodus a Numeri, (protože bylo jasné, že by se nikdo nechtěl podívat na planetu zvanou Leviticus).

Na těchto planetách a na čtyřech dalších, kde bylo podnebí nebo atmosféra pro člověka nevlídné, byli nalezeni další cizí tvorové. Ačkoli byl jejich počet poměrně malý, byli skutečně vybaveni nesmírnou houževnatostí.

Naneštěstí došlo i k incidentům. Na Genesis bylo dovoleno skupině tvorů, kteří zakrývali své otvory, aby se nalodili se na palubu *Gansas*. Na naléhání paní Warhoonové byli odvedeni na komunikační palubu a ona se tam s nimi pokusila navázat kontakt, a to částečně pomocí zvuků a pokynů, částečně pomocí videoobrázků, které jim ukazoval Lattimore a Quilter na obrazovce. Napodobovala cizí zvuky a oni napodobovali její hlas. Počátky byly slibné, ale naneštěstí je uslyšeli ETA, zajatí na spodní palubě.

Co se vlastně stalo si můžeme pouze představit. Najednou se tvorové dali nečekaně na útěk a Quilter se statečně snažil překřížit jim cestu. Byl však sražen a zlomil si ruku.

Cizí tvorové uvízli ve výťahu a museli být zahubeni. Zklamání z neúspěchu bylo všeobecné.

Na jedné z drsnějších planet, kde by člověk měl naději přežít jen krátký čas, se přihodilo něco horšího.

Tuto planetu nazvali *Gansas*. Byla poslední, která měla být člověkem navštívena. A tady ho zpráva o jeho příchodu předešla.

Na vzdálené a skalnaté plošině severní polokoule žila divoká forma života, která byla neformálně pokřtěna chitinový medvěd. Podobala se malému polárnímu medvědovi, ale byla porostlá kožešinou ze střídajících se pásů chitinu a dlouhých bílých chlupů. Měla hbité nohy, ostré tesáky a byla značně divoká. Ačkoli její

kořistí byla malá rohovitá velryba z klidných gansaských moří, ráda požírala šestinohé cizí tvory a přepadala jejich příbytky.

Bezpochyby tento fakt, se kterým se nesetkali nikde jinde v této „rodině planet“, povzbudil malou bojovnost těchto ETA. Když první skupina pozemšťanů zahájila palbu na stádo zkoumaných tvorů, setkala se se stejnou odpovědí. *Gansas*, která nebyla na podobnou reakci připravena, byla sama bombardována z opevněné pozice v útesu.

Než byl nepřítel vyhlazen, došlo k přímému zásahu jednoho otevřeného vchodu.

Zabralo to pět dní práce všech směn strojařů, než opravili viditelné poškození, a poté další týden trpělivé a pracné kontroly a úprav, než se ujistili, že všechny části trupu lodi zůstaly nepoškozené.

Celou tu dobu se paní Warhoonová dobře bavila.

„Ať to bylo cokoli, když jsem narazila na onu sochu, domnívala jsem se, že to musí být pominutí smyslů,“ řekla a něžně objímala kolena Bryanta Lattimora. „Byla jsem v ten den přepracovaná. Skutečně jsem cítila – ach, měla jsem podivný pocit, že člověk nabral ve vývoji chybný směr – někam mimo evoluční čáru nebo tak nějak.“

„Nikdy neznevažuj svůj první dojem,“ řekl jí Lattimore. Mohl si dovolit vtipkovat, teď, když se mu přizpůsobila.

„Jednou, až dostaneme cizí tvory na Zemi a naučíme je anglicky, nebudu se cítit tak špatně. Beru své zaměstnání příliš vážně. Je to známkou nezralosti. Ale my bychom si měli vyměnit mnoho poznatků... Ach, Bryante... Mluvím příliš mnoho, že?“

„Rád tě poslouchám.“

„Jak příjemně se sedí na tomhle koberečku.“ Protáhla se jako kočka, konečky prstů rozkošnický čechrala střídající se pásy kožešiny a chitinu.

Lattimore ji pozoroval s nezakrývanou chtivostí. Měla hezké a obratné prsty. „Zítra se už dostaneme do vzduchoprázdna před Zemí,“ řekl. „Přeji si, abych tě neztratil z očí, až se budeme vracet, Hilary. Mohla bys mi říci, jaké city chováš k Siru Mihaly Pasztorovi?“

Udělal se jí nevolno. Snad i trochu zčervenala. Ale než mohla odpovědět, ozvalo se zaklepání na Lattimorovy dveře a vstoupil Quilter, který nesl Lattimorovu padesátku. Přátelsky pokynul, když se paní Warhoonová zvedla z chitinového koberečku a upravovala si ramínka na šatech.

„Všechno je uklizeno a připraveno na další část akce,“ řekl a položil zbraň na stůl, ale pohled nespustil z paní Warhoonové. „Když mluvím o akci; asi vypuknou nepokoje dole na palubách mužstva, jestli se brzy něco neudělá.“

„Jaký nepokoj?“ zeptal se líně Lattimore, nasadil si brýle a oběma jim nabídl meskalinovou cigaretu.

„Stejně nepokoje, jaké jsme měli na *Mariestopes*,“ řekl Quilter. „Všichni ti nosatci, které jsme vzali na palubu, produkují spoustu výkalů. Muži to odmítají odklízet bez tučné odměny. Podívejte, co jim jde skutečně na nervy, je to, že potravinový syntetizátor na palubě H se dnes ráno porouchal a oni dostali místo umělé potraviny staromódní zvířecí maso. Ti ucouraní kuchaři si mysleli, že to nikdo nepozná, ale několik chlapů leží v kóji nemocných, jsou přiotrávení cholesterolem.“

„Jak se můžou starat o loď!“ vykřikl Lattimore (a trochu ho ty potíže těšily, protože čím víc slyšel o chybách jiných lidí, tím víc oceňoval své vlastní schopnosti.) Paní Warhoonová na druhé straně byla dost naštvaná, hlavně proto, že nelibě nesla nenucené přátelství, které spontánně vzniklo mezi Bryantem a Quilterem.

„Zvířecí maso není jedovaté,“ řekla. „V zaostalých částech Země je pojídají pravidelně.“ Neměla dost odvahy, aby řekla, jak si v něm sama libovala, když ho jedla v ústraní Pasztorova apartmá.

„Ano, jenomže nám se poštěstilo, že jsme civilizovaní, nikoli zaostalí,“ řekl Quilter a natáhl meskalinový prach do plic. „Proto chtějí chlapi protestovat proti tomu, že musí odklízet výkaly.“

Paní Warhoonová spatřila jízlivé úšklebky na jejich tvářích a ten samý výraz se usadil s jakousi pravidelností na tváři paní Warhoonové. Náhle, jako zjevení, jí došlo, jak strašně nenávidí tu opičí mužskou nadřazenost. A vzpomínka na tu jemnou a nádhernou sochu na Pestalozzi jí pomáhala v nenávisti.

„Všichni jste stejní, vy muži!“ vykřikla. „Všichni jste odříznuti od základních realit života způsobem, jaký by žena nikdy neakceptovala. Tak jako tak jsme lidským druhem pojídačů masa a vždycky jsme byli. Zvířecí maso není jedovaté, ale jestli po jeho požití onemocníte, je to vaše mysl, která vás otrávila. A ten váš strach z výkalů – cožpak nedokážete pochopit, že pro ty ubohé nešťastné bytosti, které jsme zajali, jsou jejich odpady znakem plodnosti, že obřadně nabízejí své minerální soli, které už tělo odmítá, zpátky jejich zemi, když je nepotřebují? Můj bože, co je na tom tak odpudivého? Cožpak není mnohem odpudivější, když pozemská náboženství nabízejí různým předpokládaným božstvům živé lidské oběti? Problémem naší kultury je, že je založena na strachu ze špíny, jedu a výkalů. Vy se domníváte, že jsou výkaly špatné, ale je to jen váš strach z toho, že by mohly být špatné!“

Odhodila meskalin a zašlápla ho, jako by odmítla všechnu civilizovanost. Lattimore pozvedl obočí.

„Co to do tebe vjelo, Hilary? Nikdo se té látky nebojí. Jen nám to jde na nervy. Jak říkáš, je to pouze odpadový produkt. Fajn, tak tím plýtvěj. Nebo se před tím skloň. Není divu, že ti zpropadení nosatci to nikam nedotáhnou, když stále orientují své životy k té látce.“

„Kromě toho,“ řekl Quilter rozumně, protože byl zvyklý na ženské výbuchy, „naši chlapi vlastně neodmítají tu látku odklízet. Pouze ji odmítají odklízet bez tučné provize.“

„Ale vy se nedržíte předmětu rozhovoru.“ Paní Warhoonová si horlivě začala pročesávat vlasy hezkými a obratnými prsty.

„To by stačilo, Hilary,“ řekl ostře Lattimore. „Zbav se toho odporu ke koprofilům a vzpamatuj se.“

~ ~ ~

Příštího dne odstartovala opravená *Gansas* z této zakázané planety a ve svém vnitřku bezpečně nesla náklad živých organismů, jejich naděje, jejich obavy, jejich vznešenosti, jejich selhání, transponenciálně a transcendentálně mířila k planetě Zemi.

~ ~ ~

Starý Aylmer miloval spánek. Tvrdě odolával úsilí Snok Snok Karna, který ho budil, až ho nakonec mladý utod čtyřma nohama zdvihl a jemně s ním zatřásl.

„Musíš se vzpamatovat, milý Dvounožče,“ řekl Snok Snok. „Uprav si své berle a pojď ke dveřím.“

„Mé staré kosti jsou ztuhlé, Snok Snoku. A mně to nevádí, jen pokud jsem v horizontální poloze.“

„Připrav se na mršinný stav života,“ řekl utod. Léta trénoval mluvit pouze svým casspu a ústními otvory. Tímto způsobem on a Ainson jakžtakž mohli konverzovat. „Až se změníš na mršinu, moje matka a já tě vysadíme pod ammpy a ve tvém příštím cyklu se z tebe stane utod.“

„Pěkně děkuji, ale jsem si jist, že to není to, proč jste mě probudili. Co se děje? Co vás trápí?“

To byla fráze, které Snok Snok nikdy neporozuměl, ani za čtyřicet let soužití s Ainsonem. Přešel ji mlčením.

„Nějací Dvounožci sem přicházejí. Viděl jsem je, jak se k našemu hnojišti kodrací na čtyřech kulatých nohách.“

Ainson si připínal nožní podpěry.

„Lidé? Po všech těch letech už tomu nevěřím.“

Když zdvihl berle, vydal se na cestu chodbou k hlavním dveřím. Na druhé straně byly dveře, které dlouho neotvíral, dveře, které uzavíraly místnosti se zbraněmi a municí, nahrávacími přístroji a shnilými zásobami. Už si toho materiálu nevšímal, protože automatické pozorování nevykonával od té doby, co anténa podlehla vlivu dapdrofských bouří a on strašné gravitaci.

Grorgové cupkali před Snok Snokem a Ainsonem a vrhli se do hnojiště, kde jemně spočívala Quequo. Snok Snok a Ainson se na cestě ke dveřím zastavili a vyhlíželi skrze drátěný plot. Čtyřkolové pozemní vozidlo právě dorazilo k bráně.

Čtyřicet let, pomyslel si Ainson – čtyřicet let míru a ticha – i když všechny nebyly tak klidné – a teď musí přijít a rušit mě! Měli mě nechat zemřít v pokoji. Myslím, že jsem to mohl zvládnout do příštího esodu a nemám nic proti tomu, abych byl pohřben pod ammpovými stromy.

Zapísknutím přivolal svého gorga a čekal na místě. Z vozidla vyskočili tři muži.

Potom ho něco napadlo. Vrátil se do chodby, razil si cestu k malé zbrojnici a přizpůsoboval oči světlu. Všude ležely silné nánosy prachu. Otevřel kovovou bednu a vytáhl matně zářící zbraň. Ale kde byla munice? Díval s nechutí na nepořádek kolem, upustil zbraň na špinavou podlahu a potácel se zpátky na chodbu. Zažil na Dapdrofu příliš mnoho klidu, než aby začal ve svém věku střílet.

Jeden z mužů byl už skoro u hlavních dveří. Opustil své dva společníky u vchodu k ohradě.

Ainson ustoupil.

Jak jsi oslovoval svoji vlastní rasu? Ten zvláštní chlapík nevypadal na to, že bych ho mohl nenuceně oslovit. Ačkoli byl asi trochu starší než Ainson, nestrávil čtyřicet let pod tíhou tří gé. Měl na sobě uniformu. Bezpochyby vojenský režim udržoval jeho tělo zdravé, i když si namáhal rozum. Nasadil sice blahobytný, ale pokrytecký výraz člověka, který chtěl patřit k lepším lidem.

„Jste Samuel Melmoth z *Gansas*?“ zeptal se voják. Zaujal neutrální pózu, nohy napnuté proti gravitaci a objemem těla zablokoval dveře. Ainson na něho civěl. Dvounožec v šatech působil podivně, když člověk není zrovna zvyklý vídat něco takového každý den.

„Melmoth?“ opakoval voják.

Ainson neměl ponětí, co má ten chlapík na mysli. Ani si nemohl vymyslet něco, co by se dalo považovat za vhodnou odpověď.

„No tak, no tak, jste Melmoth z *Gansas*, že?“

To Ainsona ještě víc zmátlo.

„Udělal chybu,“ podotkl Snok Snok a zahleděl se blíže na nově příchozího.

„Cožpak nemůžete uchovat vaše vzorky v těch jejich bahništích? Vy jste Melmoth. Teď vás začínám poznávat. Proč mi neodpovídáte?“

Útržek staré fráze zazvonil o cosi v Ainsonově mysli. Ammpy, tohle je ale agónie!

„Vypadá to na děšť,“ řekl.

„Tedy přece jenom *mluvíte*! Obávám se, že jste měl raději čekat na své vykoupení. Jak se vám daří, Melmothe? Vy se na mě nepamatujete, že?“

Beznadějně okukoval vojenskou postavu před ním. Nevzpomínal si na nikoho ze Země, kromě svého otce.

„Bohužel – je to tak dlouho – co jsem sám.“

„Jedenačtyřicet let podle mého odhadu. Jmenuji se Quilter, Hank Quilter, kapitán hvězdoletu *Hightail*... Quilter. Cožpak si na mne nevzpomínáte?“

„Je to tak dlouho –“

„Udělal jsem vám tehdy modřinu. Měl jsem to celá léta na svědomí. Když jsem byl určen do tohoto bojového sektoru, využil jsem příležitosti, abych vás navštívil. Jsem šťasten, že vůči mně nechováte nevraživost, ačkoliv je ranou mužské hrdosti, když člověk pozná, že na něj všichni zapomněli. Co jsme se navyváděli na Pestalozzi!“

Ainson chtěl být na tohohle chlapíka, který snad měl dobré úmysly, alespoň přátelský, ale nějakým způsobem nedokázal navázat nit hovoru.

„Ech... Pesta... Pesta... Věším celá ta léta tady na Dapdrofu.“ Potom pomyslel na něco, co by chtěl říci, něco ho určitě trápilo – ach, deset let, ale to už bylo dávno. Opřel se o rám dveří, vysmrkal se a zeptal se:

„Proč jste pro mě nepřijeli, kapitáne... eee, kapitáne?“

„Kapitán Quilter. Hank. Já se skutečně divím, že se na mě nepamatujete. Já si vás pamatuji jasně, prováděl jsem tenkrát šílenou spoustu hloupostí. Ale to už je minulost a vaše otázka vyžaduje odpověď. Mohu vstoupit?“

„Vstoupit? Ó ano, můžete.“

Kapitán Quilter se podíval přes shrbená ramena, pokrčil nos a zavrtěl hlavou. Zřejmě se ten staroch stal domorodcem a žil s těmi špinavci.

„Snad byste měl jít raději se mnou k vozidlu. Mám tam basu whisky, kterou byste mohl ochutnat.“

„Ech, dobře. Mohou s námi jít také Snok Snok a Quequo?“

„Pro všechno na světě! Tihle dva chlapíci? Smrdí... Vy jste už na to zvyklý, Melmothe, ale já ne. Dovolte, abych vám pomohl.“

Zlostně smetl nabízenou ruku a potácel se k vozidlu na berlích.

„Nebude to trvat dlouho, Snok Snoku,“ řekl v jazyce, který pro sebe vynalezli. „Musím tu záležitost dořešit.“

S radostí zpozoroval, že funí daleko méně než kapitán. U vozidla si oba odpočinuli, zatímco zbývající dva muži si je pokradmu prohlíželi. Skoro omluvně mu kapitán nabídl láhev, a když ji Ainson odmítl, sám se zhluboka napil. V té přestávce se pokusil Ainson vymyslet něco přátelského, co by mohl říci.

Všechno, co dokázal vymyslet, bylo: „Nikdy pro mě nepřišli, kapitáne.“

„To nebyla ničí chyba, Melmothe. Vy jste tu žil bez problémů, věřte mi. Na Zemi bylo tolik nářku a bídy. Raději bych vám měl o tom vyprávět.“

Vzpomínáte si na starý typ konfliktů, které probíhaly na Charonu? Pravda, za vašich časů tam zrovna byl anglo-brazilský konflikt, který se vymkl z rukou. Britové začali porušovat zákony vedení války, které tehdy platily. Bylo dokázáno, že si tam propašovali vrchního průzkumníka, který ve svém společenském postavení nesměl zasahovat do konfliktů – v tom případě by měli výhodu jeho odborných znalostí k tomu, aby využili místní terén, víte – studoval jsem celou věc ve Škole vojenské historie, ale člověk zapomíná jemnější podrobnosti. Nějakým způsobem byl ten průzkumník Ainson přivezen zpět z Charonu na Zem k válečnému soudu a byl zastřelen, a Brazilci prohlásili, že spáchal sebevraždu a Britové, že ho zastřelili Brazilci a také se do toho zamíchaly Státy a nakonec vyšlo najevo, že u vězení byl nalezen americký revolver a pořád nebyl konec války v dohledu, jako ve starých dobách.“

Starý Ainson se v tom nedokázal orientovat, nemohl nic odpovédět. Zmínka o jeho vlastním jménu ho zmátla.

„Myslíte, že jsem byl zastřelen?“ zeptal se.

Quilter si dal loka whisky.

„Nevěděli jsme, co se vám přihodilo. Mezinárodní válka vypukla na Zemi v roce 2037 a my jsme na vás zapomněli, protože v tomto vesmírném sektoru bylo mnoho bojů, zvláště na Numeri a Genesis.“

Jsou prakticky zničené. Clementina také dostala svůj díl. Měl jste štěstí, že tady byly pouze konvenční zbraně. Vy jste tu nespátl žádného boje?“

„Boje na Dapdrofu?“

„Boje na Pestalozzi.“

„Nevím o žádných bojích tady.“

„Na téhle polokouli jste se tomu vyhnuli. Severní hemisféra je prakticky spálená, soudě podle toho, co jsem viděl na cestě sem.“

„Nikdy jste pro mne nepřišli.“

„Krucí, vždyť vám to vysvětluji, ne? Napijte se. To vás vzpruží. O vás vědělo jen málo lidí a já si myslím, že většina z nich je už mrtva. Nastavil jsem vlastní hřbet, abych se k vám dostal. Teď mám pod svým velením vlastní loď. Rád bych vás vzal domů – pravda, z Velké Británie zůstala jen troska, ale přivítali by vás ve Státech. Dlužím vám ještě za tu modřinu, ne? Co tomu říkáte, Melmothe?“

Ainson si zavdal z láhve. Stěží mohl pochopit myšlenku návratu zpátky na Zemi. Tady je toho tolik, co by tam postrádal. Ale člověk by se měl vrátit domů, byla to jeho povinnost... „Teď mě něco napadá, kapitáne. Mám všechny pásky a nahrávky a slovníky a další věci.“

„Co je to za věci?“

„Zapomínáte. Věci, kvůli kterým jsem zde přistál. Vypracoval jsem pěkný kus utodského jazyka – jazyka těchto... ETA, jak víte.“

Quilter vypadal velmi nespokojeně. Utřel si pěstí rty.

„Snad bychom je měli vzít jindy.“

„Cože, za dalších čtyřicet let? Ach ne. Já se bez těch věcí na Zem nevrátím, kapitáne. Vždyť je to moje životní dílo.“

„V pořádku,“ řekl Quilter s povzdechem.

Životní dílo, pomyslel si. Jak často bylo životní dílo bezcenné pro všechny, kromě toho, kdo ho vytvořil. Neměl to srdce, aby řekl té ubohé staré skořápce, že cizí tvorové jsou prakticky vymřelí, vyhubení válečnými hazardy na všech planetách šestihvězdného seskupení až na nějakých zbylých sto tady na jižní polokouli planety Pestalozzi.

To se tak někdy v životě stane.

„Vezmeme, cokoliv budete chtít vzít, Melmothe,“ řekl těžce. Vstal, srovnal si uniformu a pokynul dvěma vojákům, lenivě stojícím poblíž.

„Bonne, Wilkinsone, přistavte vůz ke dveřím chatrče a naložte věci pana Melmotha.“

Všechno se to seběhlo na Ainsona příliš rychle. Pocítil nával slz. Quilter ho poklepal na záda.

„Budete v pořádku. Někde v bance na vás musí čekat hromada peněz. Dohlédnu, abyste dostal každý cent, který vám patří. Budete rád, když se dostanete z téhle ničivé gravitace.“

Pokašláváje, starý muž na berlích se pohnul. Jak by jen mohl říci sbohem milé staré Quequo, která se tolik snažila ho naučit své moudrosti, a Snok Snokovi... Rozplakal se.

Quilter se taktně odvrátil a prohlížel si pevné jarní listí na stromech kolem sebe.

„Je to nezvyklý nápoj, kapitáne Quiltere,“ řekl Ainson za minutu. „Říkal jste mi, že Anglie byla zničena?“

„Nezačínejte s tím znovu, Melmothe. Je skutečně krásné žít na Zemi, přísahám, že je to pravda. Život je tam trochu uniformovaný, ale všechny národnostní rozdíly byly sladěny, alespoň prozatím. Každý obnovuje svou zemi jako zblázněný – ovšemže válka popohnala technologii kupředu. Přeji si, abych byl o dvacet let mladší.“

„Ale řekl jste, že Anglie...“

„Přehrazují polovinu Severního moře, aby spojili oddělené oblasti pevniny a Londýn se chystá na rekonstrukci, samozřejmě moderním způsobem.“

V rozrušení si objal rukama ramena, schýlená touhle vražednou gravitací, a myslel na to, jak ohromný kus historie byl zahrnut v tomto úzkém cípu vesmíru.

Starý muž rázně zavrtěl hlavou a setřel slzy.

„Problém spočívá v tom, že po všech těch letech jsem mimo kontakt. Proč? Nemyslím si, že bych se někdy s někým stýkal pořádně.“

Quilterovi se dojetím sevřelo hrdlo. Čtyřicet let! Člověk se nemůže divit, že ten starý chlap to cítil tak, jak to cítil. Jak budou kumpáni hltat tenhle příběh!

„Ach, vždyť je to jen hromada nesmyslů. My dva si všechno mezi sebou brzy vyřídíme, že ano, Melmothe?“

„Ano, ano, je to určitě tak, kapitáne Quiltere.“

Konečně vojenské vozidlo odkodrcalo od ohrady. S roztaženými končetinami stáli dva utodi na okraji hnojiště a pozorovali ho, dokud jim nezmizelo z dohledu. Teprve pak se mladší otočil na staršího. Mluvili spolu řečí lidským uším nedostupnou.

Mladší se vydal k opuštěné budově. Zkontroloval zbrojnici. Vojáci ji nechali nedotčenou, jak bylo nařízeno tím jedním, který hovořil o smrti mnoha utodů. Uspokojeně se odvrátil a bez zastávky vyšel branou ohrady. Byl tady trpělivým zajatcem po malou část svého dlouhého života. Nyní bylo načase přemýšlet o svobodě.

Bylo také načase, aby jeho zbylí bratři přemýšleli o svobodě.

Brian W. Aldiss

TEMNÉ SVĚTELNÉ ROKY

Obálka Graham F. Wildridge via Agentur Schlück

Překlad Naděžda Paboučková

Odpovědný redaktor Luboš Falout

Jazykový redaktor Helena Šebestová, Magda Novotná

Sazba provedena v LaTeXu na počítačích firmy PragComputer

Vytiskla Tiskárna Havlíčkův Brod, a.s.

Vydalo Nakladatelství Laser

jako svou 84. publikaci.

Plzeň 1994, vydání 1.

Náklad 7 000 výtisků.